AFGANİSTAN DEVRİMİ

Emine Engin

İŞÇİNİN SESİ KAVGA VE YORUM YAYINLARI 26

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin! Karkêren hemû welatan yekbın!

Afganistan Devrimi

Kapakta soldaki kızıl bayrak, Nisan Devrimi'nden sonra kabul edilmiştir. Kızıl bayrağın kabulü ülke tarihindeki en büyük mitinglerle kutlanmıştır. Sağdaki karalı yeşilli bayrak ise, Babrak Karmal yönetimi tarafından kızıl bayrağın yerine geçirilmiştir.

Afganistan Devrimi

EMİNE ENGİN

İşçinin Sesi Yayınları

Birinci Basım: Ocak 1982
İkinci Basım: Şubat 1982

Printed by Morning Litho Printers Ltd. (TU)

İçindekiler

		sayfa
Giriş		9
I.	**Afganistan hakkında kısa bilgi**	11
	1. Ülkenin kısa geçmişi	11
	2. Toplumsal ekonomik yapı	15
II.	**Nisan Devrimi**	19
	1. ADHP ve Nisan Devrimi	19
	2. Nisan Devrimi darbe değildir	25
III.	**Devrim sonrası gelişmeler**	31
	1. Oportünizm Afgan devrimine zarar verdi	31
	2. Amin devrimin gerçek lideridir	34
	3. Oportünist darbeler — Terakki ve Babrak Karmal	35
IV.	**"Devrimin yeni aşaması"**	37
	1. Babrak Karmal'ın siyasal kimliği	37
	2. Yeni aşamada neler olmuş	39
	3. Sorun Nisan Devrimi mi Ekim Devrimi mi	41
	4. "Devrimin yeni aşaması"nın Türkiye'deki yankıları	43
V.	**Hafızullah Amin üzerine**	45
	1. Amin'in doğruları	46
	2. Amin'in siyaseti sekter değildir	52
	3. Eylül 1979'da koşullar	57
	4. Afganistan'da proletarya diktatörlüğü olabilir mi	61
	5. Amin'e ajan diyenler kanıt göstermiyorlar	67
VI.	**Proleter enternasyonalizmi ve Afganistan'dan çıkan dersler**	69
	1. Dünya komünist hareketi ders almalıdır	69
	2. Kızıl Ordu'nun rolü	71
	3. Sonuç	74

Yararlanılan kaynaklar 77

EKLER 83

EK I. Hafızullah Amin'in kısa biyografisi 85

EK II. Hafızullah Amin'in konuşmalarından seçmeler 89
Büyük Ekim Devrimi'nin 61. yıldönümünde yapılan konuşmadan 89
Bilim seminerinde yapılan konuşmadan 99
Eğitim üzerine seminerde yapılan konuşmadan 99
ADHP'nin I. Kongresi'nin 14. yıldönümünde yapılan konuşmadan 105
Afganistan Bilimler Akademisi'nin açılış töreninde yapılan konuşmadan 116
*Halk*çı söylev 125
İşçi İstihbarat Örgütü KAM çalışanlarına yapılan konuşmadan 132

EK III. Amin'e yöneltilen suçlamalardan ve ajanlığına ilişkin gösterilen "kanıt"lardan 142

Giriş

Afganistan devrimi, çeşitli yönleriyle hem Türkiye'de, hem uluslararası planda geniş tartışmalara konu oldu. Nisan 1978, darbe mi, devrim midir? Hafızullah Amin ajan mı, devrimin lideri midir? Sovyet askerinin Afganistan'a girişi proleter enternasyonalist dayanışma mı, devrim ihracı mı, yoksa işgal midir?

Yürükoğlu yoldaşımız, bu soruların yanıtlarını *Sosyalizm Üstün Gelecektir*'de kısaca verdi:

> "Afganistan'da Hafızullah Amin'i biz CIA ajanı olarak değil, Afganistan devriminin gerçek lideri olarak tanıyoruz. Amin'in 'ajanlığı' üstüne verilen kanıtlar inandırıcı değildir. Her ağızlarını açtıklarında 'bismillahirrahmanirrahim'le konuşmaya başlayan bugünkü yöneticiler ise oportünizmin temsilcisidirler. Kızıl Ordu'nun Afganistan devrimini koruması proleter enternasyonalizminin gereğidir ama Amin'in ve partinin 97 liderinin başına gelenler tarihsel bir haksızlıktır. Afganistan olaylarından çıkaracağımız ciddi dersler vardır."[1]

İşçinin Sesi'nin değerlendirmesi özetle budur. Yani Nisan 1978 darbe değil devrimdir. Amin'in ajan olduğuna ilişkin tek bir kanıt yoktur. Tüm veriler Amin'in ajanlığını değil, devrimin lideri olduğunu kanıtlıyor. Kızıl Ordu'nun Afganistan'a girmesi ise bir yandan proleter enternasyonalizminin gereği, öte yandan bir haksızlığa dayanarak olmuş çelişkili bir olaydır.

Bu kitapçıkta biz, sorunları daha açarak, Yürükoğlu yoldaşımızın sözünü ettiği ciddi derslerin aydınlığa çıkmasına yardımcı olmaya çalışacağız.

I. Afganistan hakkında kısa bilgi

Şimdi konuyu daha iyi anlayabilmek için, dünyanın en geri 20 ülkesinden biri olan Afganistan'ın kısa geçmişine ve toplumsal ekonomik yapısına göz atalım.

1. Ülkenin kısa geçmişi

Afganistan, çok eski, köklü tarihi olan bir ülkedir. Feodalizmin en uzun süre direndiği ülkelerden biridir.

Afganistan feodal bir emirlik iken, 1838'de İngilizler ilk kez işgal ettiler. Afgan halkı bu işgali kırdı. Ancak gerek Çarlık Rusyası, gerekse Hindistan açısından Afganistan, İngiliz emperyalizmi için önemli bir konumdaydı. Bu nedenle 1878-1880 arasında İngilizler ülkeyi yeniden işgal ettiler. Halk bu işgale karşı da direndi. Ne var ki, Emir Yakup Han'ın işgalcilerle imzaladığı anlaşma sonucunda ülke gerçekte bir İngiliz sömürgesine dönüştü ve 40 yıl böyle kaldı.

20. yüzyılın başlarında Afganistan'da Genç Türkler'e benzer, Afgan Kardeşliği adlı bir hareket başladı. Bu hareket, meşrutiyet ve bağımsızlık istiyordu ve içinde Türk aydınlar da vardı. 1905 devriminin etkileriyle bu hareket güçlenirken, İngiliz

emperyalizmi hareketi bastırmaya çalıştı. Öte yandan Alman emperyalizmi ve Osmanlılar da İngilizlere karşı o hareketi desteklediler.

Büyük Ekim Devrimi'nin utkusu, tüm dünyada olduğu gibi Afgan halkı üzerinde de devrimcileştirici etki yaptı. Tam Afgan Kardeşler'den önde gelenler tutuklanmıştı ki, 1919'da Afganistan'da silahlı ayaklanma oldu. Afgan Kardeşler hapisten çıkarıldı, bağımsızlık sağlandı ve Afgan Kardeşliği'nden yana olan Emir Amanullah Han başa getirildi.

Amanullah'ın tepeden, burjuva demokratik yönde reformları ülkedeki sınıf çelişkilerini kızıştırdı, feodalleri kızdırdı. İngiliz emperyalizminin de desteğiyle 1929'da düzenlenen bir ayaklanmayla iktidar yeniden gericilerin eline geçti, Nadir ailesi yönetimi aldı.

Nadir ailesi feodallerin temsilcisiydi. Ancak 20. yüzyıla ayak uydurabilmek ve devrimci bir patlamayı önlemek için burjuva monarşiye doğru belli adımlar atmak zorunda kaldı. II. Dünya Savaşı'nda Sovyetler Birliği'nin faşizme karşı kazandığı büyük utkunun devrimci etkilerinin de altında, Afganistan'da 1946'dan 1952'ye dek süren bir reformlar dönemi yaşandı. Siyasal partiler oluştu, son söz kralın olmakla birlikte seçimler yapıldı, belli bir basın özgürlüğü tanındı. Bu reformların mantığı, gericiliğin hesabında olmayan değişmelere varmaya başlayınca, 1953'de başa gelen Deli Davut birçok reformu geri aldı, durumu eskiye döndürmeye çabaladı.

Afganistan 1953-1963 yılları arasında yine ağır bir baskı dönemi yaşadı. Ama bir yandan da kapitalistleşme ilerliyor, toplumdaki burjuva demokratik birikimi yoğunlaştırıyordu. Uluslararası alandaki değişmelere de bağlı olarak, 1960'larda bu birikim kendini güçlü bir biçimde dayatmaya başladı. Bu durumda krallık yine belli reformlara gitmek zorunda kaldı. 1964'de sınırlı bazı özgürlükler tanındı, seçim sistemi, vs. kabul edildi.

Toplumsal birikimin dayatmasıyla tanınan bu sınırlı haklar, aynı zamanda toplumsal hareketlenmeyi de hızlandırdı. 1965'de Afganistan Demokratik Halk Partisi kuruldu. 1964-1973 arasında, işçi, köylü ve öğrenci hareketleri oldu.

ADHP kurulduğu yıl seçimlere katıldı ve 4 saylav çıkardı. Parti, parlamentonun toplanacağı gün oturumu yığınsal izlemek üzere bir gösteri düzenledi. Hükümet buna izin vermedi. Yürüyüşe geçen göstericilerin üzerine ateş açarak 3 kişiyi öldürdü. Bu olay geniş yankılar uyandırdı ve 3 Akrep (eski takvime göre) gösterileri olarak devrimci savaşın tarihine geçti. Her yıl aynı tarihlerde binlerce kişinin katıldığı gösteriler oldu ve çok şehitler verildi. Örneğin 1970'deki 3 Akrep gösterilerinde genç partili Abdur Rahman gericilerce katledildi.

1965'den sonra yığın hareketlerinde gözle görülür bir artış oldu. Öğrenci boykotları, işçi grevleri, Afgan Hava Yolları'nda grev, maden ve elektrik mühendisleri direnişleri ve Paghman köylü hareketleri oldu. Birçok ölüm, yüzlerce yaralama oldu, binlerce kişi tutuklandı. Ordu içinde yaygın hoşnutsuzluk vardı. Yönetenler telaş içindeydiler. Teknolojinin hiç de yaygın olmadığı Afganistan'da küçük teypli, mikrofonlu ajanlar ortalığı sardı. Rüşvet, yolsuzluk ayyuka çıktı. Kral ailesinin dış yardımları özel harcamaları için kullandığı söylentisi ortalıkta dolaşıyordu.

Afganistan'da 1946-1953 arasında siyasal planda bir hareketlenme gözlenmişti. Ancak bu daha çok entellektüel düzeyde, belli burjuva görüşlerin liberal yöntemlerle savunulması biçimindeydi. Oysa 1965 sonrası gözlenen bambaşka, çok daha derinden, yığınları kapsayan bir hareketlenmeydi.

Çok açıktır ki, 1965 sonrasındaki yıllar içinde Afganistan'da devrimci durum başladı. 1965'de ADHP'nin kurulması, ülkede devrimci durum öncesi birikimin başlıbaşına bir göstergesiydi. 1973'deki Davut darbesi de devrimci durumun doğrudan sonucu oldu. Üsttekilerin yönetemezliği, yığınlardaki hoşnutsuzluk, ordu içinde kaynama, egemen çevrelerin yığın hareketini bastırma, toplumsal patlamayı önleme kayguları hep 1973 darbesinde yansımasını buldu.

Davut kralın yakın akrabasıydı. Monarşi kaldırıldı ama yerine kralcı bir cumhuriyet getirildi. Darbenin özü, bir devrimi engelleyip, evrimci yoldan kapitalist gelişmenin önünü açmaktı. Bu çerçeve içinde Davut, çok çeşitli vaadlerle ortaya çıktı. Sosyalizmi bile vaadetti! Ama bu vaadler demagojiden öteye

gitmedi, gidemezdi.

Toprak dağıtımı vb., vaadlerin gerçekleştirilmesi, ancak yığınların aktif katılımıyla, devrimci yollardan sağlanabilirdi. Oysa darbenin hareket noktası yığınları avutmak, devrimi engellemek, burjuvazi ve toprak ağaları bağlaşıklığının anlaştığı ölçülerde evrimci yoldan kapitalistleşmeyi sağlamaktı. Darbe, bunları yapabilmek için burjuvazi-toprak ağaları bağlaşıklığında güçler dengesinin değiştiğini yansıtıyordu. Böyle bir darbeden devrimci girişimler beklemek olanaksızdı.

Davut darbesi demagojilerle halkın istemlerini yatıştıramadı. Tam tersine vaadleri gerçekleşmedikçe, toplumda çelişkiler daha da kızıştı. Darbe hükümeti bir yıl içinde keskin bir biçimde ikiye bölündü. Bir kesimi öteki kesimine karşı azılı gerici güçlerle cephe kurdu. Hükümetin iflası açığa çıktıkça baskılar arttı. 1973-1977 arasında ADHP'nin yüzü aşkın üyesi tutuklandı. Basın üzerindeki sansür, grevlerin yasaklanması vb., sıklaştı. Çok sayıda ilerici, devrimci kurşunlandı.

Yığın hareketleri Davut darbesinden sonra bir süre durakladı. Darbe hükümetinin gerçek yüzü açığa çıktıkça daha güçlü bir kabarma eğilimi doğdu. Ancak bu kez de yasaklar, vb., yoluyla durdurulmak istendi. Örneğin Prefabrik Ev Fabrikası işçilerinin greve çıkması, "düzene karşı eylem" gerekçesiyle yasaklandı. Aynı dönemde birçok köylü, öğrenci, öğretmen hareketi kanlı bir biçimde bastırıldı.

Yığınlar içinde güçlenen eylem isteği giderek yasaklarla durdurulamaz boyutlara geliyordu. Ordu içinde, Davut darbesine destek vermiş kesimlerde bile psikoloji değişiyordu. Hükümet korku içindeydi.

Bu sırada, partili bir sendika lideri olan Ahbar Hayber öldürüldü. Hayber'in cenazesi büyük bir yığın gösterisine dönüştü. Binlerce kişi sokaklara döküldü. Gösteride ADHP'nin önde gelenleri konuşmalar yaptılar. Bu konuşmalar yüzünden, ADHP'nin Terakki, Amin ve Karmal dahil altı yöneticisi hakkında tutuklama kararı çıktı. 25 Nisan 1978'de Terakki tutuklandı. Ardından Amin tutuklandı. Ordu içinde Amin'e bağlı güçlü bir parti örgütlenmesi vardı. Amin hapishaneye götürülmeden önce ordu içindeki parti örgütüne emri ulaştırdı.

Ertesi sabah, 27 Nisan'da ayaklanma başladı. 10 saatlik çarpışmadan sonra devrim başarıya ulaştı.

Bu devrimi daha iyi anlayabilmek için şimdi kısaca Afganistan'ın toplumsal-ekonomik yapısına, çeşitli sınıfların durumuna, ordunun yerine bakalım.

2. Toplumsal ekonomik yapı

Afganistan, çeşitli uluslararası istatistiklerde en arka sıralarda yer alan bir ülkedir. Dünyanın en yoksul ülkelerindendir. Bu onun toplumsal ekonomik yapısıyla yakından bağlıdır.

Afganistan'da ilk fabrika 1886'da Kabil'de kurulan silah fabrikasıydı. Bu, uzun süre aynı zamanda tek fabrika oldu. Yani ilk fabrikanın kuruluşu gerçekte kesintisiz bir fabrikalaşma sürecinin başlangıcı olmadı.

1919 ayaklanmasından sonra kral Amanullah'ın burjuva demokratik reformları, feodal bir kurum eliyle yapıldığı için, yapısı gereği, kapitalistleşmeyi hemen hızlandırmadı. 1929'da iktidarın yeniden gericilerin eline geçmesi, o zamana dek yapılan üstyapısal bazı reformların da geri alınması, eski üretim ilişkilerinin ömrünü uzattı, kapitalist üretim güçlerinin gelişmesini yavaşlattı.

Afganistan'da uzun süre feodaller, geniş köylü yığını, küçük üretici-esnaf sınıfsal yapının esas dokusunu oluşturdu. İlk burjuva fikirler, ülkedeki sınıfsal tabandan çok, dünya kapitalizminin fikirsel etkilerini taşıyan burjuva aydınlardan yayıldı.

Krallık çağa ayak uydurabilmek için devlet eliyle belli ekonomik girişimler yaptı. 1930'da Ulusal Banka, 1936'da Pamuk Şirketi kuruldu. Bunların da etkisiyle bir burjuva sınıfı yavaştan gelişmeye başladı.

1946'dan sonra emperyalizmin Afganistan'a "ilgisi" arttı. Morison şirketiyle sulama ağı, maden araştırma, yol yapımı, kanal inşaatı vb., alanlarda anlaşmalar imzalandı. Afganistan öyle geri bir altyapıya sahipti ki, yatırımlarını kârlı yapabilmek, pazarı genişletebilmek için emperyalizm önce bu alana el attı.

Aynı zamanda emperyalizm Marşal "yardımı"yla toprak ağalarının evrimi yoluyla tarımda kapitalistleşmeye, böylece bir devrimci patlamaya karşı önlemler almaya da dikkat gösterdi.

II. Dünya Savaşı sonrasında Afganistan'da komprador ticaret burjuvazisi güçlendi. Cılız bir endüstri burjuvazisi oluştu. Küçük üretici-esnafın büyük çoğunluğu kapitalizmin ara sınıfı olmaya yöneldi. Bu arada, devlet ya da özel, yerli ya da yabancı, her açılan işletmeyle işçi sınıfı gelişti.

1960 öncesinde, Afganistan'ın başlıca endüstrisi tekstil, şeker ve ayakkabıydı ki bunlar da iç gereksinimin ancak %15'ini karşılayabiliyordu. Metalurji işkolunda tek bir fabrika vardı. 1953'de yapım endüstrisi, ulaşım, maden ve inşaat alanında çalışan toplam işçi sayısı 15.000 kadardı.

1960 sonrasında Afganistan'da kapitalizmin gelişmesi bir ivme kazandı. Ülkenin sınıfsal yapısında değişme hızlandı. Ama yine de 1970'lere gelindiğinde Afganistan henüz kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olmadığı bir ülkeydi.

Onyedi milyon nüfusun, 3 milyon kadarı göçebe yaşıyor, hayvancılıkla uğraşıyordu. Toprakların yarısına yakını, nüfusun yüzde 5'ini oluşturan toprak ağalarının elindeydi. Tüm kırsal nüfusun yüzde 36'sı topraksız köylüydü ve *angaryayla karışık* yarıcılık, ortakçılık ilişkisi içindeydi.

Çalışabilir nüfusun yüzde 75'i tarımdaydı. Tarım ülkenin hem ana üretim dalıydı, hem de çok geriydi. Tarımın geri teknik düzeyini hava koşullarının oynadığı belirleyici rol yansıtıyor. Örneğin, 1970-1972'deki kuraklık, büyük bir kıtlık ve açlık yarattı. Buğday, pamuk üretimi düştü. Hayvan sayısında da milyonlarca başlık düşme oldu.

Ekonominin, modern endüstri denilen kesimi hızla gelişiyordu. Ancak yine de devrim öncesinde tüm işçilerin sayısı 90 bini aşmıyordu. Öte yandan 300 bin kişi küçük endüstriyle uğraşıyordu. Küçük endüstri hâlâ lonca geleneklerinin artıklarını taşıyordu. Örneğin, çıraklık, kalfalık gelenekleri yaşıyordu. Bakırcılık, ayakkabıcılık alanında işyeri açmak isteyen biri tüm meslekdaşlarına ziyafet vermek ve o mesleğin ihtiyarlarından aldığı izni belediyeye onaylatmak zorundaydı.[2]

Geri yapı, her düzeyde gözleniyordu. Toplumun yüzde 90'ı

okuma-yazma bilmiyordu. Başlık parası, dört kadınla evlenme gibi gelenekler hâlâ canlı birer toplumsal olguydu. Ülkede yalnızca 1027 doktor, toplam 3600 yataklı 71 hastahane vardı. Tüm ülkede 3371 ilkokul, 139 ortaokul, 199 lise vardı.

Sözün kısası, Afganistan gerçekten çok geri, kapitalist ilişkilerin, yoğun feodal biçimlerle karışık olarak, yeni yeni egemen olma yönünde ilerlediği bağımlı bir ülkeydi. Tarımda kapitalistleşme çok yavaş bir evrimci yol izlemiş ve henüz toprak ağalarının kapitalistleşmesi açısından bile az yol katetmiş bir süreçti. Geniş köylü yığınları arasında kapitalizmin sınıfsal ayrışması çok geri düzeydeydi. Kentlerdeki küçük üreticiler arasında lonca gelenekleri yaşıyordu.

Kapitalist üretim güçleri yavaş da olsa geliştikçe, toplumdaki çelişkileri sertleştirdi, önündeki engelleri temizleyecek bir demokratik devrimi giderek daha büyük bir güçle dayattı. 1960'larda başlayan çalkantı bunun sonucudur.

Ülkenin önündeki devrimde sınıfların yerine gelince. Göbeğinde işçi sınıfının durduğu çağımızda, Afganistan'da küçük de olsa bir işçi sınıfı doğmuştu. Çağın ve onun Afganistan'daki sözcüsünün korkusuyla, burjuvazi çoktan devrimci yeteneğini yitirmişti. Burjuvazinin gelişimi zaten toprak ağalarının, onların devletinin burjuvalaşma yönünde attığı adımların koltuğu altında gerçekleşmişti. Burjuvazi, devrim korkusuyla bu bağlaşıklığını hiç bozmadı. Yalnızca, bağlaşıklık içindeki güçler dengesi zamanla değişime uğradı.

Küçük de olsa işçi sınıfı Afganistan toplumunun devrimci öncüsüydü. Köylülük de devrimci bir güçtü. Belli yörelerdeki köylü ayaklanmaları bunu somutta gösterdi. Ancak genel olarak dağınık, örgütsüz yapısı nedeniyle, köylülüğün hoşnutsuzluğu, devrimci potansiyeli en örgütlü biçimde ordunun gövdesi içinde yansıyordu.

Devlet oturmuş bir burjuva devleti olmadığı için, ordu da birçok kapitalist ülkede gözlenenden farklı, daha çelişkili bir yapı taşıyordu. Devlet, toprak ağaları burjuvalaştığı, burjuvazi güçlendiği ölçüde, burjuva-toprak ağaları bağlaşıklığı içindeki güçler dengesine göre süreç içinde burjuvalaşıyordu. Bu durum orduyu çelişkili bir yapı içine sokuyordu. Bu, 1973 darbesinde

somut olarak yansıdı.

Toplumda, kapitalizmin önünü açmak bir zorunluluk olmuştu. Bu zorunluluk, kendini iki biçimde ortaya koyuyordu. Biri köylü yığınlarından kaynaklanan, demokratik devrim istemiydi. Ötekisi, burjuvazinin seçtiği, toprak ağalarıyla bağlaşıklık içinde evrim yoluydu. Ordu hem devletin tek bir elde olmayışının çelişkilerini, hem de burjuvalaşma çerçevesi içinde evrimci ve devrimci yollar arasındaki çelişkiyi bağrında taşıyordu.

Bu nedenle, köylülüğün devrimci potansiyeli, yerleşik bir kapitalist ülke ordusunda rastlanmayacak biçimde, subay kadroları arasında bile yansıyordu. ADHP'nin yaptığı, ordu içinde yansıyan bu devrimci potansiyeli, sıkı bir ideolojik eğitimle işçi sınıfının konumlarına doğru geliştirmek oldu. Devrimci demokrat subay ve askerleri, ideolojik eğitimle daha tutarlı devrimci konumlara ilerletti.

Afganistan, kapitalistleşmenin önünü açacak bir demokratik devrim isteğinden hareket etti ama ülkeyi sosyalizme götürebilecek bir devrim geçirdi. Bunda ADHP'nin tek sözcüsü sayılabilecek *Halk* kanadının yaratıcı devrimci yanaşımı gerçekten can alıcı rol oynadı.

II. Nisan Devrimi

Nisan Devrimi çok çeşitli yönleriyle büyük önem taşıyan bir olaydır. Bunun nedeni, ADHP'nin gösterdiği örnek devrimci insiyatif ve yaratıcılıkla bağlıdır.

Burjuva ve küçük burjuva entellektüel çevrelerde devrim mi darbe mi diye tartışıladursun, Nisan Devrimi'nin devrimci etkilerinin örneğin bir İran devriminde payı olmuştur.

Şimdi biz ADHP'nin tarihiyle bağlı olarak Nisan Devrimi'ne bakalım ve darbe devrim konusuna değinelim.

1. ADHP ve Nisan Devrimi

ADHP, 1965'de Terakki'nin önderliğinde kuruldu. Kuruluşunda "işçi sınıfının bilimsel ideolojisiyle silahlanmış işçi sınıfı partisi" olduğu duyuruldu. Ancak Afganistan gibi bir ülkede işçi sınıfının partisi olarak kurulan bir partinin, daha ilk baştan, çeşitli çizgiler arasında savaşım ve ayrışma olmadan, tüm içeriğiyle bir işçi sınıfı partisi olması beklenemezdi. Gerçekten de, kısa sürede çizgiler arasında ayrışma ve savaşım başgösterdi.

1966'da partinin haftalık gazetesi *Halk* yayınlanmaya başladı. Babrak Karmal gazetenin görüşlerine karşı çıktı ve partiye karşı fraksiyon örgütlemeye başladı. *Halk* gazetesi, 6. sayısında yasaklandı. Buna karşılık Babrak Karmal gurubu legal bir yayın organı çıkarmaya başladı. *Bayrak* adlı yayında, bu gurup, burjuva kuyrukçuluğunun da ötesinde, 1964'de monarşi eliyle getirilen bazı reformların savunuculuğunu yaptı. (Oysa gerici kurumlar ya da güçler eliyle getirilen ve gericiliğin evrimi yoluyla toplumsal ilerleme sağlayan reformlar kesinlikle desteklenemez.) Monarşiden izinli legal yayın organında devrimci çizgiye saldırdı. Bu yüzden Amin, *Bayrak* gurubu için "aristokrat yavruları" adını kullandı.[3]

Böylece 1967'de parti, genel hatlarıyla devrimci ve reformcu olarak ikiye bölündü. Devrimci kesim *Halk*çılar, reformcu kesim ise *Bayrak*çılar olarak parti tarihine geçti. Afganistan halk devrimi, aynı zamanda *Halk*çıların devrimciliğini somutta kanıtlamış bir *Halk* devrimidir.

1967'deki bölünmeden sonra, 1973 darbesi iki çizgi arasındaki farklılıkları daha da netleştirdi ve iki çizginin gelişiminde bir dönüm noktası oldu.

Davut darbesinden sonra *Bayrak* gurubu hükümete doğrudan destek verdi. Hükümet içinde ayrılıklar çıkınca, sağ kanadın kuyruğuna takıldı. Hükümetin sol görünümlü vaadleri karşısında *Halk*çılar da önce birleşik cephe önerisiyle çıktılar. Hükümet sözlerini tutmayınca ders çıkardılar. Bu hükümetin, verdiği sözleri doğası gereği yerine getiremeyeceğini anladılar ve hükümete karşı konuma geçtiler. Davut'un getirdiği cumhuriyetin "kraliyet malı" olduğunu, bu hükümetin burjuva-aristokrat ortaklığını temsil ettiğini ve yığınlara hiçbir şey veremeyeceğini, ülkenin sorunlarının ancak köklü bir devrimle çözülebileceğini, bu hükümetin ise bundan ölesiye korktuğunu söylediler. Hükümetin gerçek yüzü yığınlar önünde açığa çıktıkça *Halk*çılar güçlendiler.

Davut darbesi *Halk*çı çizgiyi ilerletti. Hükümette "ulusal" burjuvazinin sözcülerinin de yer alması, *Halk*çılara "ulusal" burjuvazinin niteliğini gösterdi. Herhalde Amin'le birlikte kurşuna dizilmiş yoldaşlar arasında olan Panjehri, darbeden

çıkan dersleri sıralarken, ulusal burjuvazinin ancak yarı pişmiş reformlardan yana olabileceğini söylüyor.[4] Genel olarak, ulusal burjuvazinin "toplumsal ve siyasal sistemin tümden demokratikleştirilmesinden, toplumda köklü devrimci değişmelerden ölesiye korktuğunu"[5] belirtiyor. Parti kadrolarının Sudan, Mısır, Hindistan gibi deneylerden çıkan dersleri unutmamaları için uyarıldıklarını aktarıyor.

Afganistan gibi bir ülkede "ulusal" burjuvaziye umut bağlama yanlışına batmamak, bir hareketin devrimci gelişmesinde ana halkadır. ADHP'nin *Halk*çı kanadı önce bu yanlışa düşüyordu ki, tam zamanında yaşamdan gerekli dersleri çıkardı ve dolu dizgin devrimci gelişmesinin önünü açtı. Artık taktiklerini "ulusal" burjuvaziyi kazanma ya da "ilerletme" sınırına kısıtlamadan ilerledi. Bu yol çizginin kendisini de ilerletti.

ADHP'nin *Halk* kanadının darbeden çıkardığı bir başka ders de, Afganistan gibi geri bir ülkede ordu içinde çalışmanın taşıdığı özel önem oldu. Bunu yaparken *Halk* kanadı Marksizmin orduya ilişkin genel ilkelerini yadsımadı. Genel ilkeler kondu, bunların doğruluğu söylendi ama Afganistan'da bu ilkelerin değişik bir sıra içinde uygulanacağı belirtildi.

Genelde, sınıf savaşı yükselir, ordu devrimci güçlere karşı bir baskı aracı olarak kullanılır, ama sınıf savaşı daha da yükseldikçe kaçınılmaz olarak orduyu böler. Partinin ordu içindeki çalışması ise her zaman zorunludur. Afganistan'ın toplumsal yapısı dikkate alınarak, bu genel ilkeler, partinin ordu içindeki çalışmasına en baştan bir ağırlık verilerek uygulandı. Ama devlet aygıtının parçalanması görevi yadsınmadı. Devrimden sonra bir konuşmasında Amin genel ilkelerden söz ederken şöyle diyor:

> "Birincil ve en temel proleter devrimci görev... eski devlet mekanizmasını parçalamak ve proletarya diktatörlüğünü kurmaktır."[6]

1973 darbesinden sonra Terakki, Amin'i ordu içinde çalışmakla görevlendirdi. Amin'in yönetiminde, ordu gövdesi

içinde yoğun bir ideolojik eğitim başlatıldı. Bunun yanısıra, yapılan askeri manevralar içinde *Halk*çı kesim kendine özgü deneyler de örgütledi. Amin, haftada bir Terakki'yle görüşüyordu, yılda iki kez ise rapor veriyordu. 1976'da Amin, ordu içinde güvenilir bir *Halk*çı kesimin hazır olduğunu rapor etti.

1977'de Davut artık ADHP'nin *Halk*çı çizgide gelişmesinden fazlasıyla korkuya kapılmaya başladı. *Halk* ve *Bayrak* çizgilerini karşılaştırarak, *Halk*'ın tehlikeli olduğu yönünde sözler etti. Uzlaşmazlarsa harekete geçeceği anlaşıldı. Bunun üzerine Terakki'nin girişimiyle *Halk* ve *Bayrak*, somut güç farklarına bakılmaksızın, yönetimde eşit haklarla birleştiler. Tüm parti örgütleri bu yoldan gitti. Ordu içinde ise durum değişmedi.

ADC'yi tanıtan kitapta, (*Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık*, Saur 7, 1358 — Afganistan Enformasyon ve Kültür Bakanlığı Yayını) ordu içindeki birleşmeyi Amin'in engellediğine ilişkin söylentilerin asılsız olduğu, birleşmeme emrini Terakki'nin verdiği söyleniyor.[7] Ama partili askerler Terakki'yle yaptıkları bir söyleşide, yalnızca ordu içinde değil, genelde oportünist *Bayrak* kanadıyla birleşmeye karşı sorular yöneltiyorlar. Buradan anlaşılıyor ki, ordu içinde Amin'in yönetimindeki *Halk*çı örgüt genelde oportünistlerle birliğe karşıdır. Bu durumda, usta bir siyaset adamı olan Terakki ordu içinde birlik olmasın diye bir emir vermiş olabilir ama fikrin gerçek kaynağı Amin'dir. Öyle gözüküyor ki Amin genelde oportünistlerle "birlik" yanlısı olmadığı halde, "birliği" ancak ordu içinde engelleyebilmiştir ve bu yoldan devrimi güvence altına almıştır.

Ordu içindeki parti birimleri birleşseydi, devrim gündemden inerdi. *Bayrak*'a bağlı askerler Davut'u savunma, *Halk*'a bağlı askerler ise Davut'u devirme temelinde eğitim yapıyorlardı. Birlik, devirme hedefinin sulanması anlamına gelirdi.

Parti içinde birleşme olduktan sonra da Amin eskisi gibi ordudaki *Halk* örgütünü eğitmeye devam etti. Ülkede durum giderek kızışıyordu. Yığınlar içinde hareketlenme arttıkça, ADHP köylere, kasabalara, göçebe çadırlarına dek uzandıkça, Davut rejiminin baskıcı yüzü de açığa çıkıyordu. Devrimci durum olgunlaşıyordu. Bununla bağlı olarak Amin, ordu

içindeki eğitimi giderek somut planlar çerçevesinde ele almaya başladı.

ADHP'den Zeray Yoldaş *Barış ve Sosyalizm Problemleri*'nde Ocak 1979'da devrim öncesi durumu şöyle anlatıyor:

> "Yığınlar ayaklanmaya hazırdı. Yaşam koşulları hızla kötüleşiyordu... Yalnız İran'a 1 milyon üzerinde Afganlı göç etmişti. Resmi otoritelerin halk gözünde itibarı çok sarsılmıştı... emirlerine uyulmuyordu... 13-14 yıl bizim yığınlar arasında aktif çalışıyor, halk hareketine önderlik ediyor olmamız en önemli bir gerçekti. Devrim öncesi partimiz 50 bin üyesi ve yakın sempatizanlarıyla önemli bir güçtü ve bu rejimi korkutuyordu."

Ülkede, ADHP yönetiminin yakında tutuklanacağı açıkça görülüyordu. Terakki ve Amin, böyle bir tutuklama durumunda ordu içindeki partili ve sempatizanların hemen ayaklanmayı başlatmasına karar verdiler. Amin bu doğrultuda yapılan çeşitli planların, tam 10 kez denemesini yaptırdı. Bu denemeler genel askeri manevralar içinde ustaca gizlendi. Partili asker ve subaylar arasından, ayaklanma sırasında kumandan olacakların listesi hazırlandı. Parti ordusunun emir kumanda zinciri saptandı.

25 Nisan 1978'de gece yarısı polisler Terakki'yi ve Karmal'ı tutukladılar. Aynı gece ev hapsine alınan Amin Terakki'nin tutuklandığını öğrenince çocuğu aracılığıyla ayaklanma emrini ulaştırdı. Amin sabah hapishaneye götürüldükten tam bir gün sonra, 27 Nisan'da ayaklanma başladı.

26 Nisan'da radyoda çalışan partililer tutuklanmaların duyurulmasını sağladılar. Terakki geniş yığınların tanıdığı bir liderdi. Amin de hem ülkede, hem ordu içinde tanınıyordu. Tutuklamalar yaygın öfke yarattı. Ordu içindeki *Halk*çılar tutulmaz bir enerjiyle ayaklanmayı başlattılar.

Ayaklanma sabah 9'da başladı. Parti'nin atadığı komutanlar tüm birliklerde harekete geçtiler. Uçaksavarlar, hava kuvvetlerinin Davut'tan yana olan 7. ve 8. bölüklerini etkisizleştirdiler.

Partili pilotlar uçaklarıyla gerekli noktalara saldırdılar. Tanklar askeri hava alanını sardılar. En büyük direnç komando birliklerinden ve muhafız alayından geldi. Kanlı çatışmalar çıktı. Akşam saat 5.30'da Davut'un sarayı ve Radyo Evi denetim altındaydı. Bu arada Terakki, Karmal ve Amin hapisten çıkarıldılar. Akşama kadar süren çatışmalarda Davut *Halk*çı askerlere ateş açtığı için öldürüldü.

Saat 7'de ayaklanma başarıya ulaşmıştı. Terakki, Amin ve ADHP'nin "eşit haklı" yöneticilerinden Babrak Karmal Radyo Evi'ndeydiler. Bu sıralarda, tarihsel, yirmi yılın deneyimini içinde barındıran olaylar geçti.[8]

Amin, devrimin utkusunu duyuran mesajı Terakki'nin okumasını istedi. Karmal buna karşı çıktı. Amin tabancasını tutuyordu. Terakki durumu yatıştırdı ve mesajı orada bulunan *Halk*çı subayların okumasını önerdi.

Amin, Terakki ve Karmal otururlarken, birçok genç *Halk*çı asker çarpışmadan geldiler. Büyük bir çoşkuyla çarpışmaları anlatmaya başladılar. Davut'un askerleriyle olduğu kadar, *Bayrak*çılarla da uğraşmak zorunda kaldıklarını anlattılar. Bu arada Terakki'ye yağdırdıkları sorulardan biri, Babrak Karmal gibi bir kişinin neden yönetimde bulunduğuydu. Terakki, askerleri yatıştırdı, parti birliği için susmalarını söyledi.

Bu sıralarda Babrak Karmal panik içindeydi. Tutuklanacaklarını, parti yöneticilerinin köylere dağılıp saklanmaları gerektiğini savundu. Terakki bunu reddetti ama Karmal'ın ısrarı üzerine, onunla birlikte güvenceli bir hava üssüne gitmeyi kabul etti. Karmal, Amin'in de gelmesini istedi ama Terakki Amin'in işi olduğunu söyledi.

Terakki ve Karmal hava üssüne gittiler. Çevrelerinde o gün çatışmalara katılmış bir çok genç asker vardı. Konuşma içinde Karmal, Davut'un öldürülmemesi gerektiğini söyledi, Davut'u savunmaya başladı. Genç askerler az kaldı Karmal'ı öldüreceklerdi ki, Terakki onları da yatıştırdı.

Bu sıralanan olaylar birçok gerçeği açığa çıkarıyor. Parti içindeki devrimci çizginin belkemiğinin Amin olduğunu kanıtlıyor. Terakki'nin devrimciliğinin küçük burjuva-aydın bir öz taşıdığını ve bunun en kritik anlarda uzlaşmacılık olarak

yansıdığını gösteriyor. Karmal'ın ise, Terakki'nin "yumuşaklığı" nedeniyle partiye yeniden bulaşabilmiş, koyu bir oportünist olduğunu ortaya koyuyor. Çıkan bir genel ders de ilkesiz parti birliğinin, karşı devrimi bağrında taşımakta olduğudur.

2. Nisan Devrimi darbe değildir

Başta belirttiğimiz gibi, Afganistan devriminin uyandırdığı tartışmalardan biri darbe-devrim konusudur. Türkiye'de örneğin *Dev Yol, Kurtuluş, Birikim,* vb. darbe diyorlar. Darbe diyenler, devrimin ordu içinde isyanla gerçekleşmesi, karşı-devrimci müslüman gerillaların bir kesim köylü içinde de taban bulması ve devrimin ülkeye radyodan duyurulması gibi görüşler ileri sürüyorlar.

Biz de kısaca darbe-devrim konusuna değineceğiz.

Lenin, Almanca'da tam sözlük karşılığı darbe olan "putsch" sözünü açıklarken şöyle diyor:

> "Bilimsel anlamıyla 'putsch' terimi, bir ayaklanma girişimi, ancak bir gurup konspiratörü ya da aptal manyağı açığa çıkardığı ve yığınlar arasında hiçbir sempati uyandırmadığı zaman kullanılabilir."[9]

Bu açıklama, yığınlardan kopuk olarak, komployla iktidarı ele geçirme girişimini darbe kavramı altında genelliyor.

Coup d'état, yani "devlet darbesi" de Lenin'in genel anlatımının dışında kalmıyor. Devlet darbesinde, yine yığınlardan kopuk bir komplo girişimi var ama bu devletin kendi içinden kaynaklanıyor. Askeri darbe, saray darbesi vb. gibi.

Engels, Bonapart ve Bismark'ın devlet darbelerine değinirken, "siyasette yalnızca iki tane belirleyici güç vardır, devletin, ordunun örgütlü gücü ve halk yığınlarının örgütsüz, doğal gücü" diyor. [10] Engels'in konuyu anlatımından, Bonapart ve Bismark'ın darbelerine ilişkin olarak, yığınlara değil de devlet içinde belli bir güce dayanma anlayışı yansıyor, darbenin yığınlardan kopuk, komplocu niteliği ortaya çıkıyor.

Tarihe baktığımız zaman görürüz ki bu tür darbeler genellikle devleti elinde tutan egemen sınıfın kendi arasındaki iktidar kavgasını yansıtır. Bu kavgada belirleyici olan devlet mekanizması içindeki güçler dengesidir. Darbenin ülke açısından sonuçları ülkenin içinde bulunduğu ortama göre değişebilir.

Yine tarihe baktığımız zaman, bir de darbe *görünümlü* devrimler görüyoruz. Ancak, ezilen sınıflardan yana, geniş yığınların katılımıyla gerçekleştirilebilecek radikal değişiklikleri savunan devrimci görüşlerin eski devlet aygıtı içinde güçlenebilmesinin tek yolu, yığınların psikolojisinin, devrimci potansiyelin devlete yansımasıdır. Devrimci görüşler, eski devlet aygıtı içinde yığınlardan kopuk olarak güçlenemezler ki bu güce dayanıp, "yığınlardan kopuk", darbe yapsınlar. Bu nedenle *devrimci* darbeler, ya küçük bir gurubun, kolayca bastırılacak başarısız girişimidir, ya da biçimsel olarak, örneğin, bir askersel darbeye benzese de gerçekte örgütlü öncüsünü ordu içindeki küçük burjuva devrimci asker kadroda yaratan bir devrimdir. Tarihte, bu tür örnekler, ertesi günü yığınları sokağa döküp, kendilerinin nesnel olarak temsil ettikleri potansiyeli patlatmışlardır. Nasıl İran'da devrim öznel ögesini mollalarda bulduysa, ordu içindeki devrimci subaylarda da bulabilir. Böyle durumlarda iktidarı alış biçimiyle darbe görünümünde, ama özünde küçük burjuva asker kadroların öncülüğünde devrim söz konusudur. (Küçük burjuva devrimcilerinin öncülüğünde devrimin geleceği ayrı bir konudur.)

Afganistan'da olana bu açıdan bakılsa, yine devrimdir. Kaldı ki Afganistan devrimi bu tür bir devrim de değildir. Buna ilerde değineceğiz. Burada vurgulamak istediğimiz şu: İşin özüne bakılmadan askerin görüldüğü her devrime darbe denirse, ardından bir de karşı devrimci girişimlerin doğal olarak yoğunlaşmasına "yığınlardan kopuk" damgası yapıştırılırsa, parmak ayı gösterirken budalalar parmağa bakmış olur. Bu mantık, Ekim Devrimi'ne de darbe demeye varır.

Rusya'da da askerler vurucu gücün önemli bir bölümünü oluşturdular. Çarpışmalar kısa sürdü ve az bir kayıpla iktidar ele geçirildi. Asıl uzun, yoğun ve kanlı çarpışmalar iç savaş boyunca

oldu. Ve iç savaşta halkın belli geri kesimleri de karşı-devrimden yana yer aldılar. Ekim devrimi "darbe"(!) miydi?

Ekim Devrimi'nden önce Lenin, bir köylü ülkesinde işler köylü ayaklanmasına varabilmişse, ulusal çapta bunalımın başka göstergesi olmasa da bu yeterlidir diyor. Ardından başka göstergeleri de sıralıyor. Ulusal sorunun kızıştığına, ordu içindeki duruma, "tüm ulusun içinde bulunduğu psikolojiye" vb. bakıyor.[11]

Bir ayaklanmada Bolşeviklerin başarısının garanti olduğunu söylerken şunları sıralıyor: 1. Üç noktadan sürpriz saldırı yapabiliriz. 2. Köylülerin desteğini garantileyen sloganlarımız var. 3. Ülkede çoğunluktayız. 4. Menşevikler ve SR'ler arasında dağılma tamamdır. 5. Moskova'da iktidarı alacak teknik gücümüz var. 6. Petrograd'da bir anda Kışlık Saraya, Genel Kurmaya, telefon santraline ve büyük matbaalara el koyabilecek binlerce silahlı işçi ve askerimiz var.[12]

Lenin ayaklanmanın bu koşullarını saydıktan sonra, bu koşullar varken artık ayaklanmayı bir sanat olarak ele almamak ihanettir, diyor. [13]

Lenin'in tüm bu sözleri ışığında Afganistan'a dönelim. Afganistan'da devrimci durumun varlığına değinmiştik. Nisan devrimi öncesinde durum ulusal çapta bunalım yönünde gelişiyordu.

Bir kez, kırsal alanda aynen 1970-1972 köylü ayaklanmalarının rüzgarı esiyordu. *Times* 1978'de şöyle yazıyor: "Keskin yiyecek kıtlığı, bu yılın ilk aylarında geniş çapta bir hoşnutsuzluğa ve rahatsızlığa yol açtı."[14]

Sonra, 17 Nisan 1978'de ADHP'nin yöneticilerinden Akbar Hayber'in öldürülmesi yaygın tepki yarattı. 50 bin kişilik cenaze töreni ve ardından başka gösteriler de oldu.

Ordu içinde uzunca bir süredir Davut rejimine karşı sabırsızlık büyüyordu. Davut'un giderek artan yasakları, halk arasında yaygın tepki biriktiriyordu. Afganistan'daki ulusal azınlıklar sorunu kızışıyor ve hem o bölgedeki çeşitli devletler arasında, hem hükümet içinde keskin çelişkilere yol açıyordu.

Afganistan'da ayaklanma koşulları olgunlaşıyordu. Ayaklanma emrinin ADHP yöneticilerinin tutuklanmasıyla bağ-

lanması da boşuna değildi. Çok açıktı ki bu her açıdan, Lenin'in sözünü ettiği "dönüm noktasını" oluşturacaktı. Öyle de oldu.

Lenin'in Rusya için saydığı ölçütlere benzer bir mantıkla, diyebiliriz ki, ADHP'nin, 1. çok yaygın hoşnutsuzluk içinde bulunan köylülerin desteğini garantileyen sloganları, 2. genel psikoloji açısından (ki Lenin de Rusya için çoğunluk derken bunu kastediyor) ülkede çoğunluğu, 3. yarı-gönüllü dostların bile Davut'a destek vermesini güçleştiren, açıkça haksızlığa uğramış konumu, 4. sürpriz saldırı olanağı, 5. çeşitli merkezleri ele geçirebilecek teknik gücü ve binlerce silahlı askeri vardı. Daha da sayılabilir.

Bir kez ayaklanmanın koşulları olduktan sonra, gerisi işin sanat yönüdür. İşte darbe-devrim sorununun karıştığı bir nokta budur. İşin sanat yönünde, vurucu güç olarak ordu içindeki *Halk* örgütlenmesi ve sempatizanları seçildi. Lenin, "merkezde başarılı bir ayaklanma ya da orduda bir isyan durumunda, sömürücüler bir vuruşta yenilgiye uğratılabilir" diyor.[15]

ADHP devrimi başararak bir sınavı başarıyla verdi. Yığınların psikolojisini, düşmanın ve yarı gönüllü dostların durumunu vb. hepsini hesaba katarak, belli bir siyaset çizdi. Ordu içinde oluşturduğu *devrim ordusu* bu siyasete bağlıydı. Bu açıdan Afganistan devrimi, öznel ögesini ordu içindeki devrimci askerlerde yaratmış türden bir devrimci patlama değildir. Ordu içindeki devrimciler, siyasetteki bir boşluğu doldurmadılar, ADHP'nin siyasal öncülüğünde devrimin ordusunu oluşturdular, askersel işlev gördüler.

Devrimin radyodan duyurulmasıyla tüm Afganistan'da yüzbinlerce kişi sokaklara döküldü.[16] Troçkistler buna takılıyorlar![17] Oysa Bolşevikler de Ekim Devrimi öncesinde çoğunluktaydı ama Rusya nüfusunun ezici çoğunluğu devrimi telgrafla, ya da varsa radyodan öğrendi! Bu, işin sanat yönüyle ilgili bir sorundur. Devrim deyince düzenli ordular halinde yığınların mutlak çoğunluğunun hep birlikte vuruşunu anlamak, parlamentarist anlayışın ters yüz edilmişinden, oy sayısı yerine kafa sayısını koyanından başka birşey değildir.

Devrimden hemen sonra ADHP'nin çoğunlukta olduğu bir devrim konseyi oluştu. Can alıcı konularda devrimci kararlar

aldı. Bu kararlar, yığınların devrimci çoşkusunu daha da arttırdı. Bu çoşku devrim sonrası resimlerde yansıyor. Binlerce emekçi at üstünde, yaya, ellerinde kızıl bayraklar sokaklara dökülmüşler... Resimler darbe yakıştırmasının ihanetini belgeliyor.

Devrim sonrası karşı-devrim güçlerinin girişimlerine gelince... Bunun tersini beklemek, yine burjuva parlamenter anlayışın ya kendisi ya da ters yüz edilmişidir.

Lenin, devrimi karmaşık bulanlarla alay ediyor.

> "Bir devrim, çok karmaşık da değilmiş gibi görünen bir durumda başlasa bile, devrimin kendi gelişmesi *her zaman olağanüstü* karmaşık bir durum yaratır... Devrim en yoğun, en kızgın, en ölesiye sınıf savaşımı ve iç savaştır. Tarihte tek bir büyük devrim iç savaş olmadan gerçekleşmemiştir."[18]

Yine Lenin, devrimden sonra sömürücülerin en inatçı direnişi göstermelerinin bir "kural" olduğunu söylüyor. Devrilince hırslarının kat kat artacağını, eskiyi getirmek için uğraşacaklarını ve bu uğraşlarında kaçınılmaz olarak belli kaypak ögeleri de yanlarına çekeceklerini vurguluyor.[19]

Afganistan'da karşı-devrim girişimlerine ve bu girişimlere halkın bazı geri kesimlerinin de katılmasına bakıp "darbe" diyenler, gerçekte darbe gibi, tereyağdan kıl çekercesine bir "devrim" düşlüyorlar!

III. Devrim sonrası gelişmeler

Darbe-devrim konusuna değindik. Ancak hemen şunu belirtelim ki Afganistan devrimine ilişkin görüşlerin gerçek ayrımı darbe ve devrim diyenler arasında belirmiyor. Darbe diyenlerle devrim diyenlerin bir kesimi arasında derin bir anlayış benzerliği vardır. Gerçek ayrım devrim anlayışında çıkıyor.

Darbe diyenler de, devrim diyenlerin bir kesimi de özde aynı oportünist devrim anlayışına sahiptirler.

Ama darbe diyenler daha çok dışardan gazel okudular. Sözde devrim diyen oportünist anlayışın ise boğucu etkisi oldu. Bu anlayış, sürekli olarak devrimi reformcu hizaya sokmaya uğraştı. Biz devrim sonrası gelişmeleri, bu açıdan ele alacağız.

1. Oportünizm Afganistan devrimine zarar verdi

Her devrim, güçlü bir karşı devrimci tepki doğurur. Sömürücü sınıflar ne erki, ne mallarını devrime armağan edecek değiller! Ancak Afganistan'da gözlenen bir olgu, karşı devrimin beklenenden daha güçlü çıkmasıdır. Şimdi bu, "sekterlik", "Amin'in azılı terörü" vb. gibi gerekçelere bağlanıyor ya da yok

sayılıyor. Oysa, karşı devrimin fazladan kazandığı bu gücün kaynağı oportünizmdir.

Devrimden önce ADHP'nde *Halk* ve *Bayrak* arasında "eşit haklı birlik" (!) sağlanmıştı. Devrimden sonra kurulan ve partinin çoğunlukta olduğu Devrim Konseyi'nde de "birlik" yansıdı. Terakki cumhurbaşkanı, Babrak Karmal yardımcısı ve devlet bakanı oldu. Amin'e de devlet bakanı ve dışişleri bakanı görevleri verildi.

Parti "birliği" adına parti ve ülke yönetiminde yansıyan bu yapının devrim açısından çok zararlı sonuçları oldu. Bunun çok örneği vardır. Ama can alıcı örneği tarıma ilişkin durumdur.

Devrimden sonra, 9 Mayıs'da, Terakki, devrimin temel görevlerine ilişkin 30 maddelik bir programı radyodan okudu. Bu programın iki maddesi tarımda emekçi köylüden yana getirilecek köklü değişikliklerin genel bir formülasyonuydu. Köylü yığınları arasında çoşkuyla karşılandı.

Bundan sonra 12 Temmuz'da Devrim Konseyi köylülere ilişkin ilk karar olan, 6 numaralı kararı aldı. Bu kararda emekçi köylünün borçlarına, faiz ödemelerine vb. ilişkin bazı önlemler getirildi. Yine köylüler arasında çoşkuyla karşılandı ama devrim programında genel düzeyde getirilen vaadlerin yarattığı beklenti açısından, 6 numaralı karar çok büyük birşey sayılmazdı, yetersizdi.

Altı numaralı karar köylüler için yetersizdi ama kararın çıkış sürecinde, "sekterlik" yapılmasın diye *Bayrak*çıların yaygara koparması, *Halk*çıları uğraştırması için yeterliydi. Kararın ardından *Bayrak*çılar "halktan soyutlanma" paranoyasına kapıldılar. Bu sıralarda Babrak Karmal ve önde gelen iki oportünist, sosyalist ülkelere ve Birleşmiş Milletlere vb. elçi olarak gönderildiler. Başka türlü Devrim Konseyi devrim işiyle uğraşamayacaktı!

Karmal ve *Bayrak*çılar yine de boş durmadılar. "Halktan soyutlanma" yaygaralarıyla, 20 Ağustos'da da bir darbe girişimi örgütlediler. Girişimciler yakalandı. İfadeleri *el yazısıyla* Afgan basınında ve yabancı dil yayınlarda yayınlandı.[20]

Karmal'ın darbede oynadığı rol açığa çıkınca Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, elçi olarak gönderdiklerini elçilikten

attı ve geri çağırdı. Ama onlar geri gelmediler. Darbe girişimiyle ilgili olarak, partide ve Devrim Konseyi'nde sorumlu görevlerde olan dört kişi de tutuklandı.

ADHP Politik Bürosu, toprak dağıtımına ilişkin tasarıyı, ancak bu tutuklanmalardan sonra ortaya çıkan dengeyle, 19 Kasım'da onaylayabildi. 28 Kasım'da ADHP plenumu toplandı ve Babrak Karmal ile 6 oportünist elebaşıyı partiden attı. 30 Kasım'da ise Devrim Konseyi, 8 numaralı, asıl önemli toprak kararını yayınladı. Buna göre belli ölçeğin üzerindeki topraklara el konacak ve yoksul köylüye, göçebelere toprak dağıtılacaktı.[21]

Bu kararın Nisan'dan Kasım'a dek 8 ay gecikmesi, geniş köylü yığınları arasında sallantı doğabilmesi, onların karşı devrimin propagandasına pratik olarak açık bırakılmaları demektir. Ve bu olmuştur. Ondan sonra, karar uygulanmaya başlandığı zaman elinden toprağı alınan ağalar, zengin din adamları vb. doğal olarak karşı devrimci girişimlerini yoğunlaştırdılar. 1979'da karşı devrim azıtmaya başladı ve o 8 aylık gecikmenin yarattığı sallantıdan yararlanarak, köylü arasında da belli ölçüde taban buldu.

Yine de kararın uygulanmaya konması önemli bir adımdı. Karar ne denli hızlı uygulanırsa, köylüler arasında beliren sallantı o denli çabuk silinecekti. Gelgelelim bu kez de Terakki'nin ikircimleri öne çıkmaya başladı. Örneğin, Haziran 1979'da, Terakki'nin toprak kararının uygulanmasını yavaşlatmaktan yana olduğu artık basına yansımaya başladı.[22]

Gerçekte bunun böyle olduğunu anlamak için bir yerden veri bulmak gerekmiyor. Yukarıdaki bölümde, en kritik anda Terakki'nin uzlaşmacı eğilimlerinin kabardığını, örneklerle göstermiştik.Bu da aynı örneklerin, daha üst düzeyde bir yenisidir. Bir yandan devrim-karşı devrim çatışması, öte yandan dünya komünist hareketi içinden gelen "aman ürkütmeyin" yollu öğütler karşısında Terakki'nin uzlaşması doğaldır. Bu eğilim *Bayrak*çılar arasında çoşkuyla (!) karşılanırken, *Halk*çılar arasında da yandaş bulmuştur. Ve devrimi ilerletebilmek için bir de bu ikircimle uğraşmak zorunlu olmuştur.

Buraya dek söylediklerimizden çıkan sonucu şöyle özetleyebiliriz: Afganistan'da oportünizm, kararlı devrimci

önlemleri yavaşlatarak, geciktirerek karşı devrime yardımcı oldu. Parti "birliği" adına oportünizmle birliği savunan, devrim-karşı devrim çatışması keskinleştikçe ürken, kaypaklaşan uzlaşmacı eğilim de bir adım geriden aynı yolu izledi.

2. Amin devrimin gerçek lideridir

Amin devrim öncesinde parti "birliği"ne karşı aldığı tavırla ve hiç olmazsa orduda oportünistlerle birliği engellemesiyle, devrim sırasında ikircimsiz kararlı yöneticiliğiyle ve devrim sonrasında dolu dizgin devrimci önlemlerin baş kararlı savunucusu oluşuyla, Afganistan devriminin belkemiği, gerçek lideri olduğunu kanıtladı.

Afganistan devrimi diye konuşan ama bu sözlerden tepeden aşamalı reformları anlayan oportünist mantık, devrimi reformlarla boğma çabalarıyla karşı devrime yardım etti. Ve zavallı mantığıyla, bu çabalara set çeken Amin'i önce el altından "sekterlik"le, giderek açıktan "ajanlık"la(!) suçladı.

Gerçekte, Amin'in sekterlikten öte, belli ortacı yanlışları vardır. Terakki, fes giyiyor, yer yer bismillahla söze başlıyor. Amin de İslam dinine gereksiz övgüler yağdırıyor. Terakki, partinin Marksist-Leninist olmadığını ama işçi sınıfının ideolojisini benimsediğini (?) söylüyor. Amin de partinin niteliğini soranlara çoğu zaman tutarsız, kaçamak cevaplar veriyor. Tüm bunlara bağlı olarak, Terakki'yi "yüce lider" diye aşırı övüyor.

Amin'in bu yanlışlarının değişmesiyle, Terakki'yle farklılaşması bir arada yürüyor. Pratik devrimci önlemlerde ayrışma, Amin'in yukarıdaki konularda ettiği sözlerde vurgu farkı doğuruyor. Örneğin, islam dinine övgüden vazgeçiyor, din devlet işlerinden ayrıdır diyor.[23] İran ve Pakistan için sorulan bir soruya, sömürücülerin ideolojisi sömürülenlerin derdine deva getirmez diyor.[24] Bu vb. değişmeler, 1979'da gözleniyor.

1979'da Terakki'nin ölümünden hemen sonra Amin'de bir sendeleme gözleniyor. Bazı konularda, doğruya biraz daha yaklaşırken, bazı konularda eski yanlış taktiklerinde dirilme

hatta ilerleme gözleniyor. Ancak bizce bu dönem, Amin'in olağan gelişme süreci içinde incelenmemelidir. Bu dönemde Amin, gücünü çok aşan açmazlarla karşılaşmıştır. Buna ilerde ayrıca değineceğiz, burada dışarda tutacağız.

Afganistan'ın koşulları akılda tutularak ADHP içindeki ayrışmalara bakılırsa, öyle bir ülkede kurulan bir işçi partisi için bunlar beklenen gelişmelerdir. Önce kabà hatlarıyla devrimci reformcu ayrımı çıkmış, sonra devrimci kanatta da proleter bir çizgiyle kaypak küçük burjuva devrimciliği arasındaki ayrım belirmiştir.

Amin'in görüşlerinde eksik, yanlış ya da "daha iyi söylenebilirdi" denecek birçok yön bulunabilir. (Arkadaki ekte Amin'in görüşlerini olabildiğince aktarmaya çalıştık, ilerde bunların bir değerlendirmesini de ayrıca yapacağız.) Ancak genel olarak görüşleri, gelişme yönü ve yaptıkları birlikte ele alındığı zaman, Amin Marksist-Leninist bir liderdir. Başka bir deyişle, ADHP içindeki proleter çizgi yanlışıyla, doğrusuyla Amin'de somutlanmıştır.

Kaldı ki, bu böyle olmasa da ortada inatçı bir gerçek vardır: Amin, devrim öncesinden öldürülesiye dek, devrimin temel direği, gerçek önderidir. Bu, uzun süre Terakki'nin gölgesi ardına saklı kalmıştır. Ancak "devrimin gerçek önderi" kavramı, kişi olarak kimin önde göründüğüyle değil, kararlı devrimci siyasetin, önlemlerin ana kaynağı olmakla bağlıdır. İşte Afgan Saur (Nisan) devriminde bu ana kaynak Amin'dir.

3. Oportünist darbeler — Terakki ve Babrak Karmal

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, 1979'da Amin ile Terakki arasındaki farklılıklar belirginleşiyordu. Terakki'nin geleneksel uzlaşmacılığı artık kabul sınırlarını aşmaya, devrime pratikte set çekmeye, "yüce lider" düşünü yıkmaya başlamıştı.

Ağustos 1979'da Terakki ve Amin Havana'ya Bağlantısızlar Konferansı'na gittiler. Orada, aralarında ciddi tartışmaların çıktığı belirtiliyor.[25] Havana'dan dönüşte Terakki Moskova'ya

uğradı. Burada olanları W. Pomeroy şöyle anlatıyor:

> "(Terakki — E.E.) orada Babrak Karmal ile buluştu. Konuşmaları sırasında Karmal, Amin'in etkisindeki devrimci hükümetin yaptığı hataları onun fikrine soktu. Terakki hataları ve Amin'e böyle güvenmenin yanlış olduğunu kabul etti. Bildirildiğine göre, Amin'i atmayı ve Karmal'ı yeniden hükümete getirmeyi kabul etti."[26]

Terakki, Kabil'e döndükten az sonra öldürüldü. Bu olay çok çeşitli biçimlerde yansıtıldı. Bir görüşe göre, Terakki ile Karmal'ın toplantılarını öğrenen Amin, "yine bir darbe tezgahlayarak" Terakki' yi öldürdü.[27] Bir başka görüşe göre, Amin ajan olduğu (!) için durup dururken üç kişiyi gönderdi ve Terakki'yi havluyla boğdurdu.[28] Bir başka görüşe göre ise, Terakki Amin'i ofisine çağırdı. Burada Amin ve yanındakiler silahlı saldırıya uğradılar, çatışma oldu, Amin'in yakın bir yoldaşı öldü ve Terakki ağır yaralandı. Ardından Amin birliklerle evi kuşattı. Terakki iki gün göz hapsine alındı. 16 Eylül'de ya aldığı yaralardan öldü, ya öldürüldü.

Bu olayı herhalde tarih ilerde tam bir açıklığa kavuşturacaktır. Ancak, *birincisi*, ilk iki görüşün öne sürdüğü tezler ya da "dökümanlar" birçok yönüyle üçüncüyü güçlendiriyor. Örneğin, bir tanık, ifadesinde, Terakki'nin ofisi önünde silahlı çatışma olduğunu söylüyor.[29] Sonra W. Pomeroy'un aktardığı, Moskova'daki görüşme, Amin'in Terakki'yi değil, Terakki'nin Amin'i öldürmeye kalkışacağını düşündürtüyor. Pomeroy'un belirttiği gibi "devrimci hükümeti etkiliyebiliyorsa", Amin, Terakki'nin "azlettim seni" diyerek kurtulacağı bir "düşman" değildi. Bu açıdan, Moskova'daki görüşmede Terakki'nin Amin'i "atmayı" kabullenmesi, pratikte öldürmeyi planlaması olarak yorumlanabilir. *İkincisi,* Aralık ayındaki darbe ve Amin'in öldürülmesi gerçekte amaçlananın ne olduğunu göstermektedir.

26-27 Aralık 1979'da, Babrak Karmal, ne yazık ki Kızıl Ordu'nun fiziksel desteğinde bir darbeyle iktidarı aldı. Amin ve 97 yoldaşı öldürüldü.

IV. "Devrimin yeni aşaması"

Daha 26 Aralık 1979'a kadar, Amin'e mesaj yollayanlar, 27 Aralık'ta koro halinde Amin CİA ajanı diye bağırmaya başladılar! Aralık 1979 öncesinde Afganistan yalnızca uluslararası siyaset açısından komünist basında yer alırken, birden "devrimin yeni aşaması" diye bir gürültüdür koptu. 29 Aralık 1979'da, örneğin İ. Bilen "değerli Babrak Karmal yoldaş"a kutlama mesajı yolladı.

Şimdi Babrak Karmal'ın ideolojik kimliğine ve yeni aşamada olanlara, olduğu söylenenlere kısaca bakalım.

1. Babrak Karmal'ın siyasal kimliği

Babrak Karmal, 27 Aralık'da yaptığı konuşmaya, bismillahla başladı. Ardından Amin'e küfürle sözlerini sürdürdü:

"Cellat Hafızullah Amin'in doğrudan emriyle onbinlerce anamız ve babamızın, kardeşimizin, kızımızın ve oğlumuzun, çocuğumuzun hapsedilmesi, yok edilmesi, zorla sürgüne gönderilmesi, insanlık dışı, hatta barbar işkencelere uğratılması, şehit edilmesi ve yığınsal kırıma uğratılmasının neden olduğu sonsuz çileniz ve kanlı gözyaşlarınız için size en derin üzüntü ve

sempatimi, en büyük saygı ve en içten selamlarımı sunarım."

Tümüyle bu aşağılık tondaki konuşmada, Babrak Karmal, Amin'i "allahın hain düşmanı", "Amerikan emperyalizminin ajanı", "parti ve hükümet birliğine ihanet eden" "despot", "kana susamış ve canavar faşist", "kara gericiliğin ve CİA'nin adamı" olmakla suçluyor.[30]

1 Ocak 1980'de yaptığı konuşmada ise Babrak Karmal şöyle diyor:

> "Şimdi emperyalizm Hafızullah Amin'in faşist rejiminin yıkılmasına gözyaşı döküyor ve yas tutuyor... Bay Carter, Amerikan emperyalizminin sadık evladı Hafızullah Amin'i koruyarak, Amin'in, o açığa çıkmış hilekâr CİA ajanının, kanlı aygıtına 'resmi ve meşru hükümet' ve kendisine 'Afganistan Cumhurbaşkanı' dedi. Durum tamamen açıktır."[31]

Gerçekten de açıktır!

Karmal, 25 Ocak'taki konuşmasında, bismillahdan sonra, kutsal islam dininin halkın değerli mirası içinde olduğunu, kimsenin buna karşı çıkmaya ya da sırt çevirmeye hakkı olmadığını söylüyor, Amin ve çetesi "dinimize karşı suç işledi" diyor.[32]

30 Ocak'ta ise Karmal şöyle diyor:

> "Kadir Allah'a minnettarız ki O bu yıl bize yeterli yağışla yardım etti. Bu, bolluğa ve dolayısıyla daha düşük fiyatlara yol açacak...
>
> "...Biliyorsunuz ki bazı *büyük toprak sahipleri* ülkenin çeşitli kesimlerini terk ettiler ve topraklarını işlenmemiş bıraktılar. Onlar bu harekete, gericilik(?) ve emperyalizmin demagojik propagandasının etkisi altında ya da Hafızullah Amin, o ABD emperyalizminin uşağı ve onun katil çetesi baştayken ezgi, baskı ve zulümden canlarını kurtarmak için başvurdular. Nitekim, bir takım *büyük topraklılar* Amin ve onun cellatlarınca kesildiler..."[33] (abç)

Bu sözler, Babrak Karmal'ın Amin'e neden can düşman olduğunu çok güzel açıklıyor. Amin *büyük toprakları* (!), onlardan kopuk bir *gericiliğe*(?) karşı savaşta "devrim" (!) cephesine almamış, hatta bir de onları kesmiş!

Babrak Karmal'ın Amin'e düşmanlığı, devrimci tutuma yabancılığından kaynaklanıyor. Lenin şöyle diyor:

> "Proleter devriminin hemen ardından gelen dönemde, büyük toprak sahiplerinin bir çırpıda yalnızca mülklerine el koymak değil, aynı zamanda karşı-devrimin liderleri ve tüm kırsal nüfusu acımasızca ezenler olarak, onların tümünü ülke dışına atmak ya da kuşatmak kesinlikle gereklidir."[34]

Babrak Karmal'ın zalimlik dediği Lenin'in dile getirdiği bu haklı tutumdur.

Doğrusu Aralık 1979 darbesi karmaşık bir olaydır! Oportünizmin yaptığını giderek karşı-devrimden ayırdetmek çok güçleşmiştir!

2. Yeni aşamada neler olmuş

Bu yeni aşamada, büyük toprak sahiplerinin sahip olabilecekleri toprak tavanı 5 hektardan 15 hektara yükseltildi.Afganistan Demokratik Cumhuriyeti bayrağı kızıldan, kırmızı-yeşil-siyah renklere değiştirildi. Oysa 16 Ocak 1979 tarihli *Wall Street Journal*, yeni kızıl bayrağın büyük bir coşkuyla karşılandığını, yalnızca Kabil'de 150 bin kişilik dev bir miting yapıldığını yazmıştı. Kızıl bayrak değiştirildi ve içine yeşil katılmasıyla birlikte din, neredeyse resmi devlet ideolojisine dönüştürüldü. Hapisteki karşı-devrimciler salındı vb.

Hapisteki karşı-devrimcilerin salınışı "törenlerine" dünya komünist basınından çok davetli katıldı. Bu davetli yoldaşlar, ne yazık ki, "özgürlük — sana aşığım" yollu yazılarla olayı dünyaya yansıttılar. Nasıl Babrak Karmal'ın Amin'in kur-

banları için camide namaz kıldığını anlattılar![35]

Bu anlatılanlar çok öğreticidir. Dünya komünist basınından davetli yoldaşların yazdıkları yazılarda çelişkiler ve belli konularda da açıklıklar var.

Çelişkileri örnekleyecek olursak, örneğin Hindistan'dan bir yoldaş, Sovyet birliklerini Amin'in çağırmadığının söylendiğini, ajan olduğu için onun çağıramayacağını yazıyor.[36] Oysa 22 Nisan 1980 tarihli *Soviet News*'da Aralık 1979 öncesinde Terakki ve Amin'in 14 kez "acil askeri yardım" için başvurdukları belirtiliyor. Yine aynı yazılarda, hem Amin'in baskı ve zulümle herkesi kaçırdığı[37] hem de Pakistan'a kaçanların karşı devrimciler olduğu[38] söyleniyor. Bunlar çelişkilere örnekler.

Söz konusu yazılarda açıklık getirilen bir nokta ise, akıllara durgunluk veren "sekterlik" anlayışıdır. Yazılarda, Amin'in devrimci programını doğal olmayan bir hızla uygulamış olduğu söyleniyor.[39] Gerçekler ortadadır. 8 ayda bir toprak dağıtımı kararı çıkamamıştır. Karar çıkınca da, üzerinden bir yıl geçtiği halde uygulama tamamlanamamıştır. Durum böyleyken, Amin'in hızlı uygulamayla suçlanması, Amin'in "sekterliğinin" dünya komünist hareketinin sağa kaymışlığıyla bağını açığa çıkarıyor.

Devrimin yeni aşaması üzerine *Afganistan Gerçeği*'nde derlenenlerden başka yazılar da çıktı. Bu yazılar da çok öğretici oldu. Afganistan devrimine ilişkin görüşlerin özünü açığa koydu. Amin ajandır diye sesini yükseltenler, dönüp 1978 Nisan'ını değerlendirdiler. Ve Amin'i gerçekte Davut rejimini devirmekle suçladılar. İşte ayrılıkların asıl kaynağı buydu.

Örneğin, 11 Ocak 1980 tarihli sayısında "Yeni" Komünist Parti yayın organı *New Worker*, 1973 darbesinden sonra Davut'a karşı çıktığı için *Halk* kanadını suçluyor. Oysa, Davut "güçlü bir pro-Sovyet" idi, sağa karşı desteğe ihtiyacı vardı diyor. *Halk* bu desteği vermediği ve *Bayrak* da *Halk*'a söz geçiremediği için Davut'un sağa kaydığını söylüyor. 1978 Nisan Devrimi'ni ise şöyle değerlendiriyor:

> "Amin, ordu içindeki yandaşlarına, Davut'u ve çevresindeki 'solları' desteklemek için değil de,

> Amin'in kendisinin sonradan 'Büyük Saur Devrimi' dediği şey için iktidarı ele geçirme emrini çoktan vermişti."

İşte Amin'e karşı yıllardır gizliden biriken kuyruk acısı buradan kaynaklanıyor! Yani, bu yazıları yazanlar gerçekte Davut yönetiminin sürmesini, bunun için ona yardım edilmesini isterlerken, Afganistan'da devrim oluyor. Bu "sekter" olay karşısında yıllarca gizli ve açık destek gören Babrak Karmal'ın "özverili çabalarıyla" Aralık 1979'da "devrim yeni bir aşamaya" sıçratılıyor!

3. Sorun Nisan Devrimi mi Ekim Devrimi mi

Devrimi "sekter" bulan yaklaşıma bir başka örnek, yine *New Worker*'da çıkan bir yazıdır. 25 Nisan 1980 tarihli *New Worker*'da, bir Sovyet yoldaşın yazısı özetlenerek yayınlandı. Ancak yazı öyle bir "özetlenmiş" ki, hem yazarın görüşleri belli ölçüde çarpıtılmış, hem de özetleyenlerin yanaşımı çıplak bir biçimde açığa çıkmıştır. Bu yanaşımı iyi sergilemesi bakımından bu örneği aktaracağız.

Aleksandr Bovin yoldaşın 22 Nisan 1980 tarihli *Soviet News*'da yayınlanan yazısında, "tüm farklılıklarına rağmen, Sovyetler Birliği'ndeki 'savaş komünizmi' ile Çin'deki 'büyük atılım'ın benzer psikolojik tabanı vardır" deniyor. Yazı şöyle devam ediyor: "Psikolojik olarak anlaşılabilir bir sabırsızlık, artı deneyim yokluğu, açıkçası reformları olanakların çerçevesini aşan bir çaba ile uygulama hızına götürdü. Çok eskiden gelen bir yaşam biçimini zorla ve birkaç hafta içinde silmeye çalışmak ve ulusal, aşiretlerle bağlı, dinsel gelenekleri görmezlikten gelmek kuşkulu bir girişim olurdu." Bundan birkaç paragraf sonra Afganistan'a ilişkin bir alt başlık geliyor. Bu başlık altında, "solcu aşırılar, köylü yığınlarının bir bölümünü yeni çizgiden kopardılar ve onları eski feodal beylerin kollarına ittiler" diye bir cümle geçiyor. (Biz buradaki bazı

fikirlere katılmıyoruz, ama bu ayrı bir konudur.)

Aynı yazı *New Worker*'da öyle "özetlenmiş" ki, "tüm farklılıklarına rağmen, Sovyetler Birliği'ndeki 'savaş komünizmi' ile Çin'deki 'büyük atılım'ın benzer psikolojik tabanı vardır" cümlesinden sonra gelen ikinci cümle "solcu aşırılar..." diye başlayan cümledir. Başka bir deyişle, *New Worker* yalnızca Afganistan'a değil, Sovyetler Birliği'ndeki savaş komünizmine de dil uzatıyor ve Bovin yoldaşın yazısını bu ölçüde çarpıtmış oluyor.

Savaş komünizmi için Lenin şöyle diyor:

> "Bu siyaset olmadan Rus proletaryası ve yoksul köylüler, yıkıma uğramış bir küçük köylü ekonomisinde toprak sahiplerini ve kapitalistleri yenemezlerdi. (Sömürücülerimizin dünyanın en güçlü ülkelerinden aldıkları yardıma rağmen) bizim onları yenmiş olmamız, yalnızca, kurtuluşları için savaşımda işçilerin ve köylülerin yaratabilecekleri kahramanlık mucizelerini göstermiyor, aynı zamanda Menşevikler, Sosyalist-Devrimciler ve Kautski ve Şirketi savaş komünizmi için bizi suçlarken, onların burjuva kuyrukçuları olarak davrandıklarını da gösteriyor."[40]

Savaş komünizmi yüzünden Menşevikler, Kautski'ler vb. de Bolşevikleri suçlamışlar. Şimdi *New Worker* gibileri aynı mirası sürdürüyorlar. Devrimi "sekter" bulan bu çizgi, Afganistan'daki "sekterlik"lerden hareket edip, ilk fırsatta Ekim Devrimi'ne karşı da yöneliyor. Bu, Afganistan devrimine yöneltilen "sekterlik" suçlamasının geçersizliğine başlıbaşına bir kanıttır.

Burada son olarak şunu belirtelim ki, "devrimin yeni aşaması" üzerine koparılan uluslararası gürültü, bazı yayınlara doğal olarak güvenle yanaşan birçok hareketi ve devrimciyi ilk başta yanıltmıştır. *İşçinin Sesi* olarak topluca biz de yanıldık. Zaten sorun "yanılmaz" bir hareket olmak değil yanılgısını görünce düzeltebilen bir hareket olabilmektir.

4. "Devrimin yeni aşaması"nın Türkiye'deki yankıları

"Devrimin yeni aşaması" üzerine koparılan gürültüye bizde de eksik olmasınlar *Politika* ve *Savaş Yolu* katıldılar.

Savaş Yolu 28. sayısında *Parşam (Bayrak)* gurubunu "devrime ve proletarya enternasyonalizmine bağlı" diye tanıttı, Babrak Karmal'ın çarpık bir biyografisini verdi. Ne partiden atılmışlığı, ne ülke dışında sürgün edilmişliği Karmal'ın biyografisinde yok! Karmal onları yaşamamış!

Savaş Yolu Babrak Karmal'ın biyografisini cilalayarak yazarken, Amin'in ajanlığından, karşı-devrimci teröründen söz etti. Babrak Karmal ile birlikte devrim *yeni* aşamaya sıçramadan önce Amin'in karşı devrimci terörü vardı. Öyleyse devrimin *eski* aşaması da herhalde Davut dönemiydi! Burjuva feodal karması Davut proleter enternasyonalizmine ve devrime bağlıydı! Amin 28 Nisan'da karşı-devrim örgütledi, karşı-devrimci terör uyguladı. Karmal ise Aralık 1979'da yeniden devrimi canlandırdı ve "devrim yeni aşamaya" sıçradı. Şimdi Davut yoldaşın (!) izinden "devrim" (!) ilerliyor.

Kuşkusuz, devrim öncesinde, Afganistan'da burjuvalaşma yönünde bir evrim yaşanıyordu. Toplumsal ilerleme bu yoldan sürüyordu. Ama devrimci durum vardı. Toplumsal ilerlemenin, yığınlar için sancılı, gericiliğin evrimi yoluyla sürmesi hiç de gerekmiyordu. *Halk* önderliğinde halk, toplumsal ilerlemeyi devrimci, yığınlardan yana yola çevirdi. Bu ise reformizme batmış, nasıl bir toplumsal ilerleme olduğuna bakmadan toplumsal ilerleme belgisine sarılanları rahatsız etti. Aralık 1979'da Afganistan yine eski evrimci yoluna döndürüldü ve buna "devrimin yeni aşaması" dendi.

Devrimin yeni aşaması dolayısıyla *Politika*'dan Aydın Engin de Afganistan'a gitti ve tam Bab-ı Ali üslubuyla bir seri yazı yazdı. Bu yazı serisinde Amin dönemine getirilen tek ciddi görünümlü eleştiri, Afganistan'da proletarya diktatörlüğü fikrinin sekterlik olduğuydu.

Bu eleştirinin iki yönü vardır. Birincisi, *görünüşüyle* ele alırsak, eleştiri, en azından tartışılabilir bir soruna değiniyor.

Buna geleceğiz ve Lenin'in görüşlerini aktarmaya çalışacağız. Ancak, eleştirinin ikinci ve en önemli yönü, *özüdür*. Bu eleştirinin özü yalnızca proletarya diktatörlüğüne değil, genel olarak devrimci yöntemlere, devrimci diktatörlüğe karşı oluşudur.

Aydın Engin'in dediklerini, *Savaş Yolu*'yla birlikte ele aldığımızda ortaya sapına kadar reformcu bir mantık çıkıyor. Mantığın başlangıç noktası devrimin ve devrimci belgi, yöntem ne varsa hepsinin ürkütücü olduğudur. *Savaş Yolu* bu mantıkla Amin'in karşı-devrimci teröründen söz ediyor. Aydın Engin de aynı nedenle görünüşte proletarya diktatörlüğünü, özde ise her türlü devrimci diktatörlüğü sekter buluyor.

V. Hafızullah Amin üzerine

Hafızullah Amin'e ayrı bir bölüm ayırdık.

Bunu yaparken hareket noktamız Amin'in kişiliği değil, onun ideolojik-siyasal kimliğini açıklığa kavuşturma amacıdır. Bu bakımdan, arkadaki ekte, Amin'in konuşmalarından olabildiğince geniş çeviriler vermeye çalıştık.

Önce ekteki konuşmalar hakkında birkaç söz söyleyelim. Bu konuşmaları ADC'nin 1979'da yayınlamış olduğu 1500 sayfalık İngilizce bir kitaptan aldık. Devrimin birinci yılında, *Halk* yönetiminin birçok belge ve bilgiyi içeren böyle kapsamlı bir kitabı yabancı bir dilde yayınlamış olması, onun açıklıktan yana olduğunun önemli bir kanıtıdır. Ancak, devrimden sonra kuşkusuz bizim de karşılaşacağımız bir sorun, konuşmaların Afgancadan çevirisi bozuktur ve bu nedenle özünden çok şey yitirdiğini sanıyoruz. Biz bu bölümde arkadaki eki değil, sözü geçen kitabı esas alacağız.

Şimdi de yanaşım konusuna kısaca değinelim.

Arkadaki konuşmalardan da görülebileceği gibi, Amin'in uyuşmadığımız fikir ve tutumları vardır. Din konusu bunların başında geliyor. Hatta bir yerde 'bismillah'la söze başlamıştır. Bunları nasıl yerli yerine oturtacağız?

Bilimsel bir değerlendirme yapacaksak, özü, bütünü, gelişme

sürecini ve koşulları hiçbir zaman gözden kaçırmamalıyız.

Din örneğinden gidersek, Amin'in derin felsefe bilgisi var, her fırsatta materyalizmin propagandasını yapıyor, hatta 'bismillah'la söze başladığı konuşmanın ilk iki paragrafı materyalist propagandadır. İşin özü budur. İslam dinine övgüleri taktik bir yanlıştır.

Bu yanlış, Amin'in tüm görüş ve tutumları içinde, geneli tümüyle gölgelemeyen bir yer tutuyor. Bu nedenle eleştirirken, cürmü kadar yer yaktırmak, bütünü unutmamak gerekir.

Bütünün de ne yöne doğru geliştiğini unutmamak gerekir. Amin'in özellikle siyaset alanında Terakki'ye olan aşırı kişisel güveni, onun yanlışlarının anahtarı gibidir. Terakki cihat açınca, o da İslam dinine övgü yağdırıyor. Öyle görünüyor ki, Terakki'nin ölümünden önce, pratik, Amin'in Terakki'ye olan kişisel güvenini yıktıkça, söz konusu bütünde doğru yönünde bir gelişme başlamıştır.

Ancak Terakki'nin ölümünün ertesi günü yaptığı konuşmaya Amin 'bismillah'la başlıyor. Bizce bu, çeşitli ulusal ve uluslararası koşulların, geçmişteki durumun ve güvenilen birçok dağa kar yağmasının yarattığı bocalamanın getirdiği bir taktik yanlıştır. Bu dönemi ayrıca ele alacağız ve burada dediklerimizi orada açacağız.

1. Amin'in doğruları

Amin'in derin bir felsefe bilgisi vardır. "İşçi sınıfının çağ açıcı, bilimsel ideolojisinin" öneminin bilincindedir. Teorik düzeyde, Amin Marksist-Leninist bir liderdir. Siyaseti, taktikleri de ağırlığıyla bununla uyum içindedir.

Amin bir konuşmasında şöyle diyor:

> "Lenin, 'tarihin gerçek itici gücü devrimci sınıf savaşımıdır' diyor. Burjuva filozoflarının teorisine göre ise, ilerlemenin arkasındaki itici güç, toplumun belli eksiklerini gören tüm unsurların birliğidir. Birinci teori materyalisttir, ikincisi idealisttir.

> Birincisi devrimcidir, ikincisi reformisttir. Birincisi, çağdaş kapitalist ülkelerde proletaryanın taktiklerinin mihenk taşıdır, ikincisi ise burjuva taktiklerinin temeli olarak kullanılır."[41]

Amin'in somutta sınıf savaşımına yanaşımı da bu sözler doğrultusundadır, devrimcidir.

Önceki bölümde *New Worker*'dan bir yazı aktardık. Bu yazıda Davut övülüyordu, o güçlü bir pro-Sovyet idi, sağa karşı desteğe ihtiyacı vardı deniliyordu. Bunu bir kenara yazalım.

Birçok konuşmasında, Amin, feodalizmin egemen olduğu, çok zayıf bir işçi sınıfının bulunduğu bir toplumda ne yapmak gerekir diye düşündüklerini anlatıyor. Bu düşüncelerde işçi sınıfının bilimsel ideolojisi ve Afganistan'ın koşulları hep devrim amacıyla ele alınmıştır. Ve sonunda gerçekten yaratıcı bir yanaşımla devrim zafere ulaşmıştır. Amin, devrimden sonra uygulanan ekonomik programa kapitalist olmayan gelişme yolu diyor.

Burada apaçık bir farklılık vardır. Açıkcası dünya komünist hareketinde yaygın olan anlayışa göre, Afganistan'da yapılması gereken Davut'a destek vermek, Davut eliyle bir "kapitalist olmayan"(?) gelişme yolu izlenmesiydi.

Amin ise, bir tarihsel aşama olarak kapitalizmin atlanmasını Davut'la bağlı değil devrimle bağlı ele almıştır. (Buna ilerde proletarya diktatörlüğü konusuyla ilişkin olarak ayrıca değineceğiz.) Bu bakımdan, Afgan devrimi dünya komünist hareketinin çok geniş kesimleri için de bir sürpriz olmuştur.

Bunu Amin çok kez açıkça da belirtiyor. Nisan Devrimi'nin, "dünyanın tek bir başka ülkesinin bile en küçük katılımı olmadan" gerçekleştirildiğini söylüyor.[42] Hatta kimsenin olacağından haberi olmadığını, "Afganistan'da casusluk için milyonlarca dolar harcayan ülkelerin (ABD'nin — E.E.) bile buna ilişkin bilgi edinemediklerini" belirtiyor.[43]

Amin'in devrim, devrimci durum gibi konulardaki anlayışı derin bir Marksist-Leninist öz taşımaktadır. Devrimci durumun tanımını kendi sözleriyle aktarırken kullandığı sözler derin bir anlayışı yansıtıyor. Lenin'in sıraladığı, yığınların hareketliliğine

ilişkin göstergeyi, "halkın bağımsız tarihsel eyleme geniş çekimi" sözleriyle anlatıyor. Burada Amin, Lenin'i ne değiştiriyor, ne de geliştiriyor, yalnızca Lenin'in kullandığı "hareketlilik" kavramını doğru anladığını gösteriyor.

Amin menşevikler gibi, yığınların hareketliliğini yalnızca fiziksel harekete, onu da sayılara indirgemiyor. "Hareketlilik" kavramının özü, yığınların bağımsız tarihsel eyleme yatkın olması, çekim duymasıdır. Kuşkusuz bunun en açık belirtisi, somut yığın hareketleri olacaktır. Ama yığın hareketliliğini yalnızca somut şu bu eyleme indirgemek, siyasal planda, parmak ayı gösterirken aya değil parmağa bakmak, felsefî planda ise sınıf savaşımını özüyle değil biçimiyle algılamaktır.

Amin'in derin felsefe bilgisi, onun devrim, devrimci durum konularındaki yanaşımını belirlemiştir. Bununla bağlı olarak, darbe-devrim konusunda, bir Batı Alman gazeteciyle Amin arasında geçen konuşmayı aktarmakta yarar vardır.

Batı Alman gazeteci, "kibarca" Afgan devrimini darbe olarak niteliyor ve şu soruyu soruyor:

> "Soru: Devrim terimi genellikle, Rus ve Çin devriminde olduğu gibi, yığınların katılımıyla bağlıdır. Sizin durumuzda yığınlar katılmadılar. Siz buna silahlı kuvvetlerin gerçekleştirdiği 'kestirme yol' diyorsunuz. Bu 'kestirme yol' ile ne demek istiyorsunuz?...
>
> "Yanıt: Bizim devrimimiz, kuşkusuz bir halk devrimidir. Halkımız şu ya da bu biçimde çoşkuyla katıldı. Eğer katılmasa, neden ülkenin çeşitli yerlerinde halk ve büyük askeri birlikler devrimi aktif olarak desteklediler? Kabil'de ve tüm ülkede halk, *Halk*çıların despot Davut'a karşı, hem de gün ışığında, ayaklandığını öğrenince, ADHP'ne ikircimsiz destek verdi. O kadar ki, Nisan Devrimi'nin sınıf düşmanları ülkenin hiçbir yerinde direnemediler. Halkın desteği ve etkin katılımı olmadan gün ışığında böyle bir zafer kazanabilir miydik?"[44]

Amin'in bu sözleri, darbe-devrim tartışmasına çok güzel bir yanıttır. Sorun devrimin, yığınların devrime yatkınlığıyla, çekimiyle hem genelde dönem olarak, hem de özelde, bu çekimin en tepe noktasına ulaştığı an olarak üst üste düşmesidir. Sorun, somut iktidarı ele geçirmenin, yığınların düzenli orduları tarafından gerçekleştirilmesi değildir. Bu burjuva parlamenter anlayışın bir başka biçimi olur.

Amin'in derin felsefe bilgisi, devrimle ilişkin zorun rolü vb. konularda da yansıyor. Amerikalı bir gazetecinin, devrimde zor ne rol oynayacak sorusuna şöyle yanıt veriyor:

> "Her sistemde zorun rolü vardır ama her durumda, sınıf niteliği farklıdır. Devlet, doğası gereği, bir sınıfın çıkarlarını ötekine karşı koruyan bir güçtür. Sömürücü toplumlarda devlet, sömürücülerin çıkarlarını sömürülenlere karşı garantiler. Sınıfsız bir topluma ilerleyen işçi ve devrimci toplumlarda devlet sömürücülere ve karşı-devrimci öğelere karşı bir güçtür."[45]

Wall Street Journal'ın muhabiri, Amin'i aklınca açık düşürmek için, Kabil'de güvenlik güçlerine neden gerek olduğunu soruyor. Buna Amin şöyle yanıt veriyor:

> "Bu bir devrimdir. Devrim, parazit ve sömürücü sınıfların devrildiği, yerine emekçi bir sınıf ya da sınıfların geçtiği anlamına gelir. Afganistan'da sömürücü sınıflar devrilmiş, iktidar işçi sınıfının eline geçmiştir. Ülke dışındaki yandaşlarının da yardımıyla, sömürücü sınıflar komplolar ve entrikalar düzenliyorlar. Şanlı devrimimizi, dış karışmaya, emperyalizmin ajanlarına ve uluslararası gericiliğe karşı korumak için böyle önlemleri gerekli görüyoruz."[46]

Amin'in gazetecilere verdiği bu yanıtlar, onun anlayışını yansıttığı gibi, yabancı gazeteciler karşısında ezilip büzülmeyen,

ürkütmemek için kıvranmayan kişilik sahibi siyasetine de bir örnektir.

Amin, ulusçuluğa karşı proleter enternasyonalizmini sürekli ve yürekten savunmaktadır. Yabancı gazetecilerle konuşmalarında bile, bu konuda terimleri sulandırıcı en küçük bir eğilimi yoktur.

Bir Iraklı gazetecinin sorusunu yanıtlarken şöyle diyor:

> "Bizim devrimimiz dünya devriminin bir parçasıdır. Bizim devrimimizin zaferiyle, dünya devrimi bir zafer kazandı ve emperyalizm sert bir darbe yedi."[47]

Kanadalı bir gazetecinin, "proleter enternasyonalizmiyle ne demek istiyorsunuz" sorusunu Amin şöyle yanıtlıyor:

> "Afganistan'da, işçi sınıfının öncüsü ADHP, siyasal iktidara sahiptir. Biz dünya işçileriyle kardeşçe ve dostça ilişkiler kurmak istiyoruz ve onların haklarını savunuyoruz, çünkü bizim sınıf karakterimiz bunu emreder ve biz bu karaktere son derece sadığız. İşçi sınıfının tüm düşmanlarına karşı tüm dünya işçileriyle ortak cephemiz vardır."[48]

Amin çeşitli konuşmalarında, "Sovyetler Birliği'nin başını çektiği" dünya sosyalist sistemi ya da "işçi rejimli devletler"den söz ediyor. *Wall Street Journal* muhabirinin "kuzey komşunuzdan endişeli misiniz" sorusuna, tam tersine çünkü ilişkilerimiz tam eşitlik, kardeşlik ve karşılıklı saygıya dayanıyor diye yanıt veriyor.

Kanadalı bir gazeteci, Afganistan'ın uluslararası konularda Sovyetler'le aynı tutumu aldığını, örneğin Güney Kore'yle ilişkilerini kestiğini, dolayısıyla bağımsız olmadığını söylüyor. Amin, buna karşı, biz haklıyı ve doğruyu destekliyoruz, bu Sovyetler'le aynıysa, Sovyetler de haklıyı ve doğruyu desteklediği içindir diyor.[49]

Bir başka konuşmada *Der Spiegel* muhabirinin Sovyetler'e ilişkin bir sorusunu Amin şöyle yanıtlıyor:

> "Afganistan'da halktan yana bir rejim var ve işçi sınıfının öncüsü ADHP siyasal iktidarı elinde tutuyor. Afganistan ve Sovyetler Birliği halklarının tutumları sınıf savaşımı açısından üst üste düşmektedir."[50]

Yine bir başka konuşmada Amin, Sovyetler'le Afganistan'ın ilişkisini şöyle anlatıyor:

> "İnsanlığın iyiliği ve refahı için aynı görüşleri olduğu ve ikisi de işçi sınıfının bilimsel ideolojisine inandıkları için, emperyalizme, sömürgeciliğe.... ırkçılığa karşı aynı kalede savaşıyorlar."[51]

Amin'in Sovyetler Birliği'ne ilişkin tüm sözlerinden onun nesnel yerini doğru kavradığı, ona büyük sevgi ve saygı duyduğu anlaşılıyor. Böyle olduğu için de dalkavukça bir tutumu yoktur.

Çok sayıda konuşmasında Amin öteki sosyalist ülkelerle, kurtuluş savaşçılarıyla dayanışmasını da, ad ad, bir bir dile getiriyor. Çin'le kardeşçe ilişkiler kurulabilmesi için, Çin'in emperyalizme yarayan siyasetinin vazgeçmesi gerektiğini, o zamana kadar Çin'le normal, barışçı ilişkilerin süreceğini söylüyor.

Amin proleter enternasyonalizminin temelini barış savaşımı olarak değil, Marksizm-Leninizm olarak görüyor.[52] Barışa ilişkin olarak ise şöyle söylüyor: "İşçi sınıfı dünya barışına en iyi hizmeti, iktidarı olarak yapar."[53] Amin birçok uluslararası konferansda bu görüşün propagandasını da yapmıştır.

Bağlantısız ülkelerin Havana (Mayıs 1978) ve Belgrad (Temmuz 1978) toplantılarında, bağlantısızlığın sosyalist ülkelerle de bağlantısızlık anlamına gelmediğini, böyle bir anlayışın emperyalizme yarayacağını vurgulamış ve barış konusundaki görüşlerini dile getirmiştir. Havana'da şöyle diyor: "Biz bağlantısızlar, sömürücüler ve sömürülenler, efendiler ve köleler, ezenler ve ezilenler olduğu sürece çatışmanın (savaş anlamında — E.E.) süreceğinin derinden bilincindeyiz."[54] Belgrad'da da sözlerini, insanın insan

tarafından sömürülmeyeceği bir dünya için birlik çağrısıyla bitiriyor.

2. Amin'in siyaseti sekter değildir

Amin'in siyaseti sekter değildir. Gerçekte çok esnek, zeki bir siyaseti vardır, ama, başta da değindiğimiz gibi bazen siyasette fazlaca esnemektedir. Birçok konuda doğru özü, yanlışla karışık bir biçimde formüle etmektedir.

Din konusunda böyledir. Afganistan gibi bir toplumda, devrim iktidarı, bir yandan halkın dini inançlarına saygılı olduğunu göstermelidir, bir yandan, sabırlı bir materyalist propaganda yürütmelidir, bir yandan da, dinle kaçınılmaz olarak bağlı olan gericileri gereği gibi cezalandırmalıdır. Amin, dine saygılı olduklarını göstermek için övgüye savruluyor, ama, materyalizmin, bilimin sürekli propagandasını yapmada ve gericileri cezalandırmada en küçük bir ikircimi yoktur.

Sonra, özel sermayeye tutum konusunda da formülasyonlarda aynı aşırı esneklik vardır:

> "Özel işletmelere izin verdik. Ulusal kapitalistlerimizi sermayelerini ülke ekonomisinin gelişmesi için kullanmalarını yalnızca teşvik etmiyoruz, aynı zamanda onlara her türlü olanak sağlıyoruz. Onların ulusal özlemlerini garanti altına almak için, onlara doyurucu araç ve olanaklar sağlıyoruz.
>
> "Özel işletmeler yalnızca ticarete kısıtlı değildir, üretim güçlerini geliştirmeleri için de geniş olanakları vardır."[55]

Bu tutum Afganistan için özde doğru ve gerekli bir tutumdur. Ama kapitalistlerin "ulusal özlemlerini garanti altına almak" için değil, asıl sonda söylediği, üretim güçlerini geliştirmek için gerekli tutumdur.

Afganistan gibi bir ülkede, sosyalizme varmak isteyen bir

iktidar, bir yandan devlete ve proletaryanın ideolojisine sıkı sıkıya yapışmalı, öte yandan ise sosyalizmin maddi temelinin hızla oluşabilmesi için, kapitalizm dahil herşeyden yararlanabilmeli, bu yolda ödünler vermelidir. Rusya'da da devrimden sonra, değişik bir düzeyde, ama aynı yönde davranılmıştır.

Afganistan gibi bir ülkede, olduğu kadarıyla kapitalistlerden yararlanmak, Leninci anlayışıyla kapitalist olmayan gelişme yoluyla da çelişmez. Bu, kapitalizmi ayrı bir tarihsel aşama olarak atlamak, başlıbaşına bir toplumsal ekonomik formasyon olarak yaşamamak demektir. İlle de gördüğün yerde kapitalizmi gırtlaklayacaksın anlamına gelmez.

Bu bakımlardan, Amin özde çok doğru bir anlayışa sahiptir. Aynı esnek tutumu dış yardım konusunda da göstermektedir. Ama formülasyonlarda sakatlık olabiliyor. Bu sakatlık, taktiklerde, dinî ya da ulusal duygulardan yararlanma gibi yanlış bir anlayışı yansıtıyor. Bununla bağlı olarak, yer yer fazlaca yurtseverlik edebiyatına da rastlanıyor.

Yine doğrularla yanlışların karışık olduğu bir başka örnek de, Amin'in Afgan devrimini değerlendirmesidir. Bazı konuşmalarında Amin, Afgan devrimini gereğinden çok abartıyor. Sürekli Ekim Devrimi'yle karşılaştırıyor ve bazen de onun ardından ikinci sıraya oturtuyor.

Amin kendisi Afganistan devriminin neden ve ne ölçüde önem taşıdığını çok iyi biliyor. Propagandayla değiştirmeyi beklemediği yabancı gazetecilere görüşlerini aktarırken, Amin'in görüşlerinde çok duru olarak iki nokta öne çıkıyor. Biri, partinin iktidarı almak için gösterdiği devrimci insiyatif ve iktidarı doğrudan alması, ötekisi de ordu içinde çalışmanın taşıdığı önemdir. Birinci açıdan Ekim Devrimi'yle benzerliğini, her iki açıdan ise Afganistan gibi ülkelere örnek olmasını vurguluyor.

Bunlar çok doğrudur.

Bir işçi sınıfı partisi, Ekim Devrimi'nden beri ilk kez, devrim *sırasında* dünya komünist hareketinin kollektif desteğini almadan, hatta esen ters rüzgarlara rağmen, tamamen kendi insiyatifi ve yaratıcılığıyla *doğrudan* iktidarı almıştır.

Doğu Avrupa devrimlerinde Kızıl Ordu'nun somut rolü

büyüktür. Çin Devrimi'nde önce Komintern, sonra SBKP, oldukça aktif yol gösterici rol oynamıştır. Vietnam da en azından elverişli ortam olarak destek görmüştür. Küba'da iktidarı alan, *ilk başta* işçi sınıfının partisi değildi. Etyopya'da devrim sırasında devrimci bir siyasal parti yoktu.

Dünyada pek çok şanlı devrim olmuştur, ki bunu Amin de söylüyor, ama Afganistan Devrimi'nin Ekim Devrimi'yle özel bir benzerliği, dünya komünist hareketindeki sağ rüzgarlara rağmen, işçi sınıfı partisinin salt kendi devrimci insiyatifiyle, yaratıcılığıyla ve yöneticiliğiyle iktidarı *doğrudan* almasıdır.

Bu doğruyu Amin propaganda konuşmalarında aşırı ve yine yanlış formülasyonlarla karışık biçimde vurguluyor. Bunda, halka bir övünme duygusu verme çabası, devrimci bir siyasal çizgiyi yayma çabası var. Ama niyetler ne olursa olsun, bu aşırı abartma, Asya'da olan her devrimden sonra rastlanan model mutlaklaştırma hastalığına varabilecek bir yanlıştır.

Amin'in çoğu yanlışı, Terakki'yle olan tutumuyla bağlı olarak yansımaktadır. Örneğin, din konusunda Terakki gericiliğe cihat açtıktan sonra, Amin'in konuşmalarında da bu yansımıştır: Devrim savaşımında şehit düşenlerden söz ederken Amin şöyle diyor:

> "Yiğitlerimizin devrimci lideri Nur Muhammed Terakki yoldaş, İslam'ın ve ülkelerinin emekçi halkının düşmanlarına hizmet eden, İslamlığı gerçek kimliklerini saklamak için kılıf olarak kullanan, Müslüman emekçilerin İkvaniler denilen bu gerçek düşmanlarına, emperyalizmin kuyrukçusu, Müslüman görünümlü faranjistlere karşı kutsal savaş açmıştır."[56]

Amin bunları 26 Ekim 1978'deki konuşmasında söylüyor. 19 Ekim 1978'de, Afganistan'ın yeni kızıl bayrağı onuruna düzenlenen ve yüzbinlerce emekçinin aktif olarak katıldığı törende Terakki, bismillahla başladığı konuşmasında, İkvanilerden söz ederken, "bunlar bizi, Allah esirgesin, İslam'a karşı olmakla suçluyorlar" diyor ve halkı bunlara karşı "cihad"a

çağırıyor.

Partinin niteliği vb. konularda da önce Terakki tutumu belirlemiştir, ondan sonra Amin bu tutuma uymaya çabalamıştır. 6 Mayıs 1978'deki basın toplantısında, gazetecilerden biriyle Terakki arasında şu konuşmalar geçiyor:

> "Soru: Afganistan gibi bir ülkede materyalist ya da Marksist bir rejimin kurulması İslam yasalarıyla ters düşmez mi?
>
> "Yanıt: Amaçlarımız, onüç yıl önce hazırlanan programımızda yazılıdır ve ne yazık ki programı yanımda getirmemişim ama hâlâ onu izliyoruz. Çok ilerici ve demokratik bir programdır, Marksizm-Leninizm girmez.
>
> "Soru: Partinizi Marksist mi, yoksa Marksist olmayan bir parti olarak mı görüyorsunuz?
>
> "Yanıt: Programımıza bakın ve partimizin nasıl bir parti olduğunu görün. Partimiz, işçilerin, köylülerin, aydınların, zanaatkarların, orta ve küçük sınıf burjuvaların partisidir ve resmi adı ADHP'dir. Eğer farklı yorumluyorsanız, bu size kalmış bir iştir.
>
> "Soru: Siz partinizin yorumu hakkında ne diyorsunuz?
>
> "Yanıt: Bizim partimiz ADHP'dir ama sizin ülkenizin propagandası onu komünist partisi gibi gösteriyor.
>
> "Soru: Bu komünist bir parti değil midir?
>
> "Yanıt: Hayır. Bizde komünist partisi ve komünist partisi adında bir parti yoktur. Afganistan'da böyle şey yok. Partimizin adı ADHP'dir."[57]

Bu konuşmalar bizce Terakki'nin komünist olmadığını göstermeye yeterlidir. Amin ise Terakki'nin koyduğu sınırlar içinde kalmaya çabalayarak bir komünist olarak yanlış yapıyor. *Readers Digest* muhabiri Ekim 1978'de Amin'e şu soruyu soruyor:

> "Sayın Terakki, ADHP'nin Komünist Partisi olduğunu reddetti. Acaba parti hangi özel temelde komünist örgütlenmeden ve teoriden ayrılabilir?"

Amin bunu şöyle yanıtlıyor:

> "Şanlı liderimiz, ADHP MK Genel Sekreteri, Devrim Konseyi Başkanı ve Başbakan Nur Muhammed Terakki yoldaş çok kere tekrarladı ki, Afganistan'da 'komünist partisi' adını taşıyan bir parti yoktu ve yoktur. Partimizin felsefesi ve teorisi, 'ADC hükümetinin devrimci görevlerinin temel hatları'nda kapsanmaktadır ve bizim dediklerimizde ve yaptıklarımızda yansımaktadır."[58]

Parti konusunda Amin'in yanıtının farkı açıkça görülmektedir. Başka yerlerde yine, işçi sınıfının partisidir, işçi sınıfı ideolojisini benimser ama büyük liderimiz Marksist-Leninist parti yok dedi yollu yanıtlar veriyor.

Amin'in bu tür yanıtlarının bizce iki yönü vardır. Biri, Terakki'nin çizdiği sınırda kalmasıdır. Ötekisi, partinin işçi sınıfı partisi olduğunu düşünmesine karşılık daha tam bir komünist niteliğinin olmadığına da inanmasıdır. Bu da doğrudur. Amin'in yanlışı, devrimde de, partinin komünistleşmesinde de Terakki'ye çok umut bağlamak olmuştur.

Amin, Terakki'yi partinin ve devrimin önemli bir odağı olarak gördüğünü söylüyor.[59] Bir gazetecinin, "kişiye tapma tehlikesi var mıdır?" sorusuna Amin, Kasım 1978'de şöyle yanıt veriyor:

> "...Sevgili liderimizin etkin rolünü ve yaratıcı liderliğini ben halkımıza gereğince tanıtabilsem, bu büyük bir onurdur. Bu tüm emekçilere ilham verir. Devrimci çalışmalarım sırasında ben kendimden biliyorum ki, hareketlerime en iyi böyle bir ilham yol gösterebiliyordu. Kişiye tapmanın gelişmesi gibi bir tehlike olmadığı gibi, böyle bir ilham kaynağı gerekli

ve yararlıdır..."[60]

Eylül 1979'da hızlanan olaylar, Amin'e bu yanlışı anlatmıştır. Terakki'nin ölümünün hemen ardından yaptığı konuşmada Amin, artık tek kişinin öne çıkamayacağını söylüyor. Kendi büyüklüklerini başkalarının küçüklüğünde, kendi yükseklik-lerini başkalarının cesedine basmada görenlerin, gönüllü olarak doğruya teslim olmayacaklarından söz ediyor.

Ama bu değişim, yerel ve uluslararası koşullar açısından öyle bir durumda oluyor ki, Amin ne tümüyle yanlışların, ne de yanlışları savunanların elinden kurtulamıyor.

3. Eylül 1979'da koşullar

Terakki'nin ölümünden sonraki sürecin farklı bir nitelik taşıdığını söyledik. Gerçekten de, 1979'da Amin, doğruya yaklaşan yönde bir evrim geçirirken, örneğin Terakki'nin ölümünün ertesi günü yaptığı konuşmaya "bismillah"la başlamıştır.

Bu konuşmada Amin, eski istihbarat örgütünü değiştirdiğini duyuruyor. Bir kez, bu örgütten kendine karşı bir komplo çıkmasaydı, iddia edildiği gibi Amin bu örgütten "adamlarını" gönderip durup dururken Terakki'yi öldürtmüş olsaydı, bu gereklilik doğmazdı.

İkincisi bu konuşmada ve onun da ertesi günü yaptığı bir başka konuşmada yansıyan yanlışlar bizce, Amin'in kendinin karşı karşıya bulunduğu bir dizi açmazla doğrudan bağlıdır. Önce kısaca konuşmalara, sonra söz konusu açmazlara bakalım.

İlk konuşma, "bismillah"la başladığı halde, başta da değindiğimiz gibi, ilk iki paragrafta materyalist propaganda var. Konuşmada proleter enternasyonalizmi, Sovyetler'le kardeşlik yer alıyor. Konuşmanın en güzel bir yönü, emekçilerin gerçek gücünün bilinçle bağlı olduğunun söylenmesi, bir başka yönü de, tüm mantığında yatan, halkın devlet işlerine daha çok katılması fikridir.

Bu ilk konuşmanın yanlış noktalarına bakarsak, birincisi, "silahlı kuvvetlerin atalarından devraldıkları kahramanlık" vb. gibi sözler, ikincisi, din konusunda doğruların yine yanlış bir vurguyla karışık olması, üçüncüsü ise ulusal kapitalistlerin yurtseverlik onurudur. Gereksiz yere kimsenin tutuklanmayacağına, yapılan yanlışların düzeltileceğine ilişkin olarak söylenenler ilk bakışta Babrak Karmal'ın başa gelinceki tutumunu çağrıştırabilir, ama kökünden farklıdır.

Amin'in zor anlayışı, yalnızca kaba şiddet değildir. Terakki'nin ise, devrim savaşımı kızıştıkça bir yandan ürkmesi, öte yandan, başka kendine güvenecek yönü olmadığı için, bu ürküntüyle gereksiz şiddete kayması çok doğaldır. Amin gerçeği konuşuyor. Babrak Karmal ise Amin'in bu sözlerinden üç ay kadar sonra başa gelince, Amin'in konuştuğu gerçeğe dayalı demagoji yapıyor.

Öteki konuşma, yeni kurulan istihbarat örgütünün çalışanlarına yapılmıştır. Bu konuşmada çalışma yönteminin nasıl olması gerektiği çok güzel anlatılıyor. Halkın gönlünü kazanmaktan, devrimin halkın malı olduğundan vb. söz ediliyor. Bizce bu konuşmada çalışma yöntemiyle ilişkin söylenenler çok öğreticidir, Amin'in derin felsefe bilgisini yansıtmakta ve Karmal'ın göstermek istediği gibi ilkesiz bir despot olmadığını kanıtlamaktadır.

Bu konuşmada göze batan, aradan süzülen Allah korusun sözcükleridir. Böylece, söz konusu iki konuşmada, Amin'in din, yurtseverlik vb. gibi konularda eleştirdiğimiz taktiklerini görüyoruz. Ancak bizce bu dönemi ayıran özellik, bu taktiklerin çeşitli açmazlar nedeniyle zorunluluğudur. Şimdi bu açmazlara geçelim.

Birinci açmaz, Amin'in geçmişte Terakki'ye kişisel düzeyde aşırı güvenerek ve herkeste de ona büyük bir güven yaratarak yaptığı yanlışla bağlıdır. Yaşam bu yanlışı devrim sürecinin en kritik bir anında Amin'in önünde bir kördüğüm gibi getirdi.

Ocak 1979'dan başlayarak toprak dağılımı hızlandırılmıştı. Bu devrim güçlerinin tabanını genişletici etki yaptı ve halk komiteleri kuruldu. Aynı zamanda bu karşı-devrim güçlerini azdırıcı yönde de etki yaptı ve karşı-devrimci çabalar yoğunlaştı.

Üstelik bu çabalar, ABD, Pakistan gibi birçok başka ülkeden somut destek görmekte ve hatta savaş olasılığı bile taşımaktaydı.

Bu koşullarda Amin, halkla Terakki'nin bismillah stilinde kurulmuş bağlarının bu stilini değiştirme riskini göze alamazdı. Geçmişteki yanlışı, onu yanlışları zorunlu olarak sürdürme açmazına sokmuştu.

Terakki önceden hiç olmazsa parti içinde açıkça eleştirilmiş ve halkla ilişki stilini değiştirmesi sağlanmış olsaydı, bu açmaz doğmazdı. Bu olamadı. Ayrıca, Terakki'nin Amin'in gönlünü kazanmasında bir neden, uzlaşmacı bir biçimde ve değişik amaçlarla da olsa parti içinde oportünistlere karşı tutum almış olmasıydı. Amin Terakki'nin oportünistleri hepten temizleyeceğine umut bağlarken, Terakki gitti oportünistler kaldı. Partiden atılanlar çok az sayıda elebaşıydı. Onların da ne yazık ki sosyalist ülkelerden aldıkları destek, parti içinde etkinliklerini korumalarını getiriyordu. Bu da aynı açmazın bir parçasıydı.

Yine de, Amin'in halkla kendi stilinde bağları güçlendirmeye doğru gittiği konuşmalardan yansıyor. Halkı devlet yönetimine daha aktif katılmaya çağırıyor, devleti, otoriteleri eleştirebileceklerini, onlardan hesap sorabileceklerini hatırlatıyor. Akla şu soru geliyor: Yaptığını söylediğimiz yanlışlar gerçekten zorunlu muydu? Bismillah denmese de, dinle devlet işlerinin ayrı olduğu söylense, halk anlamaz mı?

Kuşkusuz ki anlar, ama anlaması için zaman tanıyabilmek ve bu tanınan zaman içinde de ayakta durabilecek güce sahip olmak gereklidir. Bu noktada Amin'in karşı karşıya olduğu, birinciyle de yakından bağlı olan ikinci dizi açmazlara geliyoruz.

Afganistan'da çok cılız bir proletaryanın olduğu açık bir gerçektir. Partinin, devletin ve devrimin dünya işçi sınıfının desteğine çok somut gereksinimi vardır. Gelgelelim, partide oportünistlere kucak açıldı. Devlete ise istenen destek, istenen zamanda verilmedi.

Terakki "parti birliğini" sağladıktan sonra, Babrak Karmallar öyle ileri gittiler ki, Terakki bile artık atılmalarından yana oldu. Ancak onların sosyalist ülkelerde yerleşmeleri ve "özverili çalışmalarını" sürdürmeleri parti içinde etkilerinin yaşamasını getirdi. Bu ise Terakki'nin oportünizmi tümüyle

temizlemeye yönelik kararlı bir adım atmamasının temeli oldu.

Devrim ilerledikçe, bu kesimin "sekterlik", "halktan soyutlanma" çığlıkları dışardan ve içerden yükselmeye başladı. Onların önerisi devrimci önlemleri hızlı uygulamamaktı. Amin'den kaynaklanan öneri ise, zaten geç kalındığı, hızlı uygulanmazsa devrimin zafere ulaşamayacağı, karşı-devrimin daha da güçlü olacağıydı. Hızlı uygulanmalıydı ama bunun doğuracağı geçici olumsuzluklar başka yollardan giderilmeliydi. Terakki bu iki görüşün arasında güçler dengesine göre tutum alıyordu. Karşı-devrim kabardıkça, Terakki'nin görüşü de Karmallara daha çok yaklaşıyordu. Sonuçta Terakki, bilindiği gibi Moskova'da Karmal'a teslim oldu.

Devrim sürecinin derinleşmesinin doğurduğu geçici olumsuzluklar, karşı-devrimin somut uluslararası desteğinin iç dengeyi ters yönde etkilemesi nedeniyle ve Afganistan'da tutarlı devrimci sınıf proletarya çok genç ve zayıf olduğu için, bu etki karşısında dayanak olacak güçlü bir toplumsal taban bulunmayışıydı. Afganistan gibi bir toplumda, devrim karşı-devrim çatışmasının böyle kritik anlarını yaşadığı bir sırada ordunun da bundan etkilenmesi, sallantı geçirmesi büyük bir olasılıktı. İran ve Pakistan sürekli Afgan sınırından içeri asker sokuyorlardı. Yani ordu, birleşen iç ve dış saldırılar karşısında fiziksel olarak da yetersiz kalırdı. Afganistan'ın yeniden tek ülkede devrim deneyini başarıyla geçirmesi beklenemezdi ve tek de değildi.

Bu nedenledir ki, Terakki ve Amin, Sovyet yoldaşların kendilerinin de dedikleri gibi, tam 14 kez Kızıl Ordu'dan yardım istediler. Sorun, devrimin en civcivli hesaplaşmaları sürerken, Kızıl Ordu'nun dünya işçi sınıfı adına orada beklemesi, ağabeylik yapmasıydı. Bu olamaz birşey olsaydı, Sovyet-Afgan Dostluk anlaşmasında bu yönde maddeler konmazdı. Ayrıca olamaz birşey olmadığını pratik gösterdi.

Sovyetler Birliği, o zaman bu isteği kabul etmedi. Bu Terakki'yi iyice sallandırdı, Moskova'da Babrak Karmal ile görüşmeye oturttu ve bizce bunun olabilecek tek mantıksal sonucu, Amin'i öldürmeye kalkıştırdı. Evdeki hesap çarşıya uymayınca Terakki öldü ve Amin'e kutlamalar yağdı. Ancak bu kutlamaların anlamı yoktu.

Afganistan, ne deneyimli proletaryasıyla, ne dünyanın altıda biri olan topraklarıyla Rusya değildi. ADHP Bolşevik Partisi, Amin Lenin değildi. Gelgelelim Amin, tek ülkede devrim gibi koşullarla karşı karşıya kaldı. Bu koşullarda, namaz kıldığını bile duysak, birincil eleştirimiz Amin'e olamaz.

ADHP içindeki en tutarlı devrimci, doğrusuyla yanlışıyla tek proleter çizgi destekleneceğine, yoldaşça eleştiriyle düzeltileceğine, yanlışa itildi. Bu da yetmiyormuş gibi düpedüz gırtlaklandı.

Amin yanlış yapan bir komünistti. Ama dünya komünist hareketi içinde bu çizginin gırtlaklanmasına ve ondan sonra Karmalların başa gelmesine yol açan anlayış, "komünistlik" yapan bir yanlıştır.

4. Afganistan'da proletarya diktatörlüğü olabilir mi?

Amin'i sekter bulanların ileri sürdükleri tek elle tutulabilir eleştiri, proletarya diktatörlüğü konusudur. Bu nedenle biz de, Afganistan gibi bir ülkede proletarya diktatörlüğü olabilir mi sorusuna değineceğiz.

Buna açıklık getirmek amacıyla, Lenin'in mantığını daha iyi aktarabilmek için uzun alıntılar vereceğiz.

1920'de Lenin şöyle diyor:

> "Emperyalist savaş bağımlı halkları dünya tarihine çekmiştir. Ve şimdi önümüzde duran en önemli görevlerden biri, kapitalist-*olmayan* ülkelerde sovyet hareketi örgütlemenin temel taşlarının nasıl döşenebileceğini belirlemektir. Oralarda sovyetler olanaklıdır. Bunlar işçi sovyeti değil, köylü sovyeti ya da emekçi halk sovyeti olacaktır.
>
> "Çok iş yapmak gerekecek, yanlışlar kaçınılmaz olacak, bu yolda birçok güçlükle karşılaşılacak. Yüzlerce milyonluk halk arasında şimdiye dek örgütsüz bir biçimde yürütülen çalışmanın, örgütlü,

uyumlu ve sistemli bir biçimde yürütülmesini sağlayacak pratik ilkeleri saptamak ya da göstermek İkinci Kongre'nin temel görevidir.

"Şimdi, Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi'nden bir yıl ya da azıcık daha fazla bir süre sonra, İkinci Enternasyonal'e karşı zafer kazanmış durumdayız. Sovyetler fikri yalnızca uygar ülkeler işçileri arasında yayılmadı... Sovyetlerin rolünün ve öneminin anlaşılması şimdi Doğu ülkelerine de yayıldı.

"Sovyet hareketi için temeller tüm Doğu'da, tüm Asya'da, tüm sömürge halklar arasında döşendi.

"Sömürülenlerin sömürenlere karşı ayaklanıp kendi sovyetlerini kurmaları önermesi çok karmaşık bir önerme değildir..."[61]

Yine 1920'de Lenin yukardaki bazı görüşleri daha da açıklığa kavuşturuyor:

"Şimdi, köylü sovyetleri konusunda fikir belirtmek istiyorum. Rus komünistlerinin eski çarlık sömürgelerinde, Türkistan gibi geri ülkelerdeki pratik eylemleri, bizi, komünist taktiklerin ve siyasetin kapitalizm öncesi koşullarda nasıl uygulanacağı sorusuyla yüz yüze getirdi. Kapitalizm öncesi ilişkilerin ağırlığı bu ülkelerde hâlâ ana belirleyici özelliktir, bu nedenle buralarda tamamen proleter bir hareket söz konusu edilemez. Bu ülkelerde pratik olarak hiç endüstri proletaryası yoktur. Yine de, oralarda bile liderlik rolünü üstlendik, üstlenmeliyiz. Deneyim gösterdi ki bu ülkelerde büyük güçlükler aşılmalıdır. Ama çalışmamızın pratik sonuçları şunu da gösterdi ki, güçlüklere karşın, gerçekte proletaryanın olmadığı yerlerde bile, yığınlarda bağımsız siyasal düşünce ve bağımsız siyasal eylem için çoşku uyandırabilecek bir konumdayız. Bu çalışma bizim için, batı-Avrupa ülkelerindeki yoldaşlar için olaca-

ğından daha zor oldu çünkü Rusya'da proletarya devlet yönetimi işiyle uğraşıyor. Yarı-feodal bağımlılık koşullarında yaşayan köylülerin sovyet örgütlenmesi fikrini kolayca seve seve özümseyebilecekleri ve yaşama geçirebilecekleri, anlaşılacaktır. Yalnızca bezirgan sermayesince değil, feodalistlerce ve feodalizme dayanan bir devletçe sömürülen, ezilen yığınların, bu silahı, bu tür örgütlenmeyi kendi koşullarında da uygulayabilecekleri açıktır. Sovyet örgütlenmesi fikri basit bir fikirdir ve yalnızca proleter değil, aynı zamanda feodal ve yarı-feodal ilişkilere de uygulanabilir. Bu konuda deneyimimiz henüz çok dikkate değer değildir. Ancak, komisyonda, sömürge ülkelerden çeşitli temsilcilerin de katıldıkları tartışma, ikna edici bir biçimde gösterdi ki Komünist Enternasyonal'in tezleri, köylü sovyetlerinin, sömürülenlerin sovyetlerinin, yalnızca kapitalist ülkelerde değil, kapitalizm öncesi ilişkilerin olduğu ülkelerde de uygulanabilecek bir silah olduğuna, geri ve sömürge ülkeler dahil her yerde, köylü sovyetleri ya da emekçi halk sovyetlerinden yana propaganda yürütmenin komünist partilerinin ve komünist partileri kurmaya hazır öğelerin mutlak görevi olduğuna işaret etmelidir. Nerede koşullar elveriyorsa, hemen emekçi halk sovyetleri kurma girişimi yapılmalıdır.

"Bu, pratik çalışmalarımız için çok ilginç ve çok önemli bir alan açıyor. Şimdiye dek bu konuda ortak deneyimimiz kapsamlı olmadı ama giderek daha daha çok veri birikecektir. Tartışmasız ki ileri ülkeler proletaryası geri ülkelerin emekçi yığınlarına yardım edebilir ve etmelidir. Sovyet Cumhuriyetleri'nin zafer kazanmış proletaryası bu yığınlara yardım elini uzattığı ve onlara destek verecek bir konumda olduğu zaman, geri ülkeler, içinde bulundukları gelişme aşamasından çıkabilirler.

"Komisyonda bu konuda, yalnızca benim imza-

ladığım tezlerle değil, daha çok Roy yoldaşın tezleriyle ilişkin olarak oldukça canlı bir tartışma oldu. Roy yoldaşın burada savunacağı tezlerinde bazı değişmeler oybirliğiyle kabul edildi.

" Soru şöyle konmuştu: Şimdi kurtuluş yolunda olan, belli bir ilerleme görülen geri uluslar için ekonomik gelişmenin kapitalist aşamasının kaçınılmaz olduğu saptamasını doğru mu sayacağız? Biz bunu olumsuz yanıtladık. Eğer zafer kazanmış proletarya onların aralarında sistemli propaganda yürütürse ve Sovyet hükümetleri ellerindeki tüm araçlarla onların yardımına gelirse, o durumda, geri halkların gelişmesinin kapitalist aşamasından kaçınılmaz olarak geçeceklerini varsaymak yanlış olacaktır. Sömürgelerde ve geri ülkelerde, savaşçıların bağımsız müfrezelerini ve parti örgütleri yaratmalıyız, köylü sovyetlerinin örgütlenmesi için hemen propaganda başlatmalı ve onları kapitalizm öncesi koşullara uydurmaya çalışmalıyız. Ama yalnızca bunlar değil, aynı zamanda Komünist Enternasyonal, ileri ülkeler proletaryasının yardımıyla geri ülkelerin sovyet sistemine ve kapitalist aşamadan geçmek zorunda kalmadan, belli gelişme aşamalarından komünizme geçebileceği önermesini, gerekli teorik dayanaklarıyla öne sürmelidir.

"Bunun için gerekli araçlar önceden belirlenemez. Bunlar pratik deneyle harekete geçirilecektir. Ama, sovyetler fikrinin en uzak uluslarda bile emekçi halk yığınınca anlaşıldığı, sovyetlerin kapitalizm öncesi toplumsal sisteme uyarlanması gerektiği ve Komünist partilerinin dünyanın her yerinde bu yönde çalışmaya hemen başlamalarının gerektiği kesinlikle saptandı.[62]

Yine aynı konuya değinirken, Parti'nin Türkistan'daki görevlerine ilişkin olarak Lenin şöyle diyor:

"Genel görev, komünizm değil, feodalizmin devrilmesi olmalı."[63]

"Doğu'da toplumsal devrim olasılığına ilişkin Sultanzade'nin konuşması üzerine görüşler" başlıklı notlarında da, yine 1920'de Lenin şunları söylüyor:

"1. Mülk sahibi sömürücü sınıfların dağıtılması, 2. nüfusun büyük bir parçası *ortaçağ sömürüsü* altında *köylüler*, 3. endüstri'de — küçük artizanlar. 4. Sonuç: Hem sovyet kurumlarını, hem de Komünist Partisi'ni (üyelerini, özel görevlerini) sömürge Doğu'nun *köylü* ülkelerinin düzeyine göre *uyarla.*

"Sorunun özü budur. Bunun, üzerinde düşünmeye ve SOMUT yanıtlar aramaya gereksinim vardır."[64]

Tüm bu uzun alıntılardan, kapitalizmin henüz egemen olmadığı ülkelere ilişkin olarak Lenin'in yanaşımı ortaya çıkıyor. Bu ülkelerde sovyetleri ve komünist partilerini koşullara göre uyarlayarak, sovyet cumhuriyetlerinin, dünya işçi sınıfının ellerindeki tüm araçlarla yardımıyla, sistemli propagandasıyla, kapitalizmi atlayarak, belli gelişme aşamalarından komünizme geçmek söz konusudur.

Burada önce kapitalist olmayan gelişme yoluna kısaca değinelim. Yukarıdaki alıntılar birçok kitapta kullanılıyor, ama devrim ve komünist bir partinin öncülüğü gibi iki "küçük" nokta atlanarak kullanılıyor. Oysa alıntılardan görüleceği gibi, Lenin bu iki noktayı veri kabul ederek, özel olarak vurgulama gerekliliğini bile görmüyor.

Lenin bu ülkelerde proletarya diktatörlüğü olabilir ya da olamaz diye doğrudan birşey söylemiyor. Ancak söylediklerinin mantığı, ağırlığıyla olabilir, olması için çalışılmalıdır sonucuna varıyor.

Bir kez, herhalde Lenin, kapitalizmi atlayıp sosyalizme geçişin proletarya diktatörlüğünden başka bir devlet altında gerçekleşebileceğini önermiyor. Bu nedenle belli bir aşamada proletarya diktatörlüğünün kurulması kaçınılmazdır. Üstelik bu, kapitalizmi atlama gereklerinin yerine getirildiği bir

başlangıç aşamasında olmak zorundadır. Çünkü kapitalizmi atlamaya yönelik kararlı girişimler de ancak proletarya diktatörlüğü altında olabilir.

İkincisi, bu ülkelerde işçi sınıfı olmadığı halde Lenin komünist partisinin koşullara göre uyarlanmasını öneriyor. Demek ki, aynı mantıkla, proletarya diktatörlüğü de daha ilk baştan kurulabilir ve görevleri açısından koşullara göre uyarlanabilir. İlle de hemen sosyalizmi kurmaya geçmeden önce ülkede sosyalizmin nesnel temellerini döşer. Sovyet komünistlerinin, proletarya diktatörlüğü altında Türkistan'da, hatta Rusya'nın geniş kesimlerinde yaptıkları bu olmuştur.

Üçüncüsü, Lenin ülkede proletaryanın olmayışına karşı sürekli dünya işçi sınıfının, zafer kazanmış müfrezelerin, Sovyet hükümetlerinin her yoldan yardımını vurguluyor. Çağımızda proletarya diktatörlüğünün yalnızca dar devlet sınırları içinde bir olgu olmadığı, proletaryanın bu çağdaki evrensel konumuyla bağlı olduğu anlayışı Lenin'in dediklerinden açıkça yansıyor.

Dördüncüsü, bugün reel sosyalizmin nesnel gücü, Lenin'in bu sözleri söylediği zamandan çok daha fazladır. Bu nedenle, tüm bu söylenenler bugün daha büyük olasılık kazanmıştır.

Kuşkusuz, geri bir ülkede proletarya diktatörlüğünün çok güçlükleri vardır. Bu nedenle Lenin sorunu sonul olarak bağlamıyor, pratiğin deneyleriyle pişmesi için bırakıyor. Lenin gelecek kuşak komünistlere bir görev devrediyor: Deneyin, bakın, yapın diyor. Proletarya diktatörlüğünü sekter bulanlar ise, "olamaz" yaklaşımıyla, olmasını engelleyici yönde davranıyorlar ve deneyimi çarpıtıyorlar.

Buraya dek söylenenlerin ışığında Afganistan'a dönersek. Amin'in proletarya diktatörlüğünden söz etmesi, teorik olarak sekterlik diye bir kalemde silinecek bir olgu değildir. Amin, proletarya diktatörlüğünden söz etmiştir ama proletarya diktatörlüğünün acil görevini demokratik dönüşümler, bu dönüşümlerin ekonomik programını da kapitalist olmayan gelişme yolu olarak belirlemiştir. Hemen sosyalizm dayatılsaydı bu gerçekten sekterlik olurdu. Sonra, Amin, proletarya diktatörlüğünün yalnızca ülke içindeki koşullarla sağlanacağını da düşünmemiştir. Terakki ve Amin yönetimleri sırasında tam

14 kez Sovyetler Birliği'nden, Kızıl Ordu'dan yardım istendiği unutulmamalıdır.

Kızıl Ordu, proletarya diktatörlüğünü sekter bulan bir yönetim baştayken Afganistan'a destek verdi. Şimdi proletarya diktatörlüğünden söz edilmiyor ama Kızıl Ordu'nun Afganistan'daki varlığı, devrimci merkezin desteğiyle proletarya diktatörlüğünün kurulabileceğini, karmaşık bir biçimde de olsa kanıtladı. Bu destek, proletarya diktatörlüğünü savunan yönetim baştayken verilseydi, Afganistan'da proletarya diktatörlüğünün hiç de sekterlik olmadığını yaşam daha doğrudan kanıtlayacaktı. Lenin'in koyduğu görev doğrultusunda, Afganistan güzel bir deneyim olacaktı.

Bizce Amin'in büyüklüğü, Lenin'in bakın, düşünün, uygulayın öğüdünü tutmasıdır.

5. Amin'e ajan diyenler kanıt göstermiyorlar

19. yüzyılda Marks'a Yahudi ajanı denmişti! 1917'de Lenin'e karşı da aynı suçlama yapıldı, Alman ajanı dendi! Yani işçi sınıfı ideolojisinin ve devrimci siyasetinin kurucularına bile bu suçlama yapıldı. Ama ne oldu? İz bırakmadığı gibi, bugün Marksizm-Leninizme sırt çevirmiş oportünistler bile o adları ağızlarından düşüremiyorlar!

O adlara doğrudan saldırılamadığı için, bugün de yalnızca sözüyle değil, özüyle sözüyle Marksizm-Leninizmi savunanlara aynı bayat ajan suçlaması yöneltiliyor.

Amin'e ajan deniyor! Bu konuda uluslararası bir gürültü koparılıyor, ama kanıt yok! İleri sürülen "kanıtlara" bakalım.

Amerika'da yayınlanan *Komünizmin Sorunları* adlı antikomünist bir dergi, 28. sayısında, Amin'in New York'daki Kolombiya Üniversitesi'nden doktora almış olmasını "kuşkulu" olarak değerlendiriyormuş![65]

Babrak Karmal'ın konuşmasında gördük: Carter, Amin devrildikten sonra ona "resmi ve meşru cumhurbaşkanı" demiş! Buradan kalkılıp, emperyalizm Amin için yas tutuyor deniyor!

Mantık yok! Emperyalizm Amin'in devrilmesine değil, Kızıl Ordu'nun Afganistan'a girmesine tepki gösteriyor. Bunu yaparken de doğal olarak, kim olsa "resmi ve meşru hükümetten" söz edecek.

Sonra, yine "kanıt" olarak şunlar söyleniyor:

> "1962-1964'de Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim görmüş birçok Afganlı, Amin'in orada kaldığı sürece bilinen CİA ajanları ve memurlarıyla yakın ilişki sürdürdüğünü bildiriyorlar. Biz şimdi Amin'i kimin işe aldığını ve partimiz içindeki casusluk eylemlerini kimin yönlendirdiğini *kesin olarak* (abç) biliyoruz ve Amin'in hangi CİA ajanlarıyla buluştuğunu, 1973-1978 arasında partiyi parçalamak için nerede görev aldığını tam olarak söyleyebiliriz."[66]

Bir kez, bir devlet başkanının ajanlığını açıklamak için önce o "biliyoruz", "söyleyebiliriz" denilenler söylenir. Ama hiçbir yerde bunlar söylenmiyor! İkincisi, Amerika'da Amin'in CİA ajanlarıyla konuştuğunu görenler, o ajanları nereden biliyorlarmış? Daha çok şey söylenebilir, ama söylemeye gerek yok!

Bir başka "kanıt", Afganistan İçişleri Bakanı'nın söyledikleri: "CİA, Amin rejiminin, iç evrimini dikkate alarak, ABD'nin uzun dönemli çıkarlarına uygun düştüğünü belirtti."[67] Nerede belirtti?

Yine Babrak Karmal'ın bir konuşmasından şu aktarma yapılıyor: "Babrak Karmal, ADC yöneticilerinin... tartışılmaz belgesel kanıtlara sahip olduklarını yeniden doğruladı."[68] Peki bu kanıtlar neden basılmıyor?

İşin su götürür bir yanı yoktur.Bütün herkes Amin ajandır diye yüksek sesle bağırıyor. Herkes Babrak Karmal'ın dediklerine referans veriyor. Babrak Karmal'ın açıkladığı en "ileri" kanıt ise "elimizde kanıtlar var" demektir. Oysa kanıtların kendisi ortada yok!

Böyle bir tutarsızlık, ciddiyetsizlik, bizce Amin'in ajan olmadığının en güçlü kanıtıdır.

VI. Proleter enternasyonalizmi ve Afganistan'dan çıkan dersler

Afganistan devrimi zengin derslerle dolu, acı yönleri olan bir deneydir. Bu dersler öyledir ki, "Nisan devriminden çıkan dersler" diye, dünya komünist hareketini doğrudan ilgilendirmeyen maddeler sıralamak olanaksızdır.

Şimdi bunun çeşitli yönlerine bakalım.

1. Dünya komünist hareketi ders almalıdır

Afgan devriminden çıkarılacak bütün dersler gelip dünya komünist hareketinin bugünkü konumuna düğümleniyor. Bu, Yürükoğlu yoldaşımızın *Sosyalizm Üstün Gelecektir*'de söylediklerinin ne denli doğru olduğunu somutta gösteriyor. Dünya komünist hareketinin sağa kaymışlığı, ideolojik birliğinin parçalanmışlığı, içi boş bir örgütsel birlik ve bu yaklaşımla iç işlerine karışmama anlayışının nasıl gerçekte karışmanın da kötüsüne yol açtığı... bunlar hep Afganistan'ın dersleriyle doğrulanıyor.

Dünya komünist hareketi, devrimci olmayan çizgiye destek verdi. Bunun karşı-devrime sağladığı avantaja karşılık, devrimci yönetimin Sovyetler'den 14 kez acil askersel yardım isteği

reddedildi. Askersel yardım için Karmal tipi bir yönetim koşul olarak arandı. Askersel yardım verilirken, Kızıl Ordu Afganistan'a yardım ederken, bu kez de oportünist, reformcu çizgi başa getirildi. Bugün Afganistan'da devrim de, enternasyonalizm de başaşağı duruyor.

Afganistan'da Amin ve 97 yoldaşı öldürüldüler. Dünyada her gün binlerce insan haksız yere öldürülüyor ama bu olay, ideolojik siyasal içeriği nedeniyle evrensel anlam taşıyan bir olaydır. Afganistan gibi bir ülkede Amin'i ve 97 yoldaşını öldürmek, belli bir çizgiyi kurutma, tüketme isteğinin hangi boyutlara vardığını gösteriyor.

Bu açıdan 1979, yalnızca Afganistan için değil, başka ülkeler için de belli bir birikim sürecinin dönüm noktası olarak gözükmektedir. 1979'da İran Tudeh Partisi'nin genel sekreteri değişti. Giden kimdi, gelen kimdir tam bilmiyoruz. Ama, bugüne dek izlenen siyasetten Kianuri'nin tutarlı devrimci bir yönü görünmedi.

Aynı yıl içinde, İ.Bilen önemli bir viraj aldı. Değiştirilmemek için hızla değişti herhalde. 3 Haziran tarihli politbüro toplantısında İ.Bilen'in doğrudan insiyatifiyle, TKP içinde Leninci lere karşı açık saldırı başlatıldı, Veli Dursun yoldaşımız tüzüğe, deftere, kitaba herşeye ters bir biçimde MK'dan atılmaya çalışıldı. İ.Bilen açıkça oportünistlerden yana saf tuttu.

Aynı yılın, aşağı yukarı aynı aylarında Terakki Moskova'da Babrak Karmal ile görüştü ve "ikna oldu" Karmalcılar ile Terakki birlik oluşturacaklardı ki hesaplar tutmadı. Bunun üzerine bilinen olaylar gelişti ve Karmal başa geçti.

Açıktır ki olaylar paralellikler taşıyor, ama farklı ülkelerde, farklı koşullarda geçiyor ve önemli farklılıklar da taşıyor. İşçi sınıfı her olaydan öğreniyor, ilerliyor.

Proletarya enternasyonalizmi yalnızca bir bayram mesajı değildir. İşçi sınıfı hareketi gerçekten enternasyonaldir. Her ülkedeki deneyim, doğrusuyla yanlışıyla enternasyonal bir kazanımdır. Bu açıdan Afganistan olayları, örneğin Türkiye'de bizim hareketimiz için çok öğretici olmuştur.

Amin ve 97 yoldaşı öldürüldü ama, bu hareket, yanlışları eleştirilerek, doğruları geliştirilerek, proletarya enternasyona-

lizminin hazinesinde hem de güçlenerek yaşıyor.

2. Kızıl Ordu'nun rolü

Tüm yukarda söylenenlerle bağlı olarak Kızıl Ordu'nun Afganistan'daki rolü çelişkili bir görünüm taşıyor. Bir yandan devrimci merkezin nesnel olarak sağladığı bir güvencedir. Kızıl Ordu, nesnel olarak emperyalizme karşı, beklenen enternasyonalist görevini yerine getiriyor. Öte yandan, devrimci kadroların tasfiyesine ve reformcu yönetime destek verdi, kendi eliyle devrimi zayıflatıyor.

Kızıl Ordu'yu Afganistan'a göndermekle Sovyetler Birliği önemli bir sorumluluk yüklendi, özveri yaptı. Ancak uğrunda özveri yaptığı yönetim, Sovyetler'e düşen yükü daha da artırıcı niteliktedir. Afganistan gibi bir ülkede reformcu "çözümler", uzun dönemde kazanımların yitirilmesine, çözümsüzlüğe götürür. Kızıl Ordu devrimci bir yönetime destek vererek girmiş olsaydı, hem devrimci merkez, hem Afganistan devrimi açısından çok daha çözümleyici davranmış olacaktı. Kızıl Ordu verdiği destekle enternasyonalist bir görev yapıyor, ancak bu desteğin verildiği yanlış çizgi, kendi eliyle devrimi zayıflatıyor. *Bayrak* gurubu devrimin belkemiğini kırıyor, Kızıl Ordu da kendi rızası dışında olmadan sakatlanan devrime koltuk değneği işlevi görmüş oluyor. Bu Afganistan'ın en acı derslerinden biridir.

Burada iki noktayı açalım. Birincisi, Kızıl Ordu'nun *hiç de kendi rızası dışında olmadan* sakatlanan devrime koltuk değneği işlevi görmesidir. İkincisi ise bugün, pratiğin gösterdiği gibi, artık koltuk değneği de değil, tekerlekli sandalye işlevi görmesidir.

Birinci noktadan başlayalım. Karmal başa geçer geçmez dünya komünist basınından yükselen "devrimin yeni aşaması" uğultusuna Sovyetler Birliği de katıldı. Örneğin, *Afganistan Gerçeği* adlı bir kitap yayınladı. Üstünde "belgeler, veriler, görgü tanıklarının anlattıkları" yazıyor. Kitapta Amin'in emperyalizmin ajanı olduğuna ilişkin 14 sayfalık özel bir bölüm

var ama bölümün içinde tek belge, Karmal'ın "elimizde belgeler var" sözüdür. Bu kitap en hafifinden bir ciddiyetsizlik örneğidir.

Bu kitabın 1981'de bir de ikinci basımı çıktı. Devrimci bir devlet başkanını hiç bir kanıt göstermeden ajanlıkla suçlayan bu kitabın ikinci basımından beklenen, bu konuda kanıtları artık yayınlamasıdır. Gelgelelim *Afganistan Gerçeği*'nin ikinci basımında Amin'in adı altı kez geçiyor ve üçünde ajan olduğu söyleniyor, üçünde ise yaptığı yanlışlardan söz ediliyor. Açıktır ki ajanlık suçlaması, yavaştan külleniyor. Bizce bu çifte bir ciddiyetsizlik örneğidir. Komünist bir liderin adı sorumsuzca kirletilmemelidir, kirletilmişse açıkça temizlenmelidir. Sorun hâlâ gündemdedir ve suçlamaları el altından geri çekerek gündemden inemeyecektir.

Sonra, 26. Kongre'de Afganistan'ın ele alınışı da çirkindir. Yürükoğlu yoldaşımız bu konuya değinirken, önce alıntıyı veriyor ve ardından görüşlerini belirtiyor:

> 'Emperyalizm Afgan devrimine karşı ilan edilmemiş gerçek bir savaş açtı. Bu aynı zamanda *güney sınırlarımızın güvenliğine de* doğrudan bir tehdit yarattı. Bu koşullar altında dost bir ülkenin istediği askersel yardımı vermek zorundaydık.' (abç)
>
> "Görüldüğü gibi, Kızıl Ordu'nun Afganistan'a girişi için aynı ağırlıkta iki neden sayılıyor. Emperyalizmin açtığı ilan edilmemiş savaş ve Sovyet güney sınırının güvenliği. Birincisine katılırız. 'Ülkelerin iç işlerine karışmama', yaşamın kurtlar sofrasında ne denli çaresiz bir ilke. Genel olarak 'uluslararası hukuk' denilen şey, yaptırım gücü olmayan, güç dengelerine göre değişen bir takım kurallar topluluğu. Bu ilke de onlardan biridir.
>
> "Ne var ki, ikinci nedene katılmak olanaksızdır. Bu nasıl bir mantık olur? Afganistan'da devrimden önce kimler baştaydı? Öteki Sovyet sınırlarında kimler var? İsveç, Finlandiya, ABD, Japonya, Pakistan, İran, Türkiye. Bunlar Sovyet sınırlarına tehdit değil midir? Türkiye'deki faşist diktatörlük,

> hem de çok da can alıcı bir sınıra çok daha büyük bir tehdit değil midir? 'Sınır güvenliğine tehdit'in ölçüsü nedir? Böyle bir genellemeyle dünyanın en saldırgan ülkesi olmak da olanaklıdır."[69]

Gerçekten de, 26 Kongre Raporu'nda, sınır güvenliği ölçütü oldukça karışıktır. Emperyalizmin saldırısıysa, bu Amin döneminde de vardı ve yine Sovyet kaynaklarına göre Kızıl Ordu 14 kez çağırılmıştı. Bu dönemde "dost ülkenin istediği askersel yardım" verilmiyor da, Karmal'ın başa geçmesiyle bağlı olarak veriliyor. Sonra aynı mantıkla, Türkiye'de devrimci durumu bastıran faşist diktatörlük, herhalde güney batı sınırlarının güvenliğini artırdı.

Açıktır ki sınırların güvenliği ölçütünde ciddi bir bozukluk vardır. TKP Eşgüdüm Komitesi'nin ve II. Leninciler Konferansı'nın kararlarında belirtildiği gibi:

> "TKP'nin Leninci kadroları Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi olduğunun nesnelliğini bir an gözden kaçırmadan, yanlış görüşlerin düzeltilmesi için çalışacaktır."

Bu kitapçığın bir amacı da budur ancak sağolsun pratik de aynı yönde çalışıyor. İşlerin ne yönde geliştiği, yanlışları çıplak bir biçimde açığa çıkarıyor. Burada ikinci noktaya gelelim.

Bugün Afganistan'da durum nedir?

Afganistan'da iç savaş daha hâlâ sürüyor. Bunun baştan beri vurguladığımız iki yönü vardır. Biri, çok doğal yönüdür. İç savaş sürecektir, emperyalizm karşı devrimcilere, sosyalizm de devrimcilere destek olacaktır. Ötekisi, Afgan devriminin çelişkili yapısıyla bağlı olan yönüdür. Bir yandan oportünizm devrimin dolu dizgin ilerlemesine engel olurken, öte yandan Kızıl Ordu giderek artan ölçüde çaba harcamak zorunda kalıyor.

Oportünist basın, resmi optimizmi içinde bunu açıkça söyleyemiyor. Çünkü nedenleri doğrudan kendine dokunacaktır. Ama Kabil'de okullara saldırılar düzenleniyor yollu

haberler gerçeği belli ölçüde yansıtıyor.

Örneğin *Atılım*'ın Nisan sayısında, "müslüman geçinen çeteciler"den söz ediliyor ve yenilgici bir ruhla Afgan devrimi "savunuluyor" "Topraksız, aç, yoksul köylü yığınlarına toprak dağıtmak müslümanlığa aykırıdır da, okullara saldırılar düzenlemek mi müslümanlığa uygundur?" diye soruyor *Atılım*.

Bu sünepe savunulardan da ortaya çıkıyor ki Afganistan'da karşı devrimci çeteler işleri azıtıyorlar. Emperyalistler onlara yardım yaptıklarını açıkça, yüzsüzce söylüyorlar. Ve Kızıl Ordu günlük savaşın içinde yer almak durumunda kalıyor.

Bunu herkes bildiği için, 26. Kongre Raporu'nda, "güney sınırlarımızın güvenliği" gerekçesiyle savunma yapılmaya çalışılıyor. Böyle bir gerekçe öne sürülünce de, emperyalistler fırsattan yararlanıp bir adım daha atıyorlar ve Afganistan'ı hiçe sayarak, Afganistan'ı "işgal" edenlerle pazarlık öneriyorlar.

3. Sonuç

Afganistan konusunda uluslararası düzeyde ve ülke içinde bir fasit daire daralıyor. Bu fasit daire ille de karşı devrimin fiziksel kazanması anlamında değildir. Sorun şimdilik, Afganistan'da Kızıl Ordu'nun desteklediği devrim mi, yoksa devrimi gırtlaklayan bir yönetime destek verdiği için, tek başına Kızıl Ordu mu kazanacak çevresinde dönüyor. Tek başına Kızıl Ordu kazanırsa, bu sorunları bastıran ama çözmeyen, yeni yeni sorunlara gebe, geçici bir kazanım olacaktır.

Afganistan'da gözlenen ilginç bir olgu da, bu gerçeğin kendini dayatmasıdır. Şimdi kısaca buna bakalım.

İsveç'te yayınlanan *Roja Nu* adlı dergide, Afganistan Gençlik Örgütü temsilcisi Esat Muhsinzade ile bir röportaj yayınlandı. Röportajda, *Roja Nu*, Amin hakkında bir soru soruyor. Muhsinzade bunu yanıtlarken bildiğimiz "ajanlık"(!) suçlaması yanısıra şöyle diyor:

> (Amin), "Partinin en ileri hedeflerinden olan demokratik toprak reformu ve analfabetliğe karşı mücade-

> leleri gereksiz şeyler olarak gösterip, halkın bunların büyük önemlerini anlamasını engelledi. Köyleri bombalattı, binlerce insanı katlettirdi. Ülkemizi ileri bir sosyalist ülke ilan ederek, komünizme geçme aşamasında olduğumuzu ileri sürdü. Büyük çoğunluğu analfabet olan halkımız, böylece sosyalizmi cinayet, kırım, haydutluk olarak tanımaya ve Sovyetler Birliği'ni bütün bu kötülüklerin kaynağı olarak görmeye başladı. Bütün bunlar emperyalistlerin istemleriydi."

Birincisi, bu suçlamayı yapanlar toprak reformu uygulamasını aylarca geciktiren ve Amin'i toprak reformunu hızlı uygulamakla suçlayanlardır. Şimdi ise Amin toprak reformu mücadelesini gereksiz göstermekle ve ülkenin komünizme geçme aşamasında olduğunu söylemekle suçlanıyor. Bunlar düpedüz yalandır ama bu yalanları söyleten bir olgu vardır.

Daraldığını söylediğimiz fasit daire, deneyimli siyasetçilere, Afganistan gibi bir ülkede toprak reformunun taşıdığı can alıcı önemi dayatmıştır. Gerçekler, toprak reformunun halkı ürkütmeye değil, devrim cephesine çekmeye yarayacağını göstermiştir. Afganistan'da bugün yaşamın dayattığı böyle bir süreç de ilerliyor. Amin'i reddedenler, onun savunduğu yolda adımlar atmak zorunda kalıyorlar. Bununla bağlı olarak, Babrak Karmal'ın artık pek istenmediğine ilişkin söylentiler de dolaşıyor.

İkincisi, Afganistan'da yaşamın dayattığı devrimci önlemlerin yolundan yürünmezse, olmakta ve olacak olan, tam da bu alıntıda Amin'e yüklenmeye çalışılan durumdur. Köyleri bombalamak... Sosyalizmi cinayet, kırım gibi göstermek ve tüm bu kötülüklerin ardında Sovyetler Birliği'ni görmek... Yani Kızıl Ordu'yu dış bir işgalci durumuna sokmak. Bu, genç oportünistin bile dediği gibi, emperyalizmin de istediğidir.

Devrimci merkezin ve tek ülkelerdeki devrimlerin temel ve uzun erimli çıkarları çelişmez. Afganistan deneyimi, çok karmaşık, dolambaçlı ve çelişik bir biçimde bunu bir kez daha kanıtlıyor.

Emperyalizmi yenilgiye uğratmak, Sovyetler Birliği'nin bütün sınırlarının güvenliği, Afgan Saur Devrimi'nin kazanımlarını korumak, İran devrimini doğru bir raya oturtmak, tüm devrimlerin başarısı, Türkiye'de devrimi zafere götürmek, barış, güvenlik... herşeyin anahtarı Amin'in deyimiyle, işçi sınıfının çağ açıcı bilimsel ideolojisi ve onun devrimci sınıf savaşımıdır.

Yaşasın komünizm!

Yararlanılan kaynaklar

1. R. Yürükoğlu, *Sosyalizm Üstün Gelecektir,* İşçinin Sesi Yayınları 17, s.28.
2. *Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık, 7 Savr 1358* (Nisan 1979), Editör: A.M. Baryalai, Afganistan Enformasyon ve Kültür Bakanlığı Yayını, Kabul Times Yayınevi, İngilizce basım, s.1383.
3. agy, s.788
4. agy, s.1450.
5. agy, s.1454
6. agy, s.745.
7. agy, s.24.
8. agy, s.24-40.
9. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 22, s.355.
10. Engels, *Tarihte Zorun Rolü,* İngilizce basım, International Publishers, New York 1968, s.62.
11. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 26, s.79-80.
12. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 26, s.83-84.
13. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 26, s.22-23.
14. *Times,* 2 Mayıs 1978.
15. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 28, s.252.
16. *World Marxist Review,* Ocak 1979, s.76.
17. *Birikim,* Ocak 1980, s.7.
18. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 26, s.118-119.
19. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 28, s.253-254.

20. *ADC Yıllık,* s.1325-1367.
21. 6 nolu karar, s.80-85; 8 nolu karar, s.88-96.
22. *Far Eastern Digest,* 23-30 Eylül 1979.
23. *ADC Yıllık,* s.933.
24. agy, s.913.
25. *Afganistan Gerçeği,* Novosti Press, İngilizce birinci basım, Moskova 1980, s.86.
26. W. Pomeroy, *Sovyet Birlikleri Neden Afganistan'da,* Amerikan-Sovyet Dostluk Konseyi yayını, İngilizce broşür, Mart 1980, s.25.
27. W. Pomeroy, agy, s.25.
28. *Afganistan Gerçeği,* s.86-87.
29. agy, s.86.
30. *Babrak Karmal'ın Konuşmaları* — Aralık 1979-Nisan 1980, ADC Enformasyon ve Kültür Bakanlığı yayını, İngilizce basım, s.5-15.
31. agy, s.22.
32. agy, s.30.
33. agy, s.38.
34. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 31, s.161.
35. *Afganistan Gerçeği,* s.97-128.
36. agy, s.103.
37. agy, s.113.
38. agy, s.101.
39. agy, s.112.
40. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 32, s.342-343.
41. *ADC Yıllık,* s.715.
42. agy, s.715.
43. agy, s.888.
44. agy, s.833.
45. agy, s.858.
46. agy, s.850.
47. agy, s.778-779.
48. agy, s.855.
49. agy, s.852.
50. agy, s.907.

51. agy, s.867.
52. agy, s.648.
53. agy, s.752.
54. agy, s.745.
55. agy, s.825.
56. agy, s.642.
57. agy, s.385-386.
58. agy, s.800.
59. agy, s.708.
60. agy, s.963.
61. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 31, s.232-233.
62. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 31, s.242-244.
63. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 42, s.198.
64. Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, cilt 42, s.202.
65. W. Pomeroy, *Sovyet Birlikler Neden Afganistan'da,* s.25.
66. *Afganistan Gerçeği,* s.85.
67. agy, s.91
68. agy, s.92
69. R. Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm,* İşçinin Sesi Yayınları 25, s.19-20.

EKLER

Hafizullah Amin (1921-1979).

EK I. Hafızullah Amin'in kısa biyografisi

Hafızullah Amin 1921 yılında Kabil'in Paghman ilçesinde, dar gelirli bir memur ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi.

Daha küçük yaştayken babası öldü. Babasının ölümünden sonra Hafızullah Amin'e ilkokul öğretmeni olan abisi, Abdullah Amin baktı.

İlkokuldan sonra Amin, Kabil'de Eğitim Enstitüsü'ne yatılı olarak girdi. Kabil Eğitim Enstitüsü'nden sonra Kabil Üniversitesi Fen Fakültesi'nin Matematik ve Fizik bölümüne yazıldı. Fakülteyi bitirince Kabil Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik yapmaya başladı. Daha sonra bu enstitünün müdür yardımcısı ve ardından İbni Sina okulu müdürü oldu. 1957'de yüksek öğrenimini sürdürmek amacıyla ABD'ye gitti. Orada eğitim idaresi ve örgütlenmesi alanında master aldı.

Amerika'dan döndükten sonra Amin, Kabil Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne öğretim üyesi olarak girdi. Buradan, İbni Sina okulu müdürlüğüne ve daha sonra Kabil Eğitim Enstitüsü müdürlüğüne getirildi. Bu arada, Terraki ile yakın ilişki kurdu.

Kabil Eğitim Enstitüsü'nde geçirdiği kısa bir dönemden sonra Amin, yeni kurulan Öğretmen Eğitim Enstitüsü'ne atandı. 1962'de yarışmalı bir sınavda başarılı olarak Amerika'da doktora bursu kazandı ve yeniden ABD'ye gitti.

1963'de Amin ABD'deki Afgan öğrenci birliğinin başkanı seçildi. Siyasal çalışmaları artıyordu. Aynı yıl, bazı arkadaşlarıyla birlikte New York'da ilerici bir dernek kurdu. 1963'de, Terraki'nin öncülüğünde ilerici bir işçi partisi kurma hazırlıklarını öğrendi ve Terakki'ye, New York'da da işçi hareketine tam bağlılık içinde çalışmalar yürütüldüğünü, kendilerini, ülke işçilerinin öncü partisinin parçası saydıklarını bildirdi.

Hafızullah Amin'in ABD'de yürüttüğü çalışmalar, doktora derslerinin tümünü bitirdiği, ancak bitirme tezi üstünde çalışmalarını sürdürdüğü bir sırada ülkeden atılmasına neden oldu.

Amin 1965'de Afganistan'a döndü ve hemen Parti'yle ilişkiye geçti. Parti'nin direktifi üstüne Paghman'dan Ulusal Meclis'in 12. dönemi için adaylığını koydu ama seçimi kaybetti. Bundan sonra bir yıl Rabia Balki okulunda öğretmenlik yaptı. Ardından üç yıl İlkokul Eğitim Bölümü'nde çalıştı. Bu dört yıl boyunca ADHP üyesi olarak halkla bağlarını geliştirdi. 13. Ulusal Meclis seçimlerinde Wolesi Jirgah'a Paghman saylavı olarak seçildi.

ADHP temsilcisi olarak saylavlık yaptığı dört yıl boyunca, Amin emperyalizme, feodalizme ve gericiliğe karşı savaşım verdi, Zahir Şah sarayının çürümüşlüğünü ve ihanetlerini, çürük rejimin zorbalığını sergiledi. Saylavlık görevinden halk için, hareket için ve parti için yararlandı. Gösterilere, mitinglere ve diğer eylemlere sürekli katıldı.

1973'de Parti'nin direktifleri uyarınca, Amin çalışmalarını daha da yoğunlaştırdı ve genişletti. ADHP'nin ordu içinde örgütlenme ve işçi sınıfı ideolojisini yayma çalışmalarını yönetmekle görevlendirildi. Ve bu görevi başarıyla yerine getirdi, devrimin başlama komutunu o verdi.

Nisan 1978'de devrimden hemen sonra Amin, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olarak atandı. Daha sonra ADHP Merkez Komitesi Politik Bürosu'na seçildi. Ardından da Parti MK Sekretaryası sekreterliğine getirildi.

Amin, 1979'da karşı-devrimin azıtması nedeniyle kurulan Yüksek Savunma Konseyi'nin başkan yardımcılığına atandı. Aynı sıralarda, 31 Mart 1979'da Başbakanlığa getirildi. Onyedi

Eylül 1979'da Terakki'nin ölümünden sonra ise Devrim Konseyi Başkanı oldu.

Amin evli, 4 kız ve 3 erkek çocuk babasıydı. 26-27 Aralık 1979'da gerçekleştirilen oportünist darbe sonucunda 97 yoldaşıyla birlikte öldürüldü.

Amin Nisan Devrimi'nin gerçekleşmesinde, yaşamasında ve ilerlemesinde belirleyici rol oynadı. Afganistan gibi gerçekten çok geri bir ülkede, yanlışıyla, doğrusuyla, eksiğiyle, fazlasıyla proleter çizgi Amin ve yoldaşlarında somutlanmıştı. Bu kadronun öldürülmesi hem Afganistan devrimi için, hem de böyle bir olaya ortak olması nedeniyle dünya komünist hareketi için zararlı oldu.

EK II. Hafızullah Amin'in konuşmasından seçmeler

Büyük Ekim Devrimi'nin 61. yıldönümünde yapılan konuşmadan

Konuşma, Kabil Parti Komitesi'nin düzenlediği anma toplantısında, 7.11.1978'de yapılmıştır. *Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık* adlı kitaptan, kısaltarak aktardık.

Bugün bütün dünyada, SSCB'nin ve kardeş sosyalist ülkelerin halkları ve tüm ilerici insanlık, Rusya'daki Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 61. yıldönümünü kutluyor.

Dünya tarihinde bazı olaylar, insanlığın toplumsal yaşamına iz bırakmıştır. Bu tür olayların önemi, insan toplumunun maddi ve moral yaşantısına yaptıkları etkinin şiddetiyle orantılıdır. Yaptıkları etkinin çapı ne kadar genişse, insanların dikkati de bu olaylara o kadar fazla çekilir.

Bu tür olayların, uygarlığın yazgısı üzerindeki etkisi açısından hiçbir olay Büyük Ekim Devrimi'yle karşılaştırılamaz. İlk proleter devrimi lideri büyük Lenin, Büyük Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra şöyle dedi: Bugünlerde, insan toplumunun tarihi en büyük ve en zor dönemecini katediyor. Hiç abartmaksızın, bu dönemeç dünya tarihinde en büyük

öneme sahiptir.

(...)

Büyük Ekim Devrimi, bilimsel sosyalizm teorisinin şanlı zaferidir. Bu zaferi, Sovyetler Birliği'nin siyasal partisi, derin görüş ve çok yönlü çözümleme ile elde etmiştir. Bolşeviklerin partisi, işçi sınıfının çağ açıcı teorisini, Rusya'da hüküm süren yeni ve karmaşık koşullarda pratiğe geçirebildi. Bolşevikler, Lenin'in dâhice liderliği altında, bilimsel sosyalizm teorisini, Rusya'nın koşullarına göre yaratıcı bir biçimde eyleme dönüştürdüler. Onlar, hiçbir zaman teoriyi değişmez bir dogma olarak kabul etmediler ama onun siyasal ilkelerinde revizyonizme dayanan herhangi bir değişme de yapmadılar.

Bu devrimci teorinin zaferiyle, Rusya'da sömürücülerin ve baskıcıların rejimini devirebildiler, dünyada ilk kez, en başarılı proleter rejimi kurdular ve tüm insanlığın, baskıcı sömürücülerin egemenliğinden kurtuluş yolunu başlattılar.

Büyük Ekim Devrimi, insanlığın tarihinde, Marks, Engels ve Lenin'in öğretilerini yaşama geçiren ilk devrimdir. Bunu dünyanın en geniş ülkesinde, yani Sovyetler Birliği'nde, yaparak, emperyalist ve kapitalist teorisyenlerin düşlerini yıktı ve şovenizme ve dar görüşlü, gerici ulusçuluğa öldürücü bir darbe indirdi. Bu nedenledir ki, Büyük Ekim Devrimi'nin dünyada büyük tarihsel önemi vardır.

(...)

Büyük Ekim Devrimi'ni kutlama onuru ve gururu özel bir ülkeye ya da halka kısıtlı değildir. Bu, tüm devrimciler ve bilinçli emekçiler için bir kutlamadır. Enternasyonalizm ve Marksizm-Leninizm'in teorisi birbirinden ayrılmaz. Bu nedenledir ki daha ilk doğuşundan Ekim Devrimi enternasyonalizmle doluydu ve sosyalizmin Petrograd'dan kalkan zafer yüklü dalgaları Rusya sınırlarında durmadı. Durmak yerine, güneş ışınları gibi tüm dünyayı etkiledi ve onun parlayan ışığı tüm dünya devrimci hareketlerine meşale oldu...

(...)

Enternasyonalist karakteriyle Büyük Ekim Devrimi, tüm dünyada toplumsal ilerlemenin büyük gereksinimlerinin en tam ve en tamam göstergesidir. O, gerçekte, dünyadaki tüm sosyalist

devrimlerin başlangıcı ve onların büyüme ve yayılması için iyi bir destektir...

(...)

Bugünün dünya proletarya hareketi, sosyalist ülkelerden ve dünyanın öteki ülkelerinin, Ekim Devrimi'nin yolundan devam eden ve çağımızın temel özlemlerinin gerçekleşmesini sağlamak için sömürüye ve emperyalizme karşı savaşan proleter hareketlerinden oluşmaktadır...

Dünya halklarının ulusal kurtuluş hareketleri de önemli bir güç olmuştur ve dünya proleter hareketi yanısıra emperyalizmin kalelerine karşı savaşarak Ekim Devrimi'nin zaferine yönelik önemli bir rol oynamaktadır.

Ekim Devrimi'nin izinden yürümekten söz etmek, Büyük Ekim Devrimi sonucunda Rusya'da olanların tekrarlanacağı anlamına gelmez. Ekim Devrimi'nin izinden yürümenin amacı şudur: Onun fikirlerini izlerken ve öğretilerini uygularken, dünyada enternasyonalizmin koyduğu görevleri gerçekleştirmek ve her ülkede o ülkenin kendi koşullarına uygun yollar aramak için, Ekim Devrimi'nin izinden başlamalıyız.

(...)

— Enternasyonalizm, emperyalizmden kaynaklanan savaş tehlikesine karşı bilinçli savaşım ve barışı savunmak için en önemli koşuldur.

— Enternasyonalizm, proleter düzeni olan ülkelerde sosyalist bir toplum kurmanın zorunlu bir koşuludur.

— Enternasyonalizm, sosyalist ülkeler halklarının, dünya proleterlerinin, dünya halklarının ulusal kurtuluş hareketleriyle dayanışması gerçeğini yansıtır.

— Enternasyonalizm, tüm ülke halklarının ideolojik eğitiminin en önemli ilkesidir.

— Son olarak, enternasyonalizm emperyalizmin tamamen yokedilmesinde proleterlerin zaferinin can alıcı koşuludur.

(...)

Büyük Ekim Devrimi, siyasal erki bir sömürücü sınıftan bir başka sömürücü sınıfa geçiren tüm geçmiş devrimlerden farklıydı. İnsanlık tarihinde bu devrim ilk kez siyasal erki sömürücülerden sömürülenlere geçirdi...

Büyük Nisan Devrimi sonucunda, Afganistan'daki tüm önceki siyasal değişikliklerin tersine, yönetim egemen sınıfın bir tabakası ya da gurubu ya da unsurundan diğer bir tabaka, gurup ya da unsuruna geçmedi, sömürücü kesim ve sınıflardan, ülke işçi sınıfının öncüsü ve Afganistan emekçilerinin tüm çıkarlarının savunucusu ADHP'nin temsil ettiği işçi sınıfına geçti.

(...)

Büyük Nisan Devrimi ülkemiz Afganistan'da feodal ekonomik ve toplumsal düzenin egemen olduğu bir zamanda zafere ulaştı, ve *Halk* devletinin kurulmasıyla halkımız kapitalizm aşamasının sıkıntılarından geçmeden feodal dönemi geride bırakarak sosyalist toplumu kurmaya doğru ilerliyor.

Büyük Ekim Devrimi'nin zaferiyle Sovyetler Birliği, kapitalist düzene karşı savaşan tüm güçler için güçlü bir destek, bir çekim merkezi, tüm kapitalist dünyada proletaryayı örgütleme ve proletarya diktatörlüğünü kurmaya varma yollarının en iyi bir örneği oldu.

Nisan Devrimi'nin zaferi, Afganistan'a benzer koşulları olan ülke halklarının özgürlük hareketlerine ilham kaynağı oldu. Afganistan'da işçi rejiminin kurulması ve işçi devriminin zaferine giden yollar, bu tür ülkelerde sömürüye, despot feodal ağaların zulmüne, emperyalizmin kuyrukçularına ve gericiliğe karşı savaşanlara en iyi bir modeldir ve dünyanın bu kesiminde büyük Lenin'in özlemleri doğrultusundaki rolünü oynar.

Büyük Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra Lenin'in partisinin ve Sovyet devletinin en önemli görevlerinden biri, Ekim Devrimi'nin kazanımlarını güvenli bir biçimde korumaktı.. Sosyalist devrimin zaferiyle, Sovyetler Birliği, proleterya diktatörlüğünün kurulduğu ve en büyük emperyalist devletlerce, dünyanın tüm gerici güçlerince doğrudan ya da dolaylı olarak saldırıya uğrayan ilk ve tek ülkeydi... Lenin'in partisi, komünistleri ve Sovyetler Birliği'nin tüm halkını her zaman yüksek devrimci ruhla eğitti ve Ekim Devrimi'nin kazanımlarını savunmaya hazır kıldı.

(...)

Bugün sevgili ülkemizde ADHP'nin ve *Halk* devletinin en

önemli görevi, şanlı Nisan Devrimi'nin kazanımlarını güvenle korumak ve bilimsel sosyalizm temelinde, sömürüsüz bir toplumun kurulmasını ve 'herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre' sloganının gerçekleşmesi temelinde evrimini sağlamaktır. Tabii ki, Büyük Ekim Devrimi'nin gerçek izleyicileri ile birlikte, biz de yalnızca bu sloganı yaşama geçirmekle yetinmeyeceğiz ve 'herkesten yeteneğine göre ve herkese ihtiyacına göre' ilkesi üzerine kurulu toplumun kuruluşuna doğru ilerleyeceğiz...

Büyük Ekim Devrimi'nin zaferinden bir süre sonra, emperyalizmle bağlı tüm güçler ve öğeler, Çarlık sarayı, gericilik, saraycılar, küçük burjuvazi ve Menşevikler, Bolşeviklere karşı durdular ve saldırgan devletlerle tek bir birleşik cephede Sovyetlerin proleter devletine karşı savaştılar...

Bugün, Nisan Devrimi'nin zaferinden altı ay ve dokuz gün sonra, çok açıktır ki İhvaniler gibi emperyalizmle, gericilikle ve eski kırallık sarayıyla bağlı unsurlar, hain Babrak Karmal kliğinin kalıntıları, aşırı sollar, dar kafalı ve hırslı ulusçular, hepsi Partimize karşı duruyorlar ve *Halk* devletimize karşı yıkıcı faliyetlere girişiyorlar. Nisan Devrimi kaçkınları ve halkımızın çıkarlarına karşı olan tüm bu unsurların öncüleri emperyalizmin kollarına sığındılar ve oradan ADHP'ne ve ADC'ne ateş açıyorlar ve Nisan Devrimi'nin gelişme yolunu engelliyorlar...

Dünya devrimi süreci durmaksızın ilerliyor...

ADC Yıllık, s.646-663

Bilim seminerinde yapılan konuşmadan

Konuşma, UNESCO'nun da katılımıyla Afganistan Yüksek Öğrenim Bakanlığı'nca düzenlediği ve Dünya Bankası'nın da gözlemci gönderdiği seminerde, 2.12.1978'de yapılmıştır. *Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık* adlı kitaptan kısaltarak aktardık.

Kabil Üniversitesi, Fen Fakültesi Bilim Bölümü'nün sadık bir öğrencisi olarak ülkemizde bilim öğretmenleriyle işbirliği içinde, bilimin ışınlarının ve bilginin etkilerinin yayılması için bir seminerin açılış törenine katılmaktan onur duyuyorum. Söylediklerimi değerlendirdikten sonra, bilim üzerine görüşlerinizi belirtirken, eleştirmenizi ve geliştirmenizi, bana da yol göstermenizi bekliyorum.

(...)

Doğanın ve toplumun evriminin yasaları nesnel ve insanların iradesinin ötesinde olduğu halde, bunları öğrenme olanaklarını ve böylece onlardan yararlanmayı sağlamak, kaçınılmaz

olarak sınıf karakteri kazanır.

(...)

Doğanın ve toplumun insan kafasında yansımalarının incelenmesini içeren, ya da başka bir deyişle, doğayı ve toplumu yöneten yasaları tanımlayan bilim, gelişmesinin birinci aşamasında, ana olarak, insanlığın üretim alanındaki bilimsel gereksinimlerini karşılamıştır. Astronomi, matematik ve mekanik, sulama, denizcilik ve piramid, tapınak gibi kamu inşaatlarının gereksinimlerine bağlı olarak gelişmiştir. Engels'e göre, bilimin evriminin kökeni üretimdir.

(...)

Bilimin ilerlemesinin, üretim güçlerinin evrimi nedeniyle M.S.15. yüzyılın sonlarına rastlayan ikinci aşamasında, ampirik doğa bilimlerinin gelişmesine, toplumsal, siyasal ve felsefi incelemelerde hızlı artış eşlik etti. Bu hızlı artışın ana nedeni, feodalizm içinde yeni bir toplumun kurulmakta ya da burjuvazinin doğmakta oluşuydu.

(...)

Bilimin gelişmesinin üçüncü aşaması, toplumsal rolüyle belirleniyordu. Bilimin toplumsal yaşamda oynadığı rolün artması, hızlı ilerlemesiyle bağlıydı.

(...)

Marks'a göre, bilim etkeni ilk kez kapitalist üretimle eşzamanlı olarak, bilinçle geliştirildi, uygulandı ve oluşturuldu. Ondan önceki dönemlerde bu hiçbir zaman böyle gerçekleşmemişti.

Dünyanın büyük dahilerinin yaratıcılığıyla, 19.yüzyılda, toplumun evriminin gerçek yasaları bilimsel olarak keşfedildi ve işçi sınıfının çağ açıcı ideolojisi doğdu. Bu yasalar doğa bilimlerine ilişkin olarak değişme ve enerjinin muhafazası yasalarının bulunmuş ve Darwin'in hücresel canlı organizmalar teorisini formüle etmiş ve doğanın evrimi yasasını da düzene sokmuş olduğu bir zamanda keşfedildi.

(...)

Bilimsel teori değişik derecelerde genellemeler içerir ve genelleme ne derece genişse, teori de felsefeye o kadar yakındır. Dolayısıyla, doğa bilimlerinin en önemli bilimsel teorilerinin

somut bir felsefi karakteri vardır. Şunu belirtmek gerekir ki, toplum bilimlerinde verileri yorumlarken ideolojik etkenler, (doğa bilimlerindeki) teorilerle aynı rolü oynarlar. Oysa doğa bilimlerinde (ideolojik) etkenler verilerin felsefi yorumunda teori işlevi görürler. Bu nedenle, çağdaş burjuva felsefesinin bilimle ideolojiyi mutlak olarak karşı karşıya koyması tamamen temelsizdir. Burjuva ideologları bilimi ideolojiden arındırmaya çalışıyorlar çünkü onlar işçi sınıfının bilimsel ideolojisini, burjuva ideolojisinin etkisi altına alabilecekleri bir biçimde yönlendirmek istiyorlar.

...Toplumda üretimin gelişmesinde çıkarı olan çeşitli sınıflar, doğa bilimlerinin yasalarını ve teknolojik sistemleri aynı biçimde uygularlar.

Dolayısıyla, bu bilimlerin temel içeriğinin sınıf karakteri yoktur. Doğa bilimlerine ilişkin sınıf savaşı felsefi konularda yürür.

Toplum bilimleri alanında koşullar tümden farklıdır. Bu bilimlerin konusu çeşitli sınıfların çıkarlarını doğrudan etkiler. Bununla bağlı olarak onların temel içeriğinin sınıf karakteri vardır. Toplum bilimlerinin gelişmesi, üretim güçlerinin büyümesiyle değil, üretim ilişkilerinin evrimiyle, dolayısıyla, tüm toplumsal üretim sistemiyle, doğrudan bağlıdır.

Bu nedenle sınıf çıkarları toplum bilimlerini büyük ölçüde etkiler.

Burada, 20. yüzyıl boyunca bilimin hızla artan toplumsal rolünden de söz etmek gerekir. 20.yüzyıl haklı olarak, bilim çağı diye adlandırılıyor. Bilim doğrudan bir üretim gücüne dönüşmüştür.

Bugünkü aşamada, bilimin gelişmesinin spesifik yönü olan bilimsel teknolojik devrim, bilimin geniş olarak üretime uygulanmasıdır. Üretim araçlarına kendi sahip olan bir toplum bilimsel teknolojik devrime, üretim araçlarının kişilere ait olduğu bir toplumdan daha iyi ayak uydurur.

Sömürücü sistemlerde, üretim araçları sahipleri, bilimin ve teknolojinin gelişmesi yoluyla ezilenlerin sömürüsünü derinleştirmek ve yoğunlaştırmak için bilim işçilerini çalıştırırlar. Böylece kendi zenginliklerini çoğaltmak ve ezilenleri daha da

yoksullaştırmak için işçilerin ve öteki sömürülen unsurların sömürüsünü artırırlar.

Şu tatsız veri, bu durumun güzel bir örneğidir. Britanya'da, kömür madeninde çalışan işçiler yeni teknoloji kullanarak pazarlanamayacak kadar çok kömür ürettikleri ve bu yüzden kömür madeninin sahibi zarar ettiği için, maden işçilerinin çocukları soğuktan titriyorlarmış. Aynı nedenle, işçilerinin tensikata uğramışlar. Ücretlerini alamadıkları için kömür de alacak paraları yokmuş, çocukları soğuktan titriyormuş. Kapitalist sistemde bilim ve teknolojinin gelişmesinin etkisi işte budur...

İnsanın insan tarafından sömürüsüne son vermiş rejimlerde ise, düşman sınıflar olmadığından, durum tam tersinedir. Bilim ve teknoloji emekçi halkın hizmetindedir. Üretim araçlarının gelişmesi halkın refahına yol açar ve bilim ve teknolojinin daha da gelişmesi için ortam hazırlar. Üretimde bolluk, 'herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre' ilkesinin uygulanması için bir önkoşuldur.

...Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin bilime ilişkin siyaseti, bilim ve teknolojinin hızlı gelişmesi olmadan, insanın insan tarafından sömürülmediği refah içinde bir toplum kurmanın olanaksızlığı gerçeğine dayanmaktadır. İnanıyoruz ki, üretim güçlerinin gelişmesi, bilimin gelişmesini teşvik eder. Bu nedenle *Halk* hükümetinin üretim güçlerinin hızlı gelişmesi için harcadığı sayısız, geniş çabalar, onun bilim siyasetiyle tümden uyum içindedir. Biz bilimi yalnızca teknolojinin gelişmesi için bir araç olarak istemiyoruz, onu işçi sınıfının tutumuyla, bunun felsefi dayanaklarıyla birlikte ele alıyoruz.

...Halkımızın dünyaya bilimsel bir açıdan bakmasını, batıl inançları ve bu yoldan da toplumsal ilerlemenin düşmanlarını yıkmasını istiyoruz.

(...)

Ülkede işçi sınıfının öncüsü olan Afganistan Demokratik Halk Partisi, büyük ve şerefli liderimiz, ADHP Merkez Komitesi Genel Sekreteri, Devrim Konseyi Başkanı ve Başbakan Nur Muhammed Terakki yoldaşın parlak yaratıcılığıyla ve insiyatifiyle, ilerici işçi sınıfı ideolojisine göre kurulmuştur. Dayandığı

bu bilimsel ideolojinin doğası gereği, ülkede bilim ve teknolojinin büyüme ve gelişmesine özel önem verir...

(...)

Halka ve ülkeye hizmet etmenin en iyi yollarından biri, bilimlerin geliştirilmesi ve sınıf savaşımının yoğunlaştırılması, üretim araçlarının büyümesi ve emekçilerin ülkenin insanına ve kendi yazgılarını biçimlendirmeye katılımı yönünde en iyi kafa yeteneklerinden yararlanmaktır.

ADC, Yıllık, s.664-675

Eğitim üzerine seminerde yapılan konuşmadan

Konuşma, Afganistan'da eğitim sistemi üzerine yapılan seminerde, 12.12.1978'de yapılmıştır. *Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık* adlı kitaptan kısaltarak aktardık.

Eğitim alanında 20 yıl hizmet etmiş olmaktan onur duyuyorum. Bugün burada, ADHP kurulmadan önce öğretmenlik yaparken, benim öğrencim olmuş ve şimdi *Halk*çı savaşımlarıyla gurur duyan, ADHP MK Politbürosu'nun ve Bakanlar Konseyi'nin bazı üyeleri de dahil, çok sayıda savaşkan üye, başarılı parti ve devlet kadroları görüyorum. En başta da bununla onur duyuyorum.

(...)

Toplumsal yaşamın tüm deneyimleri ve süren sınıf savaşımı, eğitim ve öğretimin çok güç, sürekli ve sorumluluk taşıyan bir görev olduğunu her duyarlı bireye öğretir. ... (Eğitim) insanlığın tüm varoluşunu etkiler, onun yaşam tarihinin sayfalarını, yargılaması için, geleceğin parçası olan genç kuşakların önüne koyar. Bu nedenledir ki, tarihsel dönemler

boyunca, dünyadaki dahilerin üstün kafaları, genç kuşağın eğitilmesi sorunlarına doğru yönelmiştir. Ve tarihin akışı içinde onurlu bir yere oturtulmuş yüksek kişilikler, hep bilgiye yanaşımının çeşitli pedagojik ve felsefi yönlerini yansıtmışlardır.

Eski Yunanistan'da, Demokritus, Eflatun ve Aristo gibi ünlü filozoflar, bilgi teorisinin ve pedagojinin sorunlarını felsefenin parçası olarak ele aldılar...

Daha yakın yüzyıllarda, Decartes, Bacon, Locke, Spinoza, Kant, Hegel, Foerbach, Herzen, Çerniçevski, ve başka filozoflar da bilgi teorisine ve pedagojiye büyük katkılar yaptılar.

(...)

Kölelik döneminin başlangıcından kapitalizmin doruk noktasına, yani emperyalist aşamasına kadar, felsefi çözümlemeler hep değişik yönler taşıdılar ve bugün de taşıyorlar.

Dünya işçilerinin büyük lideri şöyle diyor: "Fikirsel (düzey), maddi dünyanın insan kafasınca yansıtılması ve düşünce biçimine çevrilmesinden başka birşey değildir."

Dolayısıyla, tarihin değişik çağlarında, felsefi düşünceler üretim biçiminin ve onun toplumsal ilişkilerinin bir yansıması olmuştur...

Kölelik döneminde belirgin olarak gelişen, gerçekleri algılamaya insanın yetersiz olduğu inancı, feodalizm, kapitalizm ve onun emperyalist aşamasında da varoldu. Dünyayı bilme olasılığını yadsıyan agnostisizm, 19. yüzyılın ortalarına kadar eğitim felsefesinde egemen kavramdı...

18.yüzyılda, Britanyalı filozof David Hume, insanın tüm bilgisinin özde bilgi olmadığını söyledi...

Yine sömürücü rejimin bir filozofu olan Kant, bilgiyi gerçek dünyadan ayrı ele aldı...

19. ve 20. yüzyıllarda agnostisizm, konumunu pozitivizm ve pragmatizm felsefesinde sürdürdü ki, bugün eğitimde burjuvazi buna dayanır....

İlerici düşünceye göre, dış dünya gerçekte vardır ve duyularımız aracılığıyla hissedilir. Gerici düşünceye göre gerçekte olan duyularımızdır ve dış dünya duyuların bir karmaşası addedilir. Agnostik açıdan ise ilk aşamada duyularımız vardır ama o, bu duyular yoluyla dış dünyanın

algılandığını kabul etmez....

19. yüzyılın ortalarında gelişen yeni ilerici felsefe, insanın nesnel gerçekleri algılama yeteneğini yadsıyan felsefe okulunu yenilgiye uğrattı. Bu ilerici felsefenin 20. yüzyıldaki gelişmesi de, ...emekçilerin teoriyle silahlandırılmasına büyük etki yaptı...

(...)

Bilgi teorisi, dünya işçilerinin liderlerine minnettardır çünkü onlar ilerici diyalektiği bilgi alanına soktular ve bilgi teorisine, gerçek bilginin temeli ve kriteri olarak eylemi getirdiler, böylece de dünyanın nesnel yasalarıyla, düşüncenin yasaları arasında yaratılan kopukluk ve ayrılığa son verdiler.

Duyu ve akıl öğrenmenin iki temel öğesidir. Ama algılama sürecinde, öğrenmenin bütünlüğü içinde hem derinlik, hem sıra açısından ayrı aşamalar oluşturan, nitelik olarak farklı değişik düzeyler ayırdedebiliriz. Bu nedenle pratik ve teorik iki düzeyle karşılaşıyoruz. Pratik düzey, öğrenmenin ana olarak deneyim, gözlem ve deneyden kaynaklandığı ve yalnızca belli bir süre için, belli bir ölçüde kafasal işleme uğradığı öğrenme düzeyidir.

Teorik öğrenme, düzey olarak pratik öğrenmeden farklıdır. Teorik düzeyde madde, iç ilişkileriyle ve belirli yasalarla uyum içinde yansır. Buna yalnızca deneyimle değil, somut düşünmeyle ulaşılır....

Pratik ve teorik öğrenme düzeyleri birbirleriyle yakın ilişki içindedirler. Teorik yapı, gözlem ve deneyimle elde edilmiş bilgiler de dahil, tüm önceki bilgi parçalarından elde edilir. Doğal olarak, bu demek değildir ki bütün teoriler doğrudan deneyimlerden yaratılır. Bazıları, varolan kavramları ve teorileri başlangıç noktası olarak seçerler.

Öğrenmenin düzeyi, bilginin yalnızca ne yoldan elde edildiğiyle değil, aynı zamanda, maddeyi... nasıl yansıttığıyla da belirlenir. Bu nedenledir ki öğrenme soyut ve somut olarak da sınıflandırılır.

Temelde bilgi, belirli, çok yönlü olmaya ve maddeyi bütünüyle kapsamaya çalışır. Ama pratik bilgi yalnızca onun dış ilişkilerinden oluşur. Dolayısıyla, bu belirlilik yüzünden bilgi, şeyi, ne derin ve köklü ilişkileri içinde görebilir, ne de gerçek bütünlüğü içinde anlayabilir. (Bilginin) daha yüksek bir

belirlilik düzeyine çıkarabilemesi için, önce maddeye belli bir açıdan bakılmalı ve onun yönleri soyut düşünceyle anlaşılmalıdır....

(...)

Eylem gerçeğin en iyi ölçütüdür. Bilginin doğruluğunu, ya da yanlışlığını yansıtır. Eylem, insanların doğayı ve toplumu değiştirmek için aktif çalışmalarıdır. Eylemin temel işlevi maddi üretimdir. Eylem, yaşamın siyasal yanını, sınıf savaşlarını, kurtuluş hareketini ve pratik deneyimleri de kapsar. Eylem karakteri gereği toplumsal bir olgudur. Eylem, tekil bireylerin faaliyeti değil, tüm emekçilerin, maddi zenginlikleri üretenlerin faaliyetidir.

(...)

İnsanın toplumsal yaşamı son derece karmaşıktır.

19. yüzyılın ikinci yarısına kadar, insanlar toplumsal güçlerin körcesine kendi yazgılarıyla oynadıklarını sanıyorlardı. Çok sayıda düşünür tarihin yasallığından söz ediyordu ama bilimsel bir teori yoktu. Toplumun hiçbir yasaya göre işlemediği söyleniyordu. Bazıları, insanların doğaüstü bir güç tarafından yönetildiğini söylüyorlardı, toplumun evriminin yasalarından haberdar değillerdi.

Başkaları, tarihin kralların, din adamlarının, önde gelen askeri liderlerin, şampiyonların, bilgili kişilerin v.b. faaliyetlerinin ürünü olduğunu düşünüyordu. Tüm bu görüş ve fikirler bilim dışıydı.

Tüm bu fikirler ve kavramlar, toplumun evrimini ya doğaüstü bir gücün ya da özel kişilerin iradesinin ürünü addederek, emekçi halkın geniş yığınlarını pasiflik ve kör boyuneğme ile de yargılıyordu.

19. yüzyılın ortasında, dünya işçilerinin liderleri, toplumun insanların iradesinden bağımsız nesnel koşullara göre geliştiğini kanıtlayan ve işçilerin tarihteki rolünü gören ilk dahilerdi. Onlar tüm yeteneklerini, enerjilerini ve yaşamlarını işçilerin özlemlerine ve eğitilmesine adadılar. Bu yoldan toplumsal evrimin bilimsel teorisi, proletaryanın ideolojisi doğdu. Dünya işçilerinin liderlerini anlatırken dünya işçilerinin bir başka lideri şöyle diyor: 'Onlar işçi sınıfına kendini bilmeyi ve kendinin bilincinde

olmayı öğrettiler ve düşlerin yerine bilinci geçirdiler.'

Dünya işçilerinin liderleri, en önemli yasalarını şöyle formüle ettiler: Tüm tarihsel çağlar boyunca, maddi zenginliklerin üretim biçimi insan toplumunun varlığının ve evriminin temelini oluşturmuştur. Dünya işçilerinin lideri şöyle söylemiştir: 'Maddi yaşamın üretim biçimi, toplumsal, siyasal ve entellektüel yaşam sürecini genel olarak koşullandırır.'

Halk, üretimin temeli ve en önemli öğesidir. Onların iş deneyi, iş hünerleri ve bilgileri vardır ve iş araçlarını yapan da onlardır. Bir makina, ne kadar kusursuz olursa olsun insan tarafından yapı lır ve çalıştırılır. Dünya işçilerinin liderleri şöyle demişler: 'Bir bütün olarak insan toplumun birincil üretim gücü işçiler, emekçi halktır.' Üretim araçları, onları kullanan insanlarla birlikte, insan toplumunun üretim güçlerini oluşturur.

Üretim ilişkileri, insan bilincinden bağımsız olarak var olan ve maddi zenginliklerin toplumsal üretimi, değişimi ve dağılımı sürecinde insanlar arasında kurulan, nesnel maddi ilişkileri yansıtır. Üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının mülkiyetidir. Dünya işçilerinin lideri, üretim sürecinde insanlar arasında kurulan ilişkiler hakkında şöyle diyor: 'Üretebilme için, (insanlar) birbirleriyle belli bağlar kurarlar ve ilişkilere girerler ve ancak bu toplumsal bağlar ve ilişkiler içinde onların doğa üzerindeki eylemleri, üretim gerçekleşir.'

Üretici güçleri ve üretim ilişkilerini içeren üretim biçimi... tarihsel olarak belirlenir. Toplum, fikirler, siyasal düşünceler, toplumu yöneten kurumlar üretim biçimiyle bağlıdır. Üretim biçimi değişirse, toplumsal sistem de ona göre değişir...

En etkin toplumsal kurumlardan biri olarak eğitimin de, her toplumda, üretim biçimiyle yakın ilişkisi vardır. Sömürücü rejimlerde, sömürücülerin ideologları ve yönetici merkezler eğitim sistemine özel dikkat gösterirler ve kapitalizmi yıkılmaz, en yüksek toplumsal-ekonomik sistem olarak gösterip korumaya çalışırlar. Sömürücü bir azınlığın çalışan çoğunluk üzerindeki egemenliğini değiştirilemez bir gerçek gibi gösterirler....

(...)

Devrimci proleter rejimlerde, sevgi ve şefkat, derin bilimsel

tutum, nesnellik ve doğruyu söyleme, dikkat ve örgütlülük eğitimin önemli ilkelerini oluştururlar. Temel gereksinim, halkla çalışmada açık olmak, sorunları ve eksiklikleri halktan saklamamaktır. Dünya işçilerinin liderinin de yazmış olduğu gibi, 'bu noktada propaganda ve ajitasyonumuzun açık ve hilesiz olması gerektiğini söylemeliyim.'

(...)

...ADHP MK Genel Sekreteri, Afganistan halkının, işçilerin ve öteki emekçilerin bu büyük öğretmeni bize derdi ki, ne zaman yeni doğmuş bir bebeği kucağınıza alırsanız, geleneksel töreleri gerçekleştirirken, kulağına sınıf savaşımını fısıldayın. Bu anlamlı sözler, ülkemizde işçi sınıfının çağ açıcı ideolojisini hızla yayma gereksiniminin en iyi göstergesidir...

(...)

Büyük Nisan Devrimi öncesinde ülkemiz hain Yahya hanedanının despotluğu ve zulmünün pençeleri altındaydı. Hain Nadir-Davud ailesi emekçi halkımız üzerinde elli yıl kadar egemenlik sürdürdü.

Büyük Nisan Devrimi'nin zaferiyle birlikte, erk, ülkenin tüm emektar halkının çıkarlarını savunan ve aynı zamanda onların desteğine sahip olan, işçi sınıfının öncüsü ADHP'nin temsil ettiği işçi sınıfının eline geçti...

Nisan Devrimi öncesinde hain Nadir-Davut ailesi, ülkeyi olabildiğince, şöyle bir siyasetle yönetti: Feodal rejimin devamını sağlamak, onun kapitalizme büyümesini kompradorlarla ve emperyalizmin sadık uşaklarıyla sınırlamak ve olabilen en uzun zamana yaymak, Afganistan emekçileri arasında uyumsuzluk yaratmak, emperyalizmin düşmanlarına düşmanca davranmak ve izleyicileriyle işbirliği yapmak... Karakteri gereği anti-ulusal olan Nadir-Davud ailesi emekçi halkımız arasında ulusal, yerel, bölgesel ve ırkçı v.b. önyargılar yaydı....

...Bu hain yönetici hanedan, emekçilerinin temiz, yurtseverce duygularını açıkça bastırdı. Yurtseverlere ve en başta da *Halk*çılara vahşice saldırdı. Örneğin, MK üyeleri de dahil olmak üzere, binlerce ADHP üyesini, değerli kadroları ve dürüst üyeleri, onbinlerce *Halk*çıyı hapse attı...

ADC, Yıllık, s.676-694

ADHP'nin I.Kongresi'nin 14.yıldönümünde yapılan konuşmadan

Konuşma ADHP'nin kuruluş kongresinin 14. yıldönümü için düzenlenen törende, 1.1.1979'da yapılmıştır. *Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık* adlı kitaptan kısaltarak aktardık.

İşçi sınıfının öncüsü ADHP'nin en güzel, en onur verici bu büyük törenine, yani onurlu partinin kuruluş kongresinin 14. yıldönümü törenine katılmaktan onur duyuyorum. Dünya devrimci proleter hareketi içinde tarihsel bu gün dolayısıyla, ADHP'nin kurucusu, ADHP MK Genel Sekreteri, Devrim Konseyi Başkanı ve ADC Başbakanı olan ve kuruluşundan, birinci kongresinden bugüne kadar partinin en gurur veren lideri olmuş ve ADHP MK Genel Sekreteri olarak Politbüro ve MK üyelerini, kadroları ve tabandaki savaşkan, asil işçileri ve öteki emekçileri yönetmiş olan Nur Muhammed Terraki yoldaşı en içten *Halk*çı duygularla kutlarım.

...Bu partinin büyük liderinin yaratıcı liderliği altında yürütülmüş olan 14 yıllık savaşımı ve Merkez Komite'nin ve taban üyelerinin de payı olan *Halk*çı taktikleri, hep, işçi sınıfının

çağ açıcı ideolojisinin zenginleşmesine katkı yapmıştır. Onun bilimsel taktikleri dünya işçileri ve gelişen ülkelerin emektar halkları için ilham kaynağı olmuştur ve Büyük Ekim Devrimi'nden sonra en iyi örnek sayılabilir.

Bu verilerin nesnel ve bilimsel anlatımı için zaman zaman fırsat doğduğunda bunları işçi sınıfının bilimsel teorisi ışığında ele alırız...

Burada şu noktaları tartışmak istiyorum. Siyaset, devlet, parti ve devrim.

Siyaset sınıf savaşımını yansıtır ve toplumun düşman sınıflara bölünmesiyle ortaya çıkmıştır. Şu anlamda ki, düşman sınıfların olduğu toplumda sınıfların farklı çıkarları da doğar ve siyasetin ortaya çıkmasına neden olur.

Dolayısıyla siyaset bir toplumun sınıfları arasında bir ilişkidir ve yalnızca sınıflar olduğu sürece vardır.

Ancak, değişik sınıflarla bağlı öğeler ya da sınıflar arasındaki tüm ilişkiler siyaset değildir. Örneğin, toprak ağasıyla, onun için çalışmakla uğraşan bir köylü arasındaki ilişki sömürü ilişkisidir ama siyaset değildir.

(...)

Ne zaman ki bir köylü ya da bir gurup köylünün ağaya karşı savaşımı feodalizme, feodal sisteme karşıdır ve tüm feodal sınıfa ve feodal devlete karşı çıkar, o zaman ekonomik ilişkiler siyasal ilişkilere dönüşür. Bunun gibi, bir işçinin ya da bir gurup işçinin bir kapitaliste ya da bir gurup kapitaliste karşı ücret artışı için savaşımı siyaset değildir. Ama kapitalizme ve kapitalist sınıfın egemenliğine karşı savaşım, siyasettir. Dolayısıyla, sınıflar arası ilişkilerde siyaseti belirlemede şu iki etken önemli rol oynar:

Birincisi, bir sınıfın çıkarları en tam ve en derin biçimde siyasette anlatımını bulur. Örneğin, işgücünün en kârlı satışı işçiler için en önemli şey değildir, işçinin en temel amacı ücretli kölelik sistemini yoketmektir ki bu da siyasal savaşla dile getirilebilir...

İkincisi, siyaset sınıflar arasında ilişkinin halkın kafasında biçimlenişidir. Örneğin, köylülerin ayaklanmaları, savaşları, ezilen halkların ulusal kurtuluş savaşımları ve proleter devrimleri, halkın toplumsal ve ulusal baskıyı kaldırma istemini

yaşama geçirir. Bu nedenle siyaset, ekonominin tersine, toplumun üst yapısının parçasıdır.

....Siyaset ekonomiyi yalnızca yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda onun doğasını dile getirir. Bu konuda, dünya işçilerinin liderlerinin doğru olarak dediği gibi, 'siyaset ekonominin kristalize ve yoğun ifadesidir' Ancak siyaset, ekonomik konulardan daha fazla şeyleri kapsar.

Sınıflı bir toplumda tüm toplumsal ilişkiler, devrim ve gericilik, savaş ve barış, halkların ve ulusların ilişkileri, ideolojik çarpıtmalar v.b. şu ya da bu yoldan siyasetle bağlıdır. Bu açıdan siyaset, toplumsal yaşamın aktif etkenidir... Devlet ve siyasal partiler birlikte, siyasal savaşımın göbeğindedir.

Bazı burjuva ideologları, anarşist düşünürler ve küçük burjuva devrimcileri siyaseti baskıya indirgeler ki bu büyük bir yanılgıdır. Egemen olmanın çok sayıda biçimi ve yöntemi vardır. Açıktır ki hiçbir yönetici sınıf, diktatörlüğünü sürdürürken baskıdan tamamen vazgeçemez. Ama baskı, amaca ulaşmanın tek biçimi değildir. Devrimci sınıfların yeni toplumu yaratmaları için kullanılacak zor, yeniyi yoketmek isteyen gerici zordan farklıdır. Dolayısıyla zor, ekonomi tarafından belirlenir. Siyaset ekonomiye dayalı olduğu zaman büyük rol oynar... Zor aynı zamanda devlet eliyle gerçekleşir.

Devlet toplumun iç evriminin ürünüdür....Devlet her zaman varolmadı. Özel mülkiyetin ve sınıfların olmadığı ilkel toplumda devlet de yoktu. Devletin doğması ve daha sonraki evrimi yoğun sınıf savaşımıyla bağlıydı. Sınıflı toplumun ürünü olan devlet, sınıfların yok olmasıyla eriyip gidecektir ve bu da en yüksek sınıfsız toplumda gerçekleşecektir.

Düşman sınıfların olduğu toplumda devlet siyasal bir araçtır. Dünya işçilerinin liderinin dediği gibi, 'devlet, bir sınıfın öteki sınıf üzerindeki egemenliğini güvence altına alan makinedir' Devlet ezilen ve sömürülenleri, ekonomik olarak egemen ve üretim araçlarına sahip sınıflar adına baskı altında tutma aracıdır. Açık bir sınıf karakteri taşıyan devlet, ekonomiye dayalı üst yapının en temel parçasıdır. Bu ekonomik dayanağını desteklemek ve güçlendirmek için her yola başvurur.

Kamu erkinin (kamu oyunun) varlığı devletin varlığının

nedenlerinden biridir. O (devlet) nüfusunun tümünü değil, ekonomik olarak egemen sınıfın çıkarlarını temsil eder ve silahlı kuvvetlerin, ordunun ve jandarmanın gücüne dayanır ki kamu erkine karşı durabilsin.

Her sömürücü toplumda... devletin görevi egemen sınıfın çıkarlarını ülke içinde öteki sınıflara karşı ve ülke dışında öteki ülkelere karşı güvence altında tutmaktır. Dolayısıyla her devletin iç ve dış iki görevi vardır. Devletin iç görevi, tüm dış işlerini de belirleyen ana görevidir ve doğru olarak denir ki bir ülkenin dış siyaseti iç siyasetinin uzantısıdır.

Devletler, hizmet ettikleri sınıfa ve dayandıkları ekonomik temele göre de birbirlerinden farklılaşırlar. Tarihin gördüğü dört tip devletten... ilk üç tipin tersine sömürülenlerin çıkarlarını savunan sosyalist devlet, yeni tip gerçek *Halk* devletidir.

Proletarya diktatörlüğü ya da işçilerin devleti, başlangıçta, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde gerçek anlamıyla devlettir... Büyük Lenin şöyle diyor:

'Proletarya, diktatörlük yoluyla ilerler ve o olmadan ilerleyemez çünkü kapitalist sömürücülerin direnişi başka insanlar tarafından ya da başka yollardan kırılamaz.'

İşçi sınıfının bilimsel ideolojisiyle silahlanmış işçi partisi olmadan da proletarya diktatörlüğünün olamayacağı açıktır. Parti, toplumun özel bir sınıfının, tüm sınıfı birleştiren bir parçası, bir sektörü ya da bir kurumudur. Ama o sınıfın yalnızca sınıf savaşımını yöneten ve sınıf çıkarlarını savunan en aktif öğelerini birleştirir.

(...)

Bazı proleter olmayan partiler, gericiliğe karşı belli bir siyasetle çalışıyorlar ve tüm halkın koşullarını iyileştirmeye çabalıyorlar. Ama yalnızca tek bir parti işçi sınıfının ve öteki emekçilerin çıkarlarını sürekli olarak savunur, o da çağ açıcı ideolojiyle silahlanmış işçi sınıfı partisidir. Bu parti, genellikle işçi sınıfının ileri ve iyi örgütlü kesimidir ve (işçi sınıfının) can alıcı çıkarlarını savunur ve bilimsel devrimci ideolojiyle kuşanmıştır.

Bu parti sömürücülerin erkini devirmeye, proletarya diktatörlüğünü pekiştirmeye ve güçlendirmeye, insanın insanı

sömürmediği ve (ardından) sınıfların olmadığı bir toplumun inşasına yönelik sınıf savaşımını yönetir.

Devrim, bir toplumun yaşamında nitel ve radikal bir değişmedir. Lenin, her devrim halk yığınlarının yaşamında devasa ve acil bir değişme getirir, diyor. Devrimin zaferi için maddi koşulların yanı sıra nesnel koşulların da varlığı gereklidir. Bu nesnel koşullar, üst sınıflar arasında derin kriz, ezilenlerin istem ve çilelerinin olağanüstü yoğunlaşması ve halkın bağımsız tarihsel bir eyleme geniş çekimidir.

Büyük Lenin şöyle demiş: Bu nesnel koşulların bütünü devrimci durumu oluşturur.

Toplumsal bir devrimle toplumun toplumsal ekonomik formasyonu başka bir toplumsal ekonomik formasyona değişir. Sömürücü bir toplumsal ekonomik formasyonun bir başka sömürücü toplumsal ekonomik formasyona değişimi, kaçınılmaz olarak, üretici güçlerin evrimi sonucunda ortaya çıkar. Ama sosyalist devrim, sömürücü toplumsal ekonomik formasyonu, sömürünün olmadığı bir toplumsal ekonomik formasyonla, yani sosyalizmle değiştiren radikal bir değişmedir.

Devrimci koşullar ortaya çıkmadan ve işçi sınıfının ideolojisiyle kuşanmış proleter partisinin bilinçli savaşımı olmadan sosyalist devrim olanaksızdır. Dolayısıyla, sosyalist devrim, devrimci partisi tarafından yöneltilen işçi sınıfının tarihsel misyonudur.

Şimdi, yukarıdaki bilimsel ve felsefi verilerin ışığında, ADHP'nin büyük Nisan Devrimi'nin kısa bir süre öncesine ilişkin tarihine kısaca göz atalım...

Afganistan tarihi içinde kahraman halkımız, sömürgeciliğin ve emperyalizmin zulmüne karşı, özveriyle dolu, çok savaşımlar verdi.

Bu yiğit savaşımları, Afganistan halkı bazen gizlice, bazen açık, bazen örgütlü saldırılarla, bazen rasgele patlamalarla, bazen düzenli biçimlerde, bazen düzensiz biçimlerde yürüttü.

Ancak özverili halkımızın savaşımları, 20.yüzyılın yarısına kadar, hiçbir zaman özel bir sınıfı temsil eden bir parti tarafından yönlendirilmemişti. Hatta o zamana kadar, onların savaşlarının tarihinde, 'parti' sözü bile gerçek anlamıyla

kullanılmamıştı.

Bilimsel bir kavram olarak parti, ülkemizin siyasal literatüründe ilk kez 20. yüzyılda, 1950'lerin sonlarında, 1960'ların başlarında kullanıldı ve bunda da büyük liderimiz Nur Muhammed Terakki ana rolü oynadı.

(...)

Ancak o zaman siyaset kavramı gerçek anlamıyla ortaya çıktı çünkü ülkedeki egemen çevrelere ve egemen sınıfların liderliğine karşı savaşım büyüyordu ve halkımız baskıcı feodal yöneticilerden kendini kurtarmak için bu savaşlarda giderek artan ölçüde, bilinçli olarak yer aldı.

Ancak o zamandır ki, ülkenin değişik sınıfları arasında bir ilişki.... olarak siyaset, kamunun ilgisini çekti...

1960'ların sonunda, 1970'lerin başında, Afgan toplumunu derinden anlayışı ve işçi sınıfı ideolojisine tam sahip oluşu gereği, Nur Muhammed Terakki yoldaş,... özel bazı yaratıcı insiyatiflere girişti. Afganistan'da feodalizmin egemenliği, üretim güçlerinin göreli olarak az gelişmiş olması ve az sayıda işçinin varlığı koşullarında büyük liderimiz, bizim toplumumuzun özel koşullarını dikkate alarak, işçi sınıfının bilimsel teorisinin genel yasalarının nasıl uygulanabileceğini düşünmeye başladı.

İşçi sınıfının kapitalizmden sosyalizme geçişteki rolünün daha tartışılamayacağı bu sıralarda, Nur Muhammed Terakki yoldaş işçilerin partisini, ADHP'ni kurdu...

Gerçekçi olarak düşünürsek Nur Muhammed Terakki'nin bu anlayışı dünyanın, Afganistan'la aşağı yukarı aynı koşullara sahip halklarına ilham kaynağı oldu. Nur Muhammed Terakki gördü ki, feodal koşullar altında bile, sömürücü rejime karşı ülkenin işçi partisi çatısı altında savaşım verilebilirdi. Monarşinin baskıcı koşullarına öyle bir tepki gösterdi ki, işçi sınıfının yeni tip partisinin birinci kongresinin toplanabilme olanağını sağladı ve ADHP'nin ilk, kuruluş kongresi 1 Ocak 1965'de Kabul'de, onun evinde toplandı.

(...)

ADHP'nin adının proleter niteliğine uygun olarak belirlenmesinde, bu seçkin yoldaşımız belirleyici rol oynadı. Kongrenin

toplanmasından sonra, büyük liderimiz Nur Muhammed Terakki yoldaş, hep şu üç noktayı vurgulardı:

— Sınıf savaşımının daha da yoğunlaştırılması.

— İşçi sınıfının bilimsel teorisinin daha geniş yayılması.

— İşçi sınıfının bilimsel teorisinin felsefi bölümlerinin popülerleştirilmesine vurgu.

Partimizin zafere ulaşan deneyimi, liderimizin vurguladığı bu üç noktanın doğruluğunu kanıtladı. Bunlar şimdi kanıtlanmış olduğu içindir ki Afganistan'a benzer koşulları olan tüm ülkelerde uygulanabilir.

(...)

Büyük liderimiz dikkatini, tüm Afganistan çapında sınıf savaşının yoğunlaştırılmasına toplarken, sınıf yapısının ve toplumsal ilişkilerin parti içinde yansımasını da hesaba kattı ve partinin egemen çevrelerin hizmetine sokulmasına hiç ortam hazırlamadı.

(...)

Büyük yoldaşımız, devrimci sınıf savaşımlarında partinin rolüne büyük önem ve değer veriyordu. O, partinin rolünü yığınların kendiliğinden hareketi içine sınırlamadı. O, parti doğru dürüst sınıf savaşımı yürütürse, bunun yardımıyla partinin Afganistan emekçi halkının desteğinin kazanılabileceğine inanıyordu. Ülkede kendiliğinden hareketin filizlendiğini biliyordu, böylece parti eğer önce onun gelişmesini bekleyip, ondan sonra onu yönetirse devrim geri kalırdı...

Seçkin yoldaşımız partiyi yönetiyordu. Bu onur verici partinin savaşımının başından beri o, işçi sınıfının proletarya diktatörlüğü için savaşımını güçlü bir biçimde vurguladı. Bizim toplumumuzdaki durumu da dikkate alarak, demokratik hareketin yöneticiliğini proleter olmayan sınıf ya da tabakalara vermeye inanmadı. Bunun yerine, parti savaşımının başından beri o, ADHP'nin temsil ettiği işçi sınıfının liderliği yönünde düşündü.

Yoldaşlar ve savaş arkadaşları, hepinizin dikkatini şu gerçeğe çekmek istiyorum ki, işçi sınıfının tüm devrimci savaşımlarında, işçilerin partisinin halkın devrimci hareketine yöneticilik yaptığı açıktır. Ama büyük liderimiz, bu devrimci ilkelerin anlayışıyla,

halkın kendiliğinden hareketi kabarsın da parti ondan sonra onu yönetsin diye beklemeye inanmıyordu. Onun inancına göre parti halkın aktif ve pratik desteğini kazanmalıydı. Devrimi yapana kadar, parti halkın güvenini kazanmalıydı ki devrimi yapınca halk tarafından savunulsun ve desteklensin...

(...)

Büyük liderimiz, Afganistan gibi gelişmekte olan toplumlarda, proleter rejimin kurulma koşullarının özel nitelik taşıdığını tümüyle anlamıştı. Özellikle şu gerçeği vurgulamak gereklidir ki, feodal bir toplumda, işçi sınıfının yeni tip partisi aracılığıyla yaratılan proleter devlet, kapitalizmden sosyalizme değil, feodalizmden sosyalizme geçişin devletidir. Böylece toplum bir kerede tarihin iki aşamasını birden geride bırakır...

(...)

Büyük liderimiz çeşitli savaşım biçimlerini her zaman birlikte ele aldı. O, partide boyuneğici bir tutumun gelişme olasılığına hiçbir zaman yol açmadı. Partideki her türlü serüvenciliği denetledi. Her zaman sorunları diyalektik olarak inceledi.

Afganistan'ın karşı karşıya olduğu koşullarda,... devrim için gerilla savaşı görüşüyle anlaşmıyordu.

O derdi ki, kara gericiliğin tarihsel egemenliği ve emperyalizmle dayanışması yüzünden, gerilla savaşıyla siyasal iktidar yarı yolda yitirilir. Bu onun yalnızca barışçıl savaşıma inandığı anlamına gelmiyordu. Yine kendisi, parti öyle bir kuşanmış olmalıdır ki devrim gün ışığıyla başlasın ve siyasal iktidarı doğrudan proletaryaya aktararak sonuçlansın derdi... Nisan Devrimi'nde öyle de oldu.

Sarayın ve asilzadelerin gözdeleri, büyük liderimizin parti içindeki bu siyasetine karşı çıktılar. Partiden ayrılarak büyük liderimize ve onurlu partimize karşı, monarşinin tam desteğini alarak savaş açtılar.

Büyük liderimizin tezi Afganistan gibi bir ülkenin koşullarıyla tam bir uyum içinde olduğundan, Nadir-Davud'un dalkavuklarının tüm çırpınmaları boşa çıktı.

(...)

Sevgili liderimiz işçi sınıfının öncüsü Demokratik Halk Partisi'nin demir disipliniyle herin bir biçimde ilgileniyor,

demokratik merkeziyetçiliğe büyük önem veriyordu. Değerli yoldaşımızın kendisi halk için bir çekim merkezi ve ilgi odağı durumundaydı... Mayakovksy Lenin hakkında şöyle diyordu: Lenin ve parti beden ve ruh gibidir. Beden ile ruh birbirinden ayrılabilir mi? Partiden sözettiğimizde Lenin'den söz ederiz. Lenin'den söz ettiğimizde Parti'den söz ederiz.

Bu özlü satırlar, SBKP'nin, büyük lideri etrafında kenetli en yüksek merkeziliğini göstermektedir. Parti bu güçlü ve enerjik disipliniyle Büyük Oktobr Devrimi'ni başarıyla yönlendirdi ve kazanımlarını korudu. Bizler de büyük Saur Devrimi'nin utkusunda ve kazanımlarının korunmasında büyük liderlerimizin gerçek izleyicileri olarak birleştik ve onurlu liderimizin çevresinde kenetlenerek parti disiplini konusunda şöyle dedik:

Parti ve Terakki beden ve ruh gibidir. Beden ruhtan ayrılabilir mi? Parti'den söz ettiğimizde Terakki'den söz ederiz. Terakki'den sözettiğimizde Parti'den söz ederiz.

Biri dünya proletaryasının büyük lideridir, ötekisi Afganistan emekçi halkının büyük lideridir. Bu iki büyük lider, insanlık tarihinde daha baştan proleter devrimler niteliğinde olan iki devrimi yönettiler. Biri Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, ötekisi büyük *Halk* Saur Devrimi'dir. Büyük Oktobr tüm dünyayı sarstı, büyük Saur Devrimi Asya'nın bu bölgesini harekete geçirdi.

Oktobr Devrimi'nden sonra dünyanın 14 emperyalist ve gerici ülkesi Oktobr Devrimi'nin ülkesine asker yığdılar. Bugün de en büyük emperyalist güçler, sol ve sağ aşırılarla elele Saur Devrimi'ne karşı komplolar kuruyorlar. Sovyet ülkesinde Büyük Oktobr Devrimi'ne karşı silahlı karışmada bulunabildiler çünkü Sovyetler Birliği'nin kendisi gibi bir dostu yoktu, etrafta başka sosyalist rejim yoktu. Ancak bugün saldırganların Saur Devrimi'nin ülkesine benzeri askersel karışmalar düzenlemeleri olanaksızdır, çünkü onun büyük Sovyet ülkesi gibi 60 yıllık bir dostu vardır ve dünyanın tüm proleter rejimlerinin ve işçi ve emekçilerinin desteğine sahiptir.

Büyük Oktobr Devrimi bütün dünyanın işçilerinin desteğini gören, proletarya enternasyonalizminin ve dünya işçi hareketinin muzaffer bir ilham kaynağıdır.

Saur Devrimi'ne bölge emekçilerinin gösterdiği destek sınır tanımamaktadır. Kendi ülkelerinin toplumsal-ekonomik düzenlerini gözönünde tutarak, doğru bir biçimde ve büyük Saur Devrimi'nin ilkelerine bağlılıkla, sınıf kardeşliği ve dayanışması duygularıyla savunmaktadırlar.

Oktobr Devrimi'nin yer aldığı sosyalist ülkenin büyük lideri, ilk kez barış bildirisini okudu ve iç ve dış siyaset arasındaki mantıksal bağı gösterdi. Saur Devrimi'nin büyük lideri de Afganistan ile Sovyetler Birliği arasında bir Dostluk ve İyi Komşuluk Antlaşması imzaladıktan sonra yabancı ülkelerden yüzden fazla elçiye hitaben yaptığı konuşmada, imzalanan anlaşmanın herhangi bir ülkeye saldırı amacı taşımadığını, yüce amacının dünya barışını korumak olduğunu bildirdi. Buna ancak barışın düşmanları gözyaşı dökebilir.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin ülke içindeki siyasetinin uzantısı olan dış siyaseti, her türlü saldırganlığa ve başkalarının içişlerine karışmaya ateşli bir biçimde karşıdır. Sovyetler Birliği ile aramızda ulusal egemenlik ve bağımsızlık haklarına karşılıklı saygı ve birbirinin içişlerine karışmama temelinde en yüksek dostluk, kardeşlik ve iyi komşuluk ilişkileri vardır. Aramızdaki karşılıklı güven 60 yıllık olgunlaşmanın ürünüdür.

(...)

Bir kez daha bildiririz ki, ADHP manifestosu ve Saur Devrimi'nin yüce amaçlarıyla uyum içinde olan *Halk* devletimiz, halkın hizmetindedir ve onların desteğine sahiptir. Düşmanlarımızın en ufak bir yurtseverlik duygusu, en ufak bir insani vicdanları olsa, karakterimizde, sözlerimizde ve planlarımızdaki aksaklıkları eleştirirlerdi. Medeni cesaretleri olsa, bize karşı savaş stratejilerini halkı aldatma temelinde kurmazlardı. Halka yalan söylemezler, bizi suçlamazlardı. Sevgili Afganistan'la ilgilenen herkese, Saur Devrimine ve *Halk* devletine dost ya da düşman olan herkese şöyle sesleniyoruz: Gelin karakterimizdeki, sözlerimizdeki aksaklıkları gösterin.

Biz halkı aldatmaya ve kandırmaya değil, halkın bilincine güveniyoruz. Halkımızın yazgısının daha fazla bilincinde olmasını onu belirlemedeki kategorik ve dolaysız rolünü

sürdürmesini diliyoruz. İslamiyete bağlılıklarını bildirmelerine karşın, kutsal İslam dinine bile inanmayan sahte müslümanlar onun yüce amaçlarını çiğniyorlar ve çalışkan halkımızın düşmanlarına hizmet ediyorlar.

Bugün halkımız kendi ülkesine sahiptir. Ortamlarına, yere göğe, kısaca Afganistan'a ait olan herşey emekçi halkındır.

ADC, Yıllık, s.695-711

Afganistan Bilimler Akademisi'nin açılış töreninde yapılan konuşmadan

Konuşma, Akademi'nin açılış töreninde, 21.2.1979'da yapılmıştır. *Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Yıllık* adlı kitaptan kısaltarak aktardık.

Bilimler Akademisi, Afganistan'da incelenebilir olguların yaratıcı değerlendirilmesi için en sorumlu kuruluş olduğundan, bu açılış gününde sevgili ülkemizin ve dünyanın öteki dost ve kardeş ülkelerinin bilim adamlarıyla Saur Devrimi'ne ilişkin birkaç konuyu ele almak istiyorum. Değerli bilim adamlarının bu konulara eleştirisel bir biçimde ve derin bir bakış açısıyla yaklaşmalarını dört gözle bekliyorum.

Burada ayrıca şunu belirtmek gerekir. Büyük Saur Devrimi'nin zaferiyle övünmemizin nedeni, işçi sınıfının çağ açıcı ideolojisine ve insanın insanı sömürmediği bir topluma ilişkin bilimin yasalarına uygun olarak gerçekleştirilmiş, proleter *Halk* devrimi olmasındandır.

Bilginin ve bilimin kullanılması sınıfsal niteliğe sahip olduğu için, şanlı sınıf savaşlarının teorisinin bazı kavramlarından başlayacağım. Bu tartışmada şu noktalara değineceğim: Sınıflar

ve sınıf savaşımı, üstyapı ve altyapı, toplumsal psikoloji ve ideoloji.

Toplumun sınıflara ayrılması: Bir toplumun içindeki en temel ve en derin ayrım, üretim araçları üstündeki özel mülkiyetin rolü temelinde biçimlenir. Toplumu meslek, özel mülkiyet, eğitim, siyasal düşünce v.b. ölçütlere göre ayırmak olanaklıysa da, bu ayrımların tümü son çözümlemede toplumun başlıca ve temel ayrımı olan sınıfların türevleridir.

Sınıflar en başta üretim sistemindeki konumlarıyla, tarihsel olarak belirlenmiş insan topluluklarıdır...

(...)

Sınıflar, aldıkları gelirin miktarı ve kaynakları temelinde de birbirlerinden farklılık gösterirler ancak bu sınıfların niteliklerini tam olarak açıklamaz.

Sınıfların tüm niteliklerini en iyi veren tanım Lenin'e aittir. Sınıflar, tarihsel olarak belirlenmiş toplumsal üretimdeki konumlarıyla, üretim araçlarıyla olan ilişkileriyle (ki bu çoğu kez yasalarla saptanmış ve formüle edilmiştir), emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadıkları rolle ve toplumsal zenginlikten alınan payın miktarı ve alış yöntemiyle birbirlerinden ayrılan büyük insan topluluklarıdır.

Toplumun ekonomik sistemi temelinde biçimlenen sınıfsal ayrımlar, siyasal sistemde ve moral yaşamda da yansır. Sınıflar arasında maddi ve toplumsal bağlar vardır. Sınıflar birbirleriyle belli ekonomik ilişkilerle bağlıdırlar. Bu ilişkilerin toplamı, toplumun sınıfsal yapısını belirler ve sınıf savaşının maddi ve ekonomik temelini oluşturur. Ne var ki, sınıflar arasındaki ilişkiler, ekonomik alanla sınırlı değildir, siyasal yaşamda da yansır. Son olarak, ideoloji alanında sınıflar arasındaki ilişkiler ve sınıf savaşımı, toplumun moral yaşamında somutlanır.

Uzlaşmaz sınıfların varolduğu toplumlarda temel sınıflar, onlarsız egemen üretim biçiminin sürdürülemeyeceği sınıflardır. Belli bir üretim biçiminin temel çelişkisi bu sınıflar arasındaki ilişkilerde ve savaşta somutlanır.

Sınıf savaşı, çeşitli sınıfların karşıt konumları ve uzlaşmaz çıkarlarıyla başlar.

Sınıfsal çıkarı belirleyen, yalnız söz konusu sınıfın bilinci

değil, asıl toplumsal üretim sistemindeki konumu ve rolüdür. Proleterler üretim araçları üstünde mülkiyetten yoksun ve kapitalistlerin sömürüsü altında olduklarından, emperyalizmin ortadan kaldırılması onların yararınadır. Böylece onlar devrimci bir sınıf oluştururlar.

Burjuvaziyle proletarya düşman sınıflardır, çünkü çıkarları ters yöndedir ve uzlaşmaz çelişki içindedir. Aynı şey burjuva öncesi toplumların temel sınıfları (toprak beyleri, köleler, beyler ve serfler) için de geçerliydi.

(...)

Sınıflı toplumların evriminin itici gücü sınıf savaşıdır. Sınıf savaşı, çatışan güçler ve eğilimler arasındaki savaşımın devrimci kaynağıdır. Bu diyalektik yasa sınıflı toplumlarda sınıf savaşıyla gerçekleşir.

Karl Marks'a göre otomobilin icadı ve 1825'den sonra İngiltere'de makinaların kullanılmaya başlanması, işçilerle işverenler arasındaki savaşımın sonuçlarından başka birşey değildi.

Ancak sınıflı toplumun evriminin itici gücünü sınıf savaşlarının oluşturduğu yönündeki teori, evrimin tek nedeninin üretim güçleri olduğu anlamına gelmez.

Lenin diyor ki, tarihin gerçek itici gücü, devrimci sınıf savaşıdır. Burjuva filozoflarının teorisine göre ilerlemeyi sağlayan itici güç toplumun belli aksaklıklarının ve kurumlarının bilincinde olan tüm öğeleri arasındaki birliktir. Birinci teori materyalisttir, ikinci teori idealisttir. Birincisi devrimcidir, ikincisi reformist. Birincisi günümüzde kapitalist ülkelerde proleter taktiklerin köşetaşını oluşturur, ikincisi burjuva taktiklerin temelidir.

Proletarya anti-kapitalist savaşını üç ana biçimde yürütür: Ekonomik, siyasal ve ideolojik.

Ekonomik savaşım, proletaryanın sınıf savaşının tarihsel olarak ilk biçimidir. Bütün ülkelerde işçilerin savaşımı günlük, acil ekonomik çıkarların savunulmasıyla başladı. Günlük gereksinimlerini karşılamak için yürüttüğü ekonomik savaşım, işçi sınıfı için canalıcı öneme sahiptir. Ancak bu onu sömürüden ve belirsizlikten kurtarmaz. İnsanın insanı sömürüsünü ortadan

kaldırmak için, proleter siyasal savaşım gerekir.

Siyasal savaşım, ekonomik alandaki savaşımı da büyük ölçüde etkiler. Anti-sosyalist savaşlarında kapitalistlerin işçilere birtakım ödünler verdiği görülür. Bunu proleter devrimci hareketin büyük bir devrimci güce dönüşmesinden korktukları için yaparlar. Global bir sosyalist sistemin varlığı ve sosyalist ülkelerin başarıları, kapitalist ülkeler işçi sınıfının gücüne güç katmaktadır.

Tarihsel açıdan siyasal savaşım ekonomik savaşımdan sonra ortaya çıkmıştır, ama önemi açısından ekonomik savaşıma göre öncelik taşır. Siyasal savaşım şu nedenlerden ötürü sınıf savaşımının daha yüksek bir biçimidir:

1. Ekonomik sınıf savaşında sömürücülere karşı girişilen eylemler, işçilerin tek tek birimleriyle sınırlı olabilir. Oysa siyasal savaşımda işçiler ve kapitalistler birbirlerine karşı gözle görülür sınıflar olarak örgütlenmişlerdir.

2. Ekonomik savaşımda işçiler günlük acil çıkarlarını, bazen de kendi ayrı gurup çıkarlarını korurlar. Oysa siyasal savaşımda genel temel sınıf çıkarlarını korurlar.

3. Ekonomik savaşımda işçiler yalnız kendi dar meslek çıkarlarının bilincine varırlar. Oysa yeni tipten işçi sınıfı partisinin önderliğinde yürüttüğü siyasal savaşımda, işçi sınıfı proletaryanın gerçek siyasal sınıf bilincini elde eder, genel ve temel sınıf çıkarlarının, tarihsel misyonunun bilincine varır.

4. Ekonomik savaşım, proletaryaya sendika biçimde bir örgüt kazandırır. Ancak siyasal savaşım, proleter sınıf örgütlenmesinin en yüksek biçimi olan siyasal işçi sınıfı partisini zorunlu kılar.

İdeolojik savaşım, proleter sınıf savaşımının en önemli biçimidir. İşçi sınıfını ekonomik savaşıma ve özellikle de geniş siyasal savaşıma hazırlamak için, temel sınıf çıkarlarını kavratmak gerekir. Çağ açıcı proleter ideolojisi, işçilere bu bilinci verir.

Sınıf savaşı, en belirgin biçimde siyasal partiler arasındaki savaşımda görülür. Partiler, sınıflardan şu biçimlerde ayrılırlar:

1. Parti, sınıfın tümünü kapsamaz. Sınıfı temsil eden bir bölümüdür. Zaten 'parti' sözcüğü Latince'de parça anlamına

gelmektedir.

2. Partiler, sınıfın en aktif ve ileri temsilcilerinin belirli düşünceler ve amaçlar doğrultusunda bilinçli dayanışmalarının sonucudur. Oysa sınıflar, toplumun ekonomik evriminin sonucundan çıkar. Dolayısıyla parti, sınıfın sınıf olarak örgütlenmesinden sonra yaratılır.

Sınıf savaşımı her partinin gerçek yüzünü açığa vurur. Lenin, bütün toplumların çeşitli siyasal partilere bölünmesinin, tüm ülkeleri derin krizlerin sardığı dönemlerde daha belirginleştiğini söylüyor.... Partiler yığınlara seslenirler. Yığınlar da şaşmaz içgüdülerinin yönlendirilmesiyle ve açık savaşımda aydınlanmış olarak, belli bir sınıfın çıkarlarını temsil eden partinin ardına dizilirler.

Altyapı ve üstyapı, belli bir toplumdaki ekonomik, toplumsal ve diğer ilişkiler arasındaki bağları açıklayan bilimsel sosyolojik kavramlardır.

Bilimsel sosyoloji, tüm toplumsal ilişkiler arasında, maddi ekonomik ilişkilere ana ve belirleyici gözüyle bakar. Bu ilişkilerin toplamı, toplumun ekonomik altyapısını oluşturur...

.....

Üstyapı, fikirleri ve örgütlenmeleri kapsar. Üstyapı kurumları, üç guruba ayırabileceğimiz toplumsal olgulardan oluşur:

1. Toplumsal ideolojiyi ve psikolojiyi oluşturan toplumsal fikirler ve toplumsal duygular.

2. Çeşitli devlet örgütleri ve kurumları, mahkemeler, mabedler v.b.

3. Üstyapısal ideolojik ilişkiler.

Üstyapı herşeyden önce toplumsal fikirlerin ve teorilerin toplamıdır. Sınıflı toplumlarda egemen sınıfın fikirleri toplumun ekonomik sistemini yansıtır. Toplumdaki tüm sınıflar ve katmanlar arasında egemen sınıfın toplumsal, siyasal, hukuksal ve dinsel v.b. görüşlerinin yayılmasını sağlayarak, sistemin korunması savaşımında bir silah görevi görürler. Dünya proletaryasının başta gelen liderleri Karl Marks ve Friedrich Engels'e göre egemen sınıfın fikirleri, aynı zamanda toplumun da egemen fikirleridir.

Ancak, fikirler, görüşler ve teoriler üstyapının yalnızca bir

bölümüdür. Üstyapı, yalnızca toplumdaki siyasal, hukuksal, felsefi ve estetik görüşleri değil, belli kurumları da kapsar. Sınıflı toplumlarda bütün bu görüşler, toplumun toplumsal-siyasal örgütlenme sistemiyle bağlıdır. Bir üstyapı bir başkasına dönüştüğü zaman, doğal olarak yalnız toplumsal görüşler değil, ilgili kurumlar da değişikliğe uğrar.

Ayrıca toplumsal fikirler ve kurumlar insan eylemini de içerir ve insan eyleminden kaynaklanan ilişkiler de belli fikirlerin, kurumların ve örgütlerin etkisiyle yürütülür. Böylece sınıf savaşımının biçimleri ve siyasal yöntemleri, halkın moral ve hukuksal ilişkileri v.b. de üstyapısal toplumsal ilişkiler kapsamına girer.

Bu ilişkiler, onlarla bağlı fikirler ve kurumlar gibi, tümünü belirleyen altyapıyı yansıtır. Böylece üstyapı, belli bir toplumun ideolojik eylemlerini ve ilişkilerini yönlendiren toplumsal görüşlerin ve kurumların birliğinden oluşmaktadır.

Üstyapısal değişiklikler özellikle derin olur. Toplumsal devrimler sonucunda eski altyapının yerini yenisi aldığı zaman, eski devlet aygıtının, siyasal sistemin ve hukuksal kurumlarında yerine yenileri kurulur. Toplumsal bilinç değişime uğrar. Eski fikirlerin yerini yeni altyapıya uygun yeni fikirler alır. Lenin, eski üstyapı çöktüğünde yenisinin çeşitli toplumsal güçlerin bağımsız etkisiyle oluşacağını söylüyor.

Altyapı ile üstyapı arasındaki ilişkileri düzenleyen temel yasalar şu ilkelerde dile gelmektedir:

Altyapı, üstyapının yaratılmasına yol açar. Belli bir altyapı temelinde evrimlenen üstyapının ana özelliklerini de yine altyapının özellikleri belirler.

Üstyapı, evriminde göreceli bir bağımsızlığa sahiptir.

Ekonomik koşulların zorlamasıyla üstyapının özgül biçimi oluştuktan sonra, genelinde altyapıdaki değişiklikleri hemen yansıtmaz. ..,Üstyapı bir kez oluştuktan sonra evriminin kendi bir iç mantığı vardır. Belli aşamalarda altyapıdaki değişiklikleri yine yansıtır.

İçinde yeraldıkları toplumsal-ekonomik koşullardan kaynaklanan duygular, alışkanlıklar, düşler, eğilimler ve öteki ortak halk özellikleri, hepbirlikte toplumun psikolojisini oluşturur. ...

Örneğin işçi sınıfının psikolojisi kollektiflik ve sınıf dayanışması duygularını taşır. Burjuva psikolojisi ise bireycilik ve para kazanma hırsıyla nitelenir.

Toplum psikolojisi, görüşlerin ve inançların genellenmiş biçimlerini içermez. Yargılarda, duygularda, sezgilerde, gönüllü eylemlerde vs. ortaya çıkar. Bu açıdan toplum psikolojisi halkın bilincinin bir parçasıdır ve duygular ne kadar olursa o kadar derindir. Olağan bilinç, yalnız olağan koşulları değil, kişinin günlük yaşamı sırasında doğayla ilgili bilimsel gözlemlerinin sonuçlarını, çalışması sırasında edindiği bilgileri ve hünerleri de yansıtır. Oysa toplum psikolojisi, olağan bilincin, halkın günlük ve kollektif eylemi sürecinde doğrudan oluşan bölümüdür.

Olağan bilince sahip olan bir kişi, kullandığı kavramları mantıksal yasalara ve biçimlere göre değerlendirir. Ancak bu düzeyde hala ilkel kavramlarla düşünüyordur, çünkü bunlar onun yakın kişisel deneyimlerinin ve çevresinin sınırlarını aşmasına yardım etmez. Olağan bilinç, halkın eylemi ve karşılıklı ilişkisi içinde kendiliğinden biçimlenir ve yakın çevredeki dünyanın popüler kavranışıdır.

'Toplumsal psikoloji' terimi, toplumların psikolojisiyle ilgilenen bilim dalını anlatır. Marksizm-Leninizme göre toplumsal psikolojinin temel görevi, toplumsal duyguların, sezilerin, dürtülerin ve öteki zihinsel süreçlerin oluşmasında toplumsal ekonomik nesnel etkenleri incelemektir. Toplumsal psikoloji 19. yüzyılın sonlarına doğru psikolojinin özel bir dalı olarak ortaya çıktı. ABD gibi kapitalist ülkelerde hızla geliştirildi. Kapitalist ülkelerdeki farklı toplumsal psikoloji anlayışlarının savunucuları arasındaki tüm görüş ayrılıklarına karşın, tümünün idealizm ve metafizik temelinde ortak bir eksikliği sözkonusudur. Bunlar üretim ilişkilerinin toplumdaki belirleyici rolünü atlıyorlar ve toplumsal evrimde psikolojik etkenlere öncelik tanıyorlar.

Belli bir siyasal, hukuksal, moral, estetik, dinsel ve felsefi görüşler ve fikirler sistemine ideoloji denir. İdeoloji üstyapının bir parçasıdır ve son çözümlemede ekonomik ilişkileri yansıtır. Uzlaşmaz sınıfların olduğu bir toplumda ideolojik savaşım sınıf savaşımının parçasıdır. Bilimsel ve bilimsel olmayan ideolojiler,

gerçeği doğru ya da yanlış bir biçimde yansıtabilirler. Gerici sınıfların çıkarları yanlış ideolojileri besleyecektir. İlerici, devrimci sınıf çıkarları bilimsel ideolojinin oluşmasına katkıda bulunacaktır. Marksizm-Leninizm işçi sınıfının ve barış, özgürlük ve toplumsal ilerleme için savaşan insanlığın ezici çoğunluğunun canalıcı çıkarlarını anlatan bilimsel bir ideolojidir.

İdeolojinin evrimini ekonomi belirler. Lenin diyor ki, insanın bilgisi, kendisinden bağımsız olarak varolan ve evrim geçiren bir madde olan doğayı nasıl yansıtıyorsa, aynı biçimde, insanlık hakkında, yani insanın felsefi, dinsel, siyasal v.b. görüşleri ve doktrinleri hakkında toplumsal bilgi de toplumun ekonomik sisteminin yansımasıdır. Ancak ideolojinin de göreceli bağımsızlığı vardır. Bunu ideolojik gelişmenin ekonomik olmayan bir takım etkenler tarafından dolaylı olarak etkilendiği gerçeğinde görebiliriz. Örneğin, ideolojik evrimin iç sürekliliği, bireysel ideologların kişisel rolü, değişik ideolojik biçimlerin genel etkisi v.b.

İdeoloji, toplumun toplumsal-ekonomik niteliklerini, belli bir sınıfın konumunu, çıkarlarını ve amaçlarını dolaysız ve dolaylı olarak yansıtan, belli bir toplum yapısını korumayı ya da değiştirmeyi amaçlayan görüşler ve fikirler sistemidir.

Sınıfın teorisyenleri ve ideologları tarafından bir yasa olarak formüle edilen ideoloji, sınıfın bilincine seslenir. İdeoloji genel psikolojiden fışkırır, toplumsal psikolojiyle de bağlıdır ama psikolojik bir yoğunluk sayılmaz.

Sınıfın psikolojisiyle ideolojisi ortak kökenlere sahiptir.

(...)

Egemen sömürücü sınıflar, yurtseverlikten yararlanarak sömürülenlerin sınıf bilincini bastırmak için ulusal duyguları kullanırlar. Yurtseverlik duygusu tarih boyunca bütün ülkelerde halkın çıkarlarına aykırı olarak yığınların beynine işlenmiştir.

Çağ açıcı işçi sınıfı ideolojisinin önemi burada yatar. Devrimci sınıfın sınıf bilincini geliştirir, bireyciliğe kapılarak dejenere olmasına karşı onu korur, kollektiflik, enternasyonalizm ve halk yurtseverliği gibi proleter düşüncelerle aşılar.

Sınıf savaşımı boyunca ve sonrasında yer alan derin

toplumsal değişikliklerin, halkın tarihsel yaratıcılığında büyük artışın, kültürel gelişmenin ve çağ açıcı işçi sınıfı ideolojisinin yayılmasının sonucunda, emekçilerin psikolojisi derin bir değişikliğe uğrar. Özel mülkiyetin kalıntılarıyla birlikte ulusçu ideoloji ve psikoloji yok edilir ve batıl inançların üstesinden gelinir.

İdeoloji toplumsal psikolojiyle yakından bağlıdır. Belli bir psikolojisi olmayan bir sınıfın ideolojisi de yoktur. Her ideoloji belirli toplumsal ilişkilerin ürünüdür. Doğanın ve onun temel ideolojisi de yoktur. Her ideoloji varoluşunun yansımasıdır. Ancak her ideoloji ille de toplumsal ilişkileri bilimsel olarak duymaz, ya da doğayı doğru bir biçimde yansıtmaz. Bir toplumsal sınıfın ideolojisi, kendi devrimciliği ölçüsünde bilimsel ve devrimcidir. Proletarya gibi devrimci bir sınıfın bilimsel ideolojisi vardır. O ideoloji çağ açıcı işçi sınıfı ideolojisidir.

(...)

Siyasal ideoloji, toplumsal bilincin öteki biçimleri gibi herşeyden önce, belirli bir üretim ilişkileri sistemini yansıtan toplumsal bir bütündür. Toplumsal bilincin öteki biçimlerinden farklı olarak siyasal ideoloji sınıfın toplumsal varlığını ve konumunu en doğrudan ve en derin biçimde yansıtır. Bunun nedeni, her sınıfın siyasal ideolojisinin, o sınıfın amaçlarını, çıkarlarını ve bu çıkarları korumak, amaçlarına ulaşmak için kullandığı yöntemleri en açık bir biçimde yansıtıyor olmasıdır.

(...)

Sizlerin ilgisi, desteği, düzeltme ve bilimsel değiştirmeleriyle bu inceleme ve araştırma dizisini sürdürebilir ve hepimizin ortak sorumluluğu olan çağ açıcı işçi sınıfı ideolojisini daha da geliştirme ve zenginleştirme görevimizi olabildiğince yerine getirebiliz.

(...)

ADC, Yıllık, s.712-737

*Halk*çı söylev

Bu konuşma, Terakki'nin ölümünden sonra Amin'in ilk konuşmasıdır. 17.9.1979'da yapılmış ve radyo-televizyondan verilmiştir. Konuşma *Hafızullah Amin'in* Halkçı *Söylevi* adıyla, Kültür ve Enformasyon Bakanlığı'nca ayrı bir broşür olarak yayınlanmıştır. Bu broşürden aynen aktardık.

Bismillahirrahmanirrahim,

Yiğit yurttaşlarım,

Neyse ki toplumun evriminin genel yasaları nesneldir ve tarih sürecinin yönü bireylerin iradesine göre değişmemektedir. Yoksa iktidar koltuğuna yaslananların zulüm ve bencillikleri başkalarının çabalarının ürünlerini yer bitirirdi, özgürlüksever savaşçıların gururu ve onuruyla oynanırdı. Onlar ki kendi büyüklüklerini başkalarının küçüklüğünde gördüler, onlar ki kendi boylarının uzunluğunu başkalarının cesetlerine basmada gördüler, gönüllü olarak haklıya asla teslim olmazlardı.

Tarihi yaratan halktır ve zafere ulaşmış toplumsal devrimler yoluyla toplumsal evrimin en önemli olgularını yaratan yine halktır. Dünya işçilerinin büyük lideri bu noktada şöyle diyor: Devrimler ezilenlerin ve sömürülenlerin bayramlarıdır. Devrim anları dışında yığınlar hiçbir zaman yeni bir toplum düzeninin yaratıcıları olarak öne atılmazlar. Ama böyle anlarda halk mucizeler yaratabilir.

Büyük Saur Devrimi'nin utkusuyla yiğit ve asil Afganistan halkı, böyle mucizeler yarattıkları, öne atıldıkları bayramlara sahip oldu. Afganistan halkı, emperyalizmin tüm komplolarını boşa çıkararak, devrim düşmanlarının her saldırısını ezerek, ve devrimin istenen yönde gelişmesinin önünde duran tüm unsurları ortadan kaldırarak ilerliyor, refah toplumuna, insanın insanı sömürüsünün kalktığı topluma doğru hızla yürüyor.

25 Sunbula 1358 günü, sevgili ülkemizin halkı, *Halk* devletimiz, işçi devletimiz, Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, işçi sınıfının çağ açıcı ideolojisinin yanan meşalesinin ışığında varmaya çalıştığı topluma doğru bir geniş adım attı.

Dünya işçilerinin büyük lideri şöyle diyor: 'Hareketi örgütleyecek ve yönetecek siyasal liderlerini ve temsilcilerini yaratmamış hiçbir sınıf, iktidara gelememiştir.' Bu gerçeğe uygun olarak halkımız bugün işçi sınıfının iktidarına ve onun köylülerle ve öteki emekçilerle sağlam bağlaşıklığına tam bir güven duymaktadır ve kendi dürüst hizmetkarlarını yaratmıştır.

Emekçi halkımız *Halk* devletlerinin dürüst hizmetine sahip olmakla büyük bir gurur duyuyor. İstediği zaman ve istediği anda işçi devletinden hesap sorabilmektedir.

Yiğit ve asil halkımız bundan böyle tam bir güvenlik içinde, emekçilerin çıkarlarıyla aşılanmış demokratik özgürlüklerine ve dokunulmaz haklarına sahip olarak yaşayacaktır. Emekçilerimize endişe veren bütün o bencil örgütler silinip süpürülmüştür ve derin ve niteliksel değişime uğrayacaklardır. Haksız yere hapsedilmiş olanları derhal özgürlüklerine kavuşturmak için bir ekip görevlendirilecektir.

Burada şunu da belirtmek isterim ki, AGSA'daki bireysel iradeden kaynaklanan tüm trajik ızdırapları silip atmak amacıyla, bu büronun adını İşçi İstihbarat Örgütü (KAM)

olarak değiştirmiş bulunuyorum. KAM hiçbir zaman haksızlıkta bulunmayacak, kimseyi yok yere hapse atmayacak ve hiçbir baskıcı eyleme başvurmayacaktır.

Yiğit yurttaşlarım,

İşçi sınıfının öncü partisi Afganistan Demokratik Halk Partisi, köylülerin ve öteki emekçilerin yenilmez desteğini alarak, emekçi halkımızın geniş desteğine sâhip olduğu bir anda ülkeyi yönetmektedir. Ve de atalarından ve *Halk*'ın *tarihsel kişilerinden* miras aldıkları yiğitlik, kahramanlık, özveri ve yüksek yurtseverlik duygularıyla dolu olarak, Büyük Saur Devrimi'nin doğruluğuna yüksek ve bilimsel bir inanç besleyen *Halk*'ın kahraman silahlı kuvvetleri, Büyük Saur Devrimi'nin kazanımlarını ve emekçilerin çıkarlarını savunuyor. Halk yaşasın diye kendi canlarını feda ediyorlar. Halk başını dik tutsun diye kendi başlarını veriyorlar. Ülke yeşersin diye kendi kanlarını döküyorlar. Anayurdu ve halkı korumak için kendi göğüslerini devrimin düşmanlarının önüne siper ediyorlar. Halkın bayramlarının ateşi daha kızgın yansın diye kendilerini yakıyorlar. Sadık halkımız bu yüzden silahlı kuvvetleriyle övünüyor, onu daha da güçlendirmek için her çabayı ve özveriyi gösteriyor.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti ülke koşullarına uygun bir biçimde, proleter bir devlet olarak, köylülerin ve sevgili ülkenin tüm ulusal yurtsever unsurlarının sağlam birliği, desteği ve geniş katılımıyla, *Halk*çı ve askersel destekle, çağ açıcı işçi sınıfı ideolojisinin ışığında insanın insanı sömürüsünün kalktığı bir toplumu kurmaya doğru güvenle yürüyor. Feodal düzeninin tüm ekonomik, siyasal ve kültürel kalıntıları, kapitalist olmayan gelişme yolu izlenerek hızla yok edilecektir. Devletin tüm ekonomik eylemleri kamu yararına tarımı modernleştirecek ve ülkeyi endüstrileştirecek toplumsal ve ekonomik planlar çerçevesinde yürütülecektir. Tüm ulusal kapitalistlere ve tüccarlara, ülkenin inşasında daha büyük bir rol oynamaları, bunda onurlu, yurtsever yerlerini almaları için yardım edilecektir.

Emekçilerin gerçek gücü sınıf bilinçlerine bağlı olduğundan, Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Afganistan'da yaşayan

tüm uluslardan emekçilerin düzeylerini ve bilimsel anlayışlarını yükseltmek için tüm olanaklarını seferber edecektir. Afganistan'da yaşayan tüm ulusların ve kabilelerin kardeşliğini ve demokratik hak ve özgürlükler karşısında eşitliğini gerçekte sağlamak ve sürdürmek için çalışacaktır.

Bundan böyle tüm bencillikler ve sorumsuzluklar, huzursuzluk ve güvensizlik duyguları, devlet görevlilerinin halka karşı sorumsuz davranışları son bulacaktır. Kimse suçsuz yere hapsedilmeyecektir. Her yurtsever, yüksek ve kahramanca bir yurtseverlik duygusuyla, yüreğinde ülkeye, halka ve devrime karşı sevgiyle dolu olarak yaşamalıdır. Bundan böyle sevgili ülkemiz Afganistan'da tek kişinin egemenliği olmayacaktır. Tüm devlet işleri Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi ve Politik Bürosu, Devrim Konseyi ve Bakanlar Kurulu tarafından, anayurda ve halka karşı dürüstlük ve sadakat dolu bir birlik ruhu içinde kollektif olarak yürütülecektir.

Büyük Saur Devrimi, Afganistan gibi ülkelerin emekçileri için nasıl bir örnek oluşturuyorsa, partimiz ve *Halk* devletimiz de onlara örnek olacaktır.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti işçilerin ve öteki emekçilerin çıkarlarını kesin olarak savunurken, işçi sınıfının çağ açıcı ideolojisine sarsılmaz inançla, emperyalizme, sömürgeciliğe, gericiliğe, ırk ayrımcılığına, ulusal baskıya, despotizme ve insanın insanı sömürüsüne karşı devrimci savaşımı sürdürmeye kesin kararlılıkla, kariyerizme ve ulusçuluğa karşı düşmanlık, proletarya enternasyonalizmine derin bağlılık ve dünyada tüm kurtuluş hareketlerine destekle hareket ederken, bağlantısız dış siyasetini dürüstlükle izler. Bölgede ve dünyada barışı, Birleşmiş Milletler Yasa'sını yılmazca savunur.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti tüm sosyalist ülkelerle dostluk ve kardeşlik bağlarını dürüstlükle sürdürecektir. Özellikle 60 yıl sınavı onurla geçen kardeşlik düzeyine erişerek Afganistan emekçi halkının yurtseverliğinin bir parçası haline gelen ve her bilinçli insanın önemini kavradığı, Afganistan ve Sovyetler Birliği halklarının dostluğunu savunmaya devam edecektir.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Hindistan ile tarihsel dostluk ilişkilerini geliştirmeyi derinden istiyor. Bu dostluk duygusunun karşı tarafta da boy vermekte olduğuna seviniyoruz.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Afganistan ile Pakistan arasında ve Afganistan ile İran arasında dostluk ilişkilerinin pekiştirilmesini her zaman olduğu gibi bu'gün de arzuluyor.

Emekçi halkımız Pakistan ve İran emekçi halklarının parlak geleceğine derin umutlar besliyorlar. Kendileri için istedikleri herşeyi Pakistanlı ve İranlı kardeşleri için de istiyorlar. Afganistan Demokratik Cumhuriyeti hükümeti Pakistan'la ve İran'la arasındaki tüm anlaşmazlıkların dostça görüşmeler yoluyla ortadan kaldırılmasından yanadır.

Pakistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Ekselans Ziya-Ül Hak ile Dışişleri Bakanı Ekselans Aga Şahi'nin en kısa zamanda uygun bir anda davetlimiz olarak Afganistan'ı ziyaret etmelerini bekliyoruz. Bu, anlaşmazlıkların ortadan kaldırılması açısından çok yararlı olacaktır. Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, bizimle dostluk kurmak isteyen tüm devletlere dostluk elini uzatıyor. Tarih açıkça göstermiştir ki, ne zaman bir Afgan hükümdarı Paştun ve Belucistan halklarının ulusal sorununa ilişkin gizli bir anlaşma yapmaya kalkmışsa, sonu kötü olmuştur. Afganistan ile Pakistan arasındaki bu tek anlaşmazlık konusunun tarihin ışığında dostça görüşmeler yoluyla ilgili halklar tarafından onaylanacak ve desteklenecek biçimde çözüleceğine inanıyoruz.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin önderliğinde sadakat ve dürüstlükle halkımızın hizmetinde olmaktan, halka ait olmaktan, halktan öğrenmekten ve öğrendiklerini halkın hizmetinde kullanmaktan onur duyar. Afganistan emekçi halkına tam güvence verir ki, her türlü kutsal dini törenin yapılabilmesi için emin ve parasız yerler sağlanacaktır. Kimseye dini inançlarıyla çelişen bir baskı uygulanmayacaktır. Her emekçi ve yurtsever müslüman, kutsal İslam dininin ödevlerini özgürce ve yüce insancıl ruhla yerine getirebilir. Devlet, yurtsever din öğrencilerine her türlü yasal yardımı esirgemeyecektir. Sevgili Afganistan'ın tüm gerçek

yurtseverlerinin ve yiğit emekçilerinin Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin yurtsever özlemlerini gözeteceklerini, kimsenin buna karşı gelmesine izin vermeyeceklerini ümit ederim. Her kim ki düzenimizin yüce amaçlarına karşı gelir ve ülkemiz emekçilerine zarar verirse, bunu bilinçli yapıyorsa vatan hainidir, bilinçsiz yapıyorsa aptallık ediyordur, kendini düzeltmelidir.

Asil ve yiğit yurttaşlarım,

Sevgili ülkenizin bayındır kılınması için her türlü çabayı sarfedeceğiniz umuduyla sizden şunu istiyorum: Bir yandan eleştiri-özeleştiri ilkelerini gözetirken, bir yandan da Afganistan Cumhuriyeti'nin tüm söylediklerini ve yaptıklarını dikkatli bir biçimde izleyin. İzleyin ki, ülkemizin düşmanları sızabilecek en ufak bir delik bulamasınlar.

Şu 26 Sunbula 1358 gününden itibaren Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nden ve ilgili yetkililerden istediğiniz gibi hesap sorabilirsiniz.

Halkın umutlarının en iyi, yasal olarak deneyimli bir düzende gerçekleşeceğine inanıyoruz. Toplumda yasallık zorunluktur. Yasal evrim genişlediği ölçüde, devrimci zaferler de daha sağlam ve daha hızlı bir biçimde gerçekleşecektir.

Halk düzeninin egemen olduğu bir toplumda yasallık en iyi, anayasa çerçevesinde sağlanabilir. Afganistan Demokratik Cumhuriyeti, en kısa zamanda, bir Anayasa taslağı hazırlamak ve bunun yasal kanallardan geçirilmesi amacıyla bir komisyon görevlendirecektir.

Sevgili Yurttaşlarım,

Ülkeniz Afganistan'ın inşası ve yeşermesi, hepinizin halkın toplumsal yaşamında ve işlerinde aktif ve sorumlu bir rol oynamanızı gerektiriyor. Hepimiz proleter alçak gönüllülüğü ve onurla hizmetinizdeyiz. Elele vererek, yüksek bir yurtseverlik bilinciyle, sevgili ülkemizi inşa edelim, insanın insanı sömürmediği bir toplum aşamasına varalım. Sizler de desteğinizin, dayanışmanızın ve kollektif ve bireysel çalışmanızın çapını genişleterek, onur ve proleter alçakgönüllüğü ile rejiminizde daha aktif bir rol oynamalısınız. Afganistan'da artık herşey sizin olduğu için onu her açıdan geliştirmek için hiçbir ça-

bayı esirgememelisiniz. Başınız dik, onurla anayurdun özlemlerini gerçekleştirmek, üretimi hızla arttırmak için çalışmalısınız. Siz ülkeye aitsiniz, ülke de size aittir. Siz *Halk*tansınız, *Halk* da sizdendir. Siz *Halk* düzenine aitsiniz, *Halk* düzeni de size aittir.

Bu yüzden yapacağınız herşey, ülkeniz, halkınız ve kendiniz içindir. Bu sorumluluğun bilinciyle ve bu yurtseverlik duygusuyla partinizin ve devletinizin temel sloganı olan 'yiyecek, giyecek, barınak' sloganını tüm dünya emekçilerine yeniden bir ilham kaynağı olacak biçimde yaşama geçirebilirsiniz.

Yaşasın *Halk!*

Zafer Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin olsun!

Zafer bütün dünyada barış, demokrasi ve toplumsal ilerlemenin olsun!

Hafızullah Amin'in Halkçı *Söylevi,*
Afganistan Kültür ve Enformasyon Bakanlığı
yayını, İngilizce broşür

İşçi İstihbarat Örgütü KAM çalışanlarına yapılan konuşmadan

Konuşma, Terakki'nin ölümünden sonra yapılan ikinci konuşmadır. Eski İstihbarat örgütünün adını ve çalışma yöntemini değiştirmeye ilişkin olarak, KAM çalışanlarına, 18.9.1979'da yapılmıştır. Konuşma *Hafızullah Amin'in KAM Çalışanlara Konuşması* adlı ayrı bir İngilizce broşür olarak, Kültür ve Enformasyon Bakanlığı'nca yayınlanmıştır. Konuşmayı bu broşürden kısaltarak aktardık.

Değerli kardeşler,
Önünüzde bulunarak birkaç konuya değinme olanağına sahip olmak onurdur.

Biliyorsunuz, tüm toplumu vücuttaki kan gibi dolaşanların bilinçli rolü olmaksızın, hiçbir sistem uzun süre yaşayamaz. Toplumumuzun asil ve dürüst gençlerinden olan sizler, Büyük

Saur Devrimi'nin ilerlemesinde ve devrimin kazanımlarının korunmasında özel önemi olan bir rol oynamaktasınız. Ülkede sınıf savaşımının tamamlanmasıyla zafere ulaşan, ezen sömürücü feodal sistemi yıkarak erki köylülerin ve diğer emekçilerin bağlaşıklığında işçilere devreden işçi devrimi, Büyük Saur Devrimi, belli özel organlar olmaksızın varlığını sürdüremez. Her sistem silahlı kuvvetlere sahip olmak zorundadır. Silahlı kuvvetlerimiz ordu, istihbarat güçleri ve *Sarandoy*dan oluşmaktadır. Sizler toplumsal sistemin ana organlarından birinin ana bölümlerinden birini oluşturmaktasınız.

Emperyalizmin varlığı koşullarında dünyada hiçbir sistem silahlı kuvvetleri olmadan yaşayamaz. Emperyalizm varolduğu sürece, her sistem silahlı kuvvetlerine dayanmak zorundadır. Ve de günümüz toplumunda hiçbir devrimci düzen silahlı kuvvetleri olmadan varlığını sürdüremez. Özellikle Afganistan'daki gibi koşullarda, güçlü silahlı kuvvetleri olmayan devrimci bir işçi düzeninin varlığını sürdürmesi düşünülemez.

Bugün Afgan halkı devrimin ve devrimin kazanımlarının savunulması için bilinçle savaşan silahlı kuvvetlere sahip olmaktan gurur duyuyor. Bu gerçekten de büyük bir gurur kaynağıdır. İşçi devrimleri gerçekleştirerek proletarya diktatörlüğünü kuran öteki devrimci rejimler, başlarda silahlı kuvvetlere ilişkin olarak büyük güçlüklerle karşılaştılar. Kimi devrimci ülkelerde silahlı kuvvetler tamamen yokedilerek yeni devrimci halk kuvvetleri kurulması zorunda kalınıldı. Ancak Afganistan'da daha Büyük Saur Devrimi'nin başından itibaren silahlı kuvvetlerimiz, özellikle de kahraman halk ordusu vardı. Bu güç gelişti ve bugün işçi sınıfının tarih yaratan ideolojisi ışığında ülkeyi, devrimi ve halkın çıkarlarını savunan yiğit, savaşkan ve kahraman halk ordusunu oluşturmaktadır. Düşman karşısında bu denli kahramanca ve sadakat içinde, anayurt sevgisi, halk sevgisi ve devrim sevgisi dolu konum almış bir ordunun iki organa daha gereksinimi vardır. Bir başka deyişle, kahraman ordumuzun zaferi silahlı kuvvetlerin bu öteki iki kolunun varlığına bağlıdır. Halk istihbarat servisi bulundurmamız acil bir gereksinimdir. Aynı biçimde, halk polisi, yani *Sarandoy* da

bulundurmamız gerekiyor. Bu iki alanda da geri kalmamış olmakla övünebiliriz.

Güçlü yurtsever örgütlerimiz vardır. İşe başladık, sürdüreceğiz ve bitireceğiz. Sizler, silahlı kuvvetlerin önemli bir kolunun, istihbarat servisinin üyelerisiniz. Bu rol, gerici ve sömürücü rejimlerdeki istihbarat örgütlerinin rolünden farklıdır. Gerici ve sömürücü rejimlerde istihbarat servisi sömürücülerin ve ezenlerin çıkarına çalıştı, tüm sömürücüleri ve ezenleri korudu ve sömürücülere ve ezenlere hizmet etti. Ancak işçi rejimlerinde, halk rejimlerinde emekçilerin hizmetinde, işçilerin hizmetinde, devrimcilerin hizmetinde olmak en büyük onurdur. Bu onur bugün sizlere aittir sevgili kardeşlerim ve kızkardeşlerim. Güçlü bir işçi rejimine ve Afganistan Demokratik Halk Partisi'ne sahip olmakla övünüyoruz.... Parti halkla kaynaşmıştır, halkla yaşamaktadır, ondan bir an olsun ayrı yaşayamamaktadır. Afganistan Demokratik Halk Partisi toplumumuzun en bilinçli, öncü ve savaşkan öğelerini bağrında toplamaktadır. Parti üyeleri halka ve ülkeye en iyi biçimde hizmet etmektedirler. Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin toplumumuzda düşmanlarımızın rolüne ilişkin bilgileri toplama alanındaki yiğit savaşımı doğrultusunda etkin olarak çalışan organ, sizlerin bağlı olduğunuz organdır. Büyük Saur Devrimi'nin başında 'Afganistan de Gatto Satonki İdara' (Afganistan'ın Çıkarlarını Koruma İdaresi) AGSA adını verdiğimiz bu organ, devrimi korumada büyük rol oynadı. Düşmanın komplolarını boşa çıkarmada sizlere düşen payın büyük olduğunu inkar edemeyiz. Düşmanın komplolarını ortaya çıkarıp etkisiz kılma yolundaki yurtsever görevinizi en iyi biçimde yürüttünüz. Bugüne dek düşmanın onlarca komplosunu ortaya çıkarıp etkisizleştirdiniz. Bu gerçek, tarihe böylece yazılmıştır.

Ülkemizin düşmanlarının kurdukları komploları ortaya çıkarmada ve etkisizleştirmede yurtsever görevinizi yerine getirdiğinizi herkesten iyi yine düşmanlarımız bilmektedir. Afgan halkının kulu, siz yiğit arkadaşlarımın kulu olarak ben, emperyalizmin, gericiliğin, aşırı solculuğun ve ülkemizin öteki düşmanlarının kurdukları komploları ortaya çıkarmada ve etkisizleştirmede görevinizi en iyi biçimde yürüttüğünüzü her

zaman söylemişimdir, söylemeye devam edeceğim. Halkın yararına iyi çalıştınız, görevlerinizi en yurtsever biçimde yürüttünüz. Esef ettiğimiz tek nokta bugüne dek kullanılan yöntemlerde bazı hatalar olmuş olmasıdır. Bu hatalar sizden kaynaklanmıyordu. Kimi zaman çalışma yönteminde hatalar oluyor. Bunlar çalışma yönteminde ve çalışmanın uygulanmasında ortaya çıkıyor. Bağlı olduğunuz örgütün yetkilileri bazı hatalar ve yanlışlar yapmışlardır. Bugün genel olarak rolünüzden ve ülkemizin düşmanlarının komplolarını ortaya çıkarma ve etkisizleştirme çalışmalarınızdan memnun olduğumu, daima da memnuniyet duyarak anımsayacağımı belirteyim. Bu yolda size yeni yeni başarılar dilerim, çünkü bu başarılarınız salt sizinle sınırlı kalmamaktadır. Bunlar halkımızın ve devrimimizin başarılarıdır. Son günlerde siz dostlar, AGSA'nın çalışma yöntemlerinde bir değişiklik olması gerektiğini düşündünüz. Bugüne dek uygulanan çalışma yöntemi, yurttaşlarımızın kafasında yurtsever görevlerinizle ve yurtsever rolünüzle bağdaştırılamayacak bazı olumsuz izlenimler bırakmıştır. Ayrıca kimse bunları çalışmanızın değerini azaltacak biçimde yurtsever çabalarınıza, yurtsever çalışmalarınıza ve yurtsever emeğinizi bağlayamaz. Bu yüzden çalışmanızı inceledim ve değerlendirdim ve yurtsever uyanıklığınızda değil ama çalışma yönteminde, yönetim ve yetki ilişkilerinde bir takım eksiklikler olduğu sonucuna vardım. Yurttaşlarımın yurtsever göreviniz konusunda herhangi bir kuşkusu olmaması ve siz yurtseverlerin halkın çıkarlarını korumakla görevlendirilmenizi sağlamak açısından, yurttaşlarıma bu konuda bilgi vermek gerektiğini düşündüm. Sizler halkın çıkarlarını korumakla görevlisiniz. Suçsuz kişilerin tutuklanmasını, canlarının yanmasını, suç işlemeden başlarının belaya girmesini görmek asla istemezsiniz. Üstelik görevinizi, yurttaşlarımızın sevgili ülkemizi inşa etmede huzur içinde ve güvenle çalışmalarını sağlayacak biçimde yerine getirmek istersiniz. Tabii ki siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz, yadsınamaz ki, çeşitli yöneticiler ve ilişkiler bazı olumsuz izlenimler bırakmıştır. Sırf yinelenmemeleri açısından değil, halkımızın haklarına karşı hiçbir komplonun, halkımızın demokratik haklarına karşı hiçbir

komplonun kurulmayacağına onu en kısa zamanda güvendirmek için de bilincinde olmamız gereken etkileri olmuştur. Tam tersine, halkımızın tüm demokratik hak ve özgürlüklerini en iyi biçimde garanti etmek için ciddi bir dikkat göstereceğiz, gecegündüz çalışacağız.

Bu konuda yalnız halka güvence vermekle kalmıyoruz. Aynı zamanda devrimin kazanımlarını geliştirme yolunda halkımızın demokratik hak ve özgürlüklerinden en iyi biçimde yararlanabilmelerini garanti edecek koşulları yaratmalıyız.

AGSA'nın adını bu yüzden değiştirmek istedik. Tabii, basit bir isim değişikliği yeterli değildir. Örgütün tüm niteliğini değiştirmeliyiz. Üyesi olduğunuz, onun aracılığıyla ülkenize hizmet ettiğiniz örgütün adı, İşçi İstihbarat Örgütü (KAM) olarak değiştirilmiştir. Adının kulaklardaki hoş çınlamasına uygun olarak, KAM'ın görevlerini başarıyla ve onurla yerine getirmesini dilerim. Ülkemizin düşmanları bugün halk rejimimizi başkalarının gözünde çarpıtmak için güçlü bir propaganda yürütüyorlar. Bu eksikliği gidermek için çaba harcamak en başta siz genç yurttaşlara düşüyor. Bu emir yağdırmak biçiminde ve sırf kuru yasalar çerçevesinde yapılmamalıdır. Yasa, bilinçli bir biçimde, özü kavranarak uygulanmalıdır.

Halka bağlılıkla yaptığınız hizmetin, aslında görevinizin yürütülmesinin ilk aşamasında belli olmayan, görülmeyen bir niteliği vardır.

Daha doğrusu bu iyi bir biçimde gözlenmektedir, çünkü halkımızın dostlarının etkinliğini artırmada fazla bir rol oynamıyorsunuz. Ana ve temel rolünüz, düşmanların etkinliğini yoketmek, halkımızın ve devrimimizin düşmanlarının izlerini ve etkilerini ortadan kaldırmaktır. Halk, düşmanların emelleri gerçekleşmeden, onların etkinliğini ve etkilerini düzgün bir biçimde sezemez. Bu etkileme başladığında halk bunu farkedemez. Farketse, etkileme diye birşey sözkonusu olmaz. Farketse, halk onu silip atar. Düşmanın kendisine karşı çıktığını bilse, halk onu anında defeder. Çünkü kimse düşmanı kabul etmez. Demek ki, halk etkilemeyi başta farkedemiyorsa, bunu sizin farketmeniz gerekiyor. Düşmanın komplolarını halk sezemediği için, onları sezip ortaya çıkaracak olan sizlersiniz.

Böylece halkın göremediği mikropları ortaya çıkarıp yok edeceksiniz. Dolayısıyla görevlerinizi yerine getirmeniz en yüce işçi, halk ve insanlık ruhunu yansıtmaktadır. Çünkü görüyoruz ki, hükümet sorumluları dışında kimse ne yaptığınızı görmemektedir.

Oysa biri yoldan silindir geçiriyorsa, herkes onun yol yaptığını anlayacaktır. Biri temel atıyorsa, herkes onun bina inşa ettiğini görecektir. Bir mühendis baraj planı çizerse, plan kağıt üstünde görülecektir. Oysa sizler düşmanın görünmeyen etkilerini — ki bunlar insanlar farkedemediği için görünmezdir — yok ettiğiniz zaman, halk sizin ne yaptığınızı anlamayacaktır. Ancak emin olabilirsiniz ki, devrimde halk için yapılan hiçbir hizmet sonuçsuz kalmayacaktır, ülke için yapılan hiçbir hizmet boşa gitmiş olmayacaktır. İşçi devrimi yolunda ağızdan çıkan her söz, insanın insanı sömürüsünün kalktığı bir toplum yaratma yolunda atılan her adım, akla ve yüreğe gelen her arzu bir etki yaratacaktır, karşılıksız kalmayıp mükafatlandırılacaktır. Ülkemizin geleceği için, devrimimizin geleceği için, halkımızın geleceği için yaptığınız herşey gerekli yankıyı bulacaktır. Çünkü düşmanlarımız yokedilmiş olacaktır. Kahraman ordumuz düşmanı cephede geri püskürtüyorsa, sizler de Afgan toplumu içindeki düşmanı geri püskürtüyorsunuz. Kahraman ordumuz düşman hatlarını ateşe tutup üzerine yürüyerek düşmanı yok ediyorsa, siz de onun önüne tüm bilgileri dökerek, düşman hatlarının üstüne güvenle yürümesini sağlıyorsunuz. Sizin yurtsever rolünüz devrimin tüm gelişme süreci boyunca mutlaka yansıyacaktır. Devrimin kazanımlarına, devrimin yeni yeni zaferlerine katkınızın büyük etkisi olacaktır. Devrimin kazanımlarının geliştirilmesinin ve utkularının büyümesinin halka bağlı olduğunu bilin. Halk bunları korumalıdır. Halk bunların itici gücü olmalıdır. Halk devrimin tüm zaferlerinin, devrimin tüm kazanımlarının kendisine ait olduğunu hissetmelidir. Bu noktada sizlere büyük sorumluluklar düşüyor. Halkın KAM hakkında herhangi bir endişesi olmamalıdır. Bu yüzden sizler de, ben de, halka yemin ederiz ki, onda haklı hoşnutsuzluk yaratacak hiçbir şey yapılmayacaktır.

Bu yüzden halka duyururuz ki, istedikleri zaman, istedikleri

kapsamda, istedikleri verilerde, bütün yurtseverlerin çalışmalarını izleyebilirler. Ne denli sadakatla, yurtseverlikle, ne denli yüksek yurtseverlik duygularıyla halkın hizmetinde, ülkelerinin ve devrimlerinin hizmetinde olduklarını görmelidirler.

Şu 26 Sunbula gününden itibaren dostu düşmanı istedikleri eleştiriyi yöneltmeye çağırıyoruz. Devrimin tamamlanabilmesi, üretimin artırılması, ülkenin ilerlemesi ve düşmanların kahrolması için halkımız, asil ve kahraman halkımız yaşam ve çalışmalarını güvenle yürütebilmelidir. KAM çalışanları tam inançla ve gururla bildirir ki, bundan böyle yapılacak herşey düşmanlarımıza karşı yapılacaktır. Sıkılan her kurşun düşmanlarımıza sıkılacaktır. Çekilen her kama düşmanlarımızın göğsüne saplanmak üzere çekilecektir. Her saldırı düşmanlarımıza yönelecektir. Halkımız, hapishanelerimizin bundan böyle yalnız düşmanlara açık tutulacağına, dostlarımıza kapalı olacağına emin olabilir. Bundan böyle halkımızın savaşkan evlatları, halkımızın yiğit evlatları hapise değil, okula gidecekler. Düşmanlarımız bilsin ki bundan böyle halkımızın kaderi tek bir kişi tarafından belirlenmeyecektir. Herşey hesaplı, kollektif bir biçimde yapılacaktır. Bundan böyle Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi Politik Bürosu, Devrim Konseyi ve Bakanlar Kurulu, Afganistan Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni temsil edeceklerdir. Bu, ülkenin işlerini yürütmenin en iyi yolunun kollektif çalışma olduğu gerçeğini yansıtmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler emekçileri devrimimizden öğrendikleri gibi, partimizin ve devletimizin kollektif çalışmasından da öğrenebilmelidir. Bunun için Büyük Saur Devrimi'nin gelişmesinde çağ açıcı işçi sınıfı ideolojisinin tüm standartları uygulanacaktır.

Bu çalışma yöntemimiz, bu dürüstlüğümüz, devrimin kazanımlarına karşı olan sevgimiz ve yurtsever KAM görevlilerinin çalışma ve görev duygusu, dostlarımızın gözünü kamaştırıyor, düşmanları körediyor.

Siz yiğit yurtseverlerin görevlerinizi onların özünün tam bilincinde olarak yürütmenizi dileriz. Toplumumuzun dengelenmesinde ve gelişmesinde sizler ruh görevini görüyorsunuz. Sizler toplumumuzun koruyucu meleklerisiniz. Afgan toplu-

mundaki her kıpırdayışın, tüm sinirlerin, bütün canlıların bütün hareketlerinin bilincinde olmalısınız. Bunları halkın ve ülkenin çıkarları, Büyük Saur Devrimi'nin çıkarları açısından değerlendirerek gereken sonuçları çıkarmalısınız. Bir kez daha belirteyim ki, görevlerinizde dürüst ve derin olmazsanız, devrimin olumlu gelişmesi olanaksızdır. Devrimin gelişmesinin sizlerin rolüyle doğrudan bağlı olduğunu unutmayın. Önünüzde büyük görevler duruyor. Dikkatli davranmanızı, düşünerek davranmanızı, bilinçsiz bir biçimde yaptığınız her hareketi farketmenizi bekliyorum. Ne denli yararlı olursa olsun, bilinçsiz yapılan hareketler olumlu olmayacaklardır. Fakat birşeyi gönüllü olarak kabul edip, bilinçli bir biçimde yaparsanız, sonuçları verimli ve onurlu olacaktır. İnsan birşeyi gönüllü olarak üstlenmişse karşısına çıkan her türlü güçlüğe ve ezaya katlanabilir. Bugün kahraman kardeşleriniz gönüllü olarak anayurtlarını, devrimlerini ve halklarını sıcak savaş boylarında savunmayı üstlenmiş bulunuyorlar. Düşmanı yoketmek, ülkelerini korumak için canlarını feda ediyorlar, vücutlarını siper ediyorlar. Kahraman ordumuzun tüm zaferlerinin anahtarı, işçilerin ülkesini savunma yolunda, emekçilerin ülkesini savunma yolunda bu bilinçli savaşımlarıdır. Siz de işçilerin, köylülerin, emekçilerin ülkesini savunmayı üstlendiğiniz zaman, ülkelerine sahip olanların ülkesini savunduğunuzun bilincindesiniz. Bugün, sahibi olmadığınız bir ülkenin savunmasını üstlenmiyorsunuz. Oysa büyük Saur Devriminden önce sizlerin konumunda olanlar, emekçilerin sahip olmadıkları, kendilerinin de yetkiye sahip olmadıkları bir ülkeyi savunuyorlardı. Bugün, sizin olan bir ülkeyi savunuyorsunuz, sahibi sizlersiniz. Ülkede yetkiniz vardır ve iktidar da sizlere ve emekçilere aittir. Bu yüzden yaptığınız hiçbir çalışma, başınıza gelen hiçbir bela, ne denli ağır olursa olsun, sırtladığınız hiçbir yük boşuna olmayacaktır. Çünkü bütün bunları kendiniz için, kendi ülkeniz için, kendi halkınız için yapıyor olacaksınız. Önemli olan nokta şudur ki, Saur Devriminden önce de ülke bize aitti, ama yetkisi bize ait değildi. Bugün ülkeye sahip olanlar yetkisine de sahiptirler. Kendinize, emekçilere ait olan bir ülkeyi savunuyorsunuz. Hiçbir özveriniz boşuna olmayacaktır. Gece gündüz

ne kadar çalışsanız değecektir. Çünkü kendiniz ve halk için çalışıyor olacaksınız. Siz halka aitsiniz, halk da size. Halk sizinle övünüyor, siz de halkla. Ne kadar çok çalışırsanız o kadar iyi sonuç alacaksınız. Dikkatinizi şu noktaya çekeceğim: Halk sizlerden çok şey bekliyor, onlara karşı nasıl bir tutum alacağınızı kayguyla bekliyor. Halka karşı tutumunuz sonucunda emekçilerin korku ve kuşku değil, gurur ve hoşnutluk duyacaklarını ümit ederim. Bizim dayanağımız korku ve kuşku değildir. Biz işçi gururuna ve onuruna dayanıyoruz. Tek tek bütün emekçilerimizin çalışma gururu ve onuruyla başlarını dik tutmalarını, hiçbir zaman en ufak bir korku, endişe ya da karamsarlığa kapılmamalarını diliyoruz. Bunda sizlerin rolünüzün büyük etkisi olacaktır. Halkı memnun ederseniz yüreğini kazanabilirsiniz. Halkın sevgisi ve yüreği sizinle olmalıdır. Her hareketiniz, bir aileyi sevindirebilir ya da perişan edebilir. Halka eziyet etmek suçtur. Halkımıza onyıllardır, yüzyıllardır eziyet ediliyor. Artık Afganistan'da karamsarlık ve korku yaratacak en ufak bir harekette bulunmamak gerekiyor. Halkımız Afganistan'da özendirici ve onurlu tutumlar ve ilişkiler bekliyor.

Halkta uyandıracağınız karamsarlık ya da umut, onlarla ilişkilerinizle doğrudan bağlıdır. Görevlerinizin büyük rolünün bilincinde olmalısınız. Ya halkın yüreğini kazanacaksınız, ya da Allah korusun, onların canını sıkıp yüreklerini kıracaksınız. Görevlerinizin bu değere ve role sahip olduğunun bilincinde olarak yurtseverlik duygusuyla dolu olan siz yurttaşların halkınıza en iyi biçimde hizmet edeceğinden eminim. Düşmana öldürücü darbeler vuracak çalışma yöntemi budur. Hiçbir zaman kimseyi aşağılamayın. Biz insanları aşağılamaktan nefret ederiz. Düşmanımız bile olsa, insan onuruna saygımız vardır. Sizlerin de yurtsever, dürüst ve asil katkınızla, Afganistan'da insan onurunun devrimci amaçlarımıza orantılı olarak gelişeceğini, toplumumuzun Afganistan gibi ülkelerin toplumları için yüksek moralin en iyi bir örneğini oluşturacak biçimde, halkımızın insanlığın en yüksek amaçlarını gerçekleştireceklerini ümit ederim.

Ben tüm arkadaşlarımın yurtsever çabalarına uzak durmakla

değil, içinde olmakla gurur duyuyorum. Yurtseverlerimizle tek cephede, aynı safta çarpışmak en büyük şereftir. Bu yüzden daima siz yurtseverlerin hizmetinde olacağım. Halkımıza en iyi insani hizmeti sunmak için elele vermemiz için her an, istediğiniz zaman yurtsever dost kollarım sizi kucaklamaya hazır olacaktır. Bu yüce amaçları gerçekleştirme yolunda sizlere en yüksek, en yüce, en büyük başarıları dilerim.

Hafizullah Amin'in KAM Çalışanlarına Konuşması,
Afganistan Kültür ve Enformasyon Bakanlığı yayını,
İngilizce broşür

EK III. Amin'e yöneltilen suçlamalardan ve ajanlığa ilişkin gösterilen "kanıt"lardan

Aşağıda yazılanlar, *Afganistan Gerçeği* adlı kitabın ilk basımının bir bölümünün, olduğu gibi *aynen* çevirisidir. Söz konusu kitabın ikinci basımında Amin'in adı yalnızca 6 kere geçmektedir.

KATİL VE EMPERYALİST AJANI AMİN

27 Aralık 1979 tarihinde Babrak Karmal Kabil radyosunda Afgan halkına hitaben şöyle konuştu: 'Korkunç eziyet ve ızdıraplardan sonra Afganistan'ın tüm kardeş halklarının hürriyet ve yeniden doğma günü nihayet geldi. Amin ve yardakçılarının, bu vahşi kasapların, sahtekarların baba, ana, kardeş, çocuk ve ihtiyar onbinlerce vatandaşımızın katillerinin işkence makinesi bugün yıkıldı. Bu kana susamış makine, son kana susamış dişlisine varıncaya dek parçalanıyor... Amin ve destekçilerinin, Nadir Şah, Zahir Şah, Davud Şah'ın bu köpeklerinin, başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere dünya emperyalizminin uşaklarının, kanlı hanedanının despot yönetiminin kaleleri yıkıldı. Bu kalelerden geriye hiçbirşey kalmaya-

caktır. Sevgili anavatanımızdaki ulusal ve toplumsal baskı kalesinin son kalıntıları çökmektedir.'

Siyasal bir kumarbaz ve hilekar olan Hafızullah Amin, 1965'de Afgan halkının değerli evladı Terakki tarafından kuruluşundan kısa süre sonra Afganistan Demokratik Halk Partisi saflarına sızmıştı. Fakat partinin birliği uzun dayanmadı. Herbiri kendi başına hareket eden iki kanada bölündü. 10 yıl kadar süren bir bölünmeden sonra, Temmuz 1977'de birlik konferansı toplandı. Konferans 30 kişilik bir merkez komitesi, Genel Sekreterliğe N.M Terakki'yi ve MK Sekreterliğine ve Politik Büroya Babrak Karmal'ı seçti.

O sırada Afganistan'da Nisan 1978'de gerçekleştirilen anti-feodal ve ulusal demokratik devrim için aktif hazırlıklar sürdürülüyordu. Ancak hemen ardından uğursuz olaylar başladı.

ADHP MK Politbüro üyesi Nur Ahmed Nur'un bir zamanlar dediği gibi, 'Partinin birliği gevşedi, hatta dağılmaya başladı.' Emperyalist kuklası, devrim davasının haini Amin burada en önemli bir rol üstlenmişti. Yeni demokratik cumhuriyetin önemli hükümet dizginlerinden bazılarını ele geçirdi ve aralarında Babrak Karmal ve Analita Ratebzad olmak üzere birçok dürüst parti üyesine karşı bir kampanya başlattı. Partinin özüne darbe vuruldu ve bazı parti üyeleri ülkeden kaçmak ya da illegale geçmek zorunda kaldılar. Diğerleri tutuklandı ve birçoğu Amin'in korkunç zindanlarında katledildi. Aralık ayındaki hükümet değişikliğine kadar ki dokuz-on ay gibi kısa bir süre içerisinde, ikibinden fazla parti üyesi tutuklandı ve 500 kadarı kurşuna dizildi.

Fakat Amin'in zulmünün kurbanları yalnızca ADHP üyeleri değildi. Sahtekarlık ve tertipçilikte, canice planlarına engel olmak isteyen herkesi temizlerken, Amin, Afgan halkının geniş kesimleri üzerinde ve en başta Afgan devriminin dayandığı kesimler üzerinde korkunç bir baskı dalgası indirdi. Daha Amin hükümetin başına gelmeden önce bile, onun kişisel emirleri üzerine birçok tutuklama ve idam yapılmıştı.

General Abdul Kadir gibi Nisan devriminde aktif rol oynamış olan birçok ordu kumandanlarının yanısıra Afgan halkının

cahil yığınlarına bilgi kaynağı olan birçok aydın Amin'in kurbanı oldu.

Yüzlerce Afgan din adamı, köylüsü ve işçisi de Amin'in boyunduruğu altında ezildiler. Amin ve destekçilerinin uyguladığı keyfi yığınsal baskı birçok Afganlıyı ülke dışına kaçmaya zorladı. Orada, maalesef, Afgan karşı-devrim güçlerinin ve Batı, Çin ve Pakistan propagandasının yoğun beyin yıkamalarına açık kaldılar.

CIA'nın hizmetinde

ADHP MK üyesi ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Devrim Konseyi Presidyumu üyesi Aslam Watanjar, Amin'in bir emperyalist uşağı ve CİA ajanı olduğuna ilişkin birçok kanıt olduğunu belirtti. Bütün çabası Afganistan'da devrimci hareketi baltalamaya, Nisan devrimine zarar vermeye, ülkede bir terör havası estirmeye ve halk iktidarının temellerini sarsmaya yönelikti.

1962-1964 yıllarında ABD'de eğitim görmüş olan birçok Afganlı, Amin'in bu dönemde orada bilinen Amerikan CİA ajanları ve görevlileriyle sıkı ilişki içinde olduğunu doğrulayabilir. Amin'i kimin ajanlığa aldığını ve Partimiz içerisindeki ajanlık çalışmalarını kimin denetlediğini şimdi kesin olarak biliyoruz ve 1973-78 yıllarında, Partiyi yıkma görevini aldığı zaman hangi CİA ajanlarıyla ilişkide olduğunu kesin olarak söyleyebiliriz.

Amin'in Nisan devriminden sonra da Amerikan emperyalizmiyle işbirliğini sürdürdüğü kesindir. 1978'de BM Genel Meclisi'nin bir toplantısına katılmak üzere gittiği ABD'den dönüşünde, Amin çok değerli bazı hediyeler aldığına dair böbürlenmişti. Dürüst parti üyelerine tutumu bu ziyaretten sonra sertleşti ve Afganistan Demokratik Cumhuriyetinde tek kişinin egemenliğini kurmaya bundan sonra yöneldi.

Eylül 1979'da, Amin ABD ile daha sıkı ilişkilerin temelini hazırlamaya başladı. Amerikan görevlileriyle gizli görüşmeler yaptı, kendi adamlarını ABD'ye gönderdi ve Başkan Carter'a kişisel olarak sözlü mesajlar iletti. Bu, 15 Ekim 1979'da Amin'le görüşen Afganistan'daki ABD elçisi tarafından iyi bilinmektedir.

Kabul, 16 Ocak 1980

MEŞRU CUMHURBAŞKANI'NIN KATİLİ AMİN

Nur Muhammed Terakki'nin suikastı Amin'in en iğrenç cinayetiydi. 1979 Eylül ayının ortalarında Terakki oldukça esrarengiz bir biçimde ortalıktan kayboldu. Resmi açıklamalarda ağır hasta olduğu dolayısıyla tüm görevlerinden çekildiği belirtildi. Yönetime el koyduktan sonraki ilk basın toplantısında H.Amin yabancı gazetecilere Terakki'nin günlerinin sayılı olduğunu açıkça belirtti ve alaylı bir biçimde doktor olmadığı için Terakki'nin ne zaman öleceğini söyleyemeyeceğini ekledi. Ne Afganistan'da ne de dünyanın başka yerlerinde kimse bunun hemen ardından Terakki'nin ağır bir hastalık sonucu aniden öldüğü haberine inanmadı.

Gerçekte, N.M.Terakki Amin'in muhafızları tarafından Amin'in kişisel emri üzerine vahşice katledilmişti.

Muhafızların eski başkanı Majar Jandad'ın ifadesi şöyledir: 'Amin'in komplosu ve Terakki'nin katli konusunda şunları söyleyebilirim. Kendisine eşlik ettiğim Havana görüşmelerinden döndüğümüzden birkaç gün sonra N.M.Terakki beni ofisine çağırdı ve şöyle dedi: 'Jandad, sen cumhurbaşkanlık muhafızlarının kumandanısın ve benim güvenliğimden sorumlusun. Biz Havana'dayken yönetimimiz içerisinde bazı sorunlar ortaya çıktı. Dolayısıyla, özellikle çok daha uyanık olmanı ve bölük kumandanlarını özel emirler olmadan cumhurbaşkanlığı sarayından ayrılmamaları için uyarmanı istiyorum.'

'Uyanıklığın artırılması için emir verdim. Daha sonra, Terakki Genel Kurmay Başkanı Yakub'u çağırarak ona da aynı şeyi, uyanıklığı birkat artırmayı söyledi. Fakat Yakub Amin'in sağ koluydu.

'Ertesi sabah Amin beni ofisine çağırdı. Bana ters ters neler konuştuğumuzu sordu. Terakki'nin cumhurbaşkanlığı sarayının güvenliğinin artırılmasını istediğini söyledim. Amin Terakki'nin kendisinden sözedip etmediğini de sordu. Çok sinirliydi.

'14 Eylül 1979 akşamı (o sırada sarayın dışındaydım) Terakki'nin özel muhafızları tarafından korunan ofisin hemen

dışında karşılıklı ateş açıldı. Muhafızlar alarma geçirildi. Sarayla telefon ilişkisi kesildi. Amin'e sadık askeri birliklerle bazı 'komando' birlikleri saraya geldiler. Cumhurbaşkanlığı Muhafızlarının etrafını sardılar ve onları silahsızlandırdılar. Ertesi sabaha kadar tüm Terakki taraftarları ya öldürülmüş ya da yakalanmıştı. Genel Kurmay Başkanı Yakup yalnızca onun emirlerine uymamı belirtti. Amin yönetimi çoktan ele geçirmişti. Terakki ayrı bir yere alınmış ve ev hapsinde bulunduruluyordu. İki gün yalnız bırakıldı. Sonra Amin Cumhurbaşkanlığı muhafız subaylarından Ruzi'ye, Terakki'nin ailesinin başka bir yere götürülmesini söyledi. Amin'in izni olmadan kimse Terakki'nin odasına giremiyordu.'

Soruşturma sırasında, bir başka tanık A.Hadud ifadesinde şöyle dedi: 'Yeni KAM (güvenlik hizmeti — Editör) başkanlığına getirilmiştim ve 8 Ekim 1979 günü nöbetteydim. Muhafızların komutanı Jandad beni çağırdı ve Parti ve Devrim Konseyi emriyle Terakki'yi öldüreceğini söyledi. Bunu nasıl yapacağını sordum. Jandad mezar ve kefen de dahil olmak üzere herşeyin hazırlanmış olduğunu söyledi. Ruzi ve Eghbal'in de öldürme olayında yer alacaklarını belirtti.

'Nöbetim bittiğinde Jandad bizi odasına çağırdı ve görevimizi tekrarladı. Terakki'nin öldürülmesine karar verildiğini söyledi. Ruzi Parti emirlerine karşı çıkmaya hakkımız olmadığını ekledi. Bunun üzerine odadan ayrıldık, beyaz bir Land Rover'e bindik ve Kote-Bahchi'ye (Kabil'deki eski kraliyet sarayındaki Devrimci Meclis Başkanının ikametgahı) doğru yola çıktık. Vardığımız zaman, arabayı girişte bıraktık, binaya girdik ve Terakki'nin bulunduğu birinci kata çıktık. Ruzi odaya girdi, biz koridorda durduk.'

Hakimin Ruzi'nin kim olduğunu sorması üzerine, Hadud Ruzi'nin o zaman Muhafızlar'ın siyasal komiser yardımcısı olduğunu söyledi. Eghbal ise Muhafızlar'ın istihbarat başkanı ve daha sonra KAM başkanıydı. Her ikisi de yüzbaşıydılar.
'Ruzi'nin ardından Terakki'nin odasına girdiğimiz zaman, Ruzi ona kendisini başka bir yere götüreceğimizi söyledi. Terakki Ruzi'ye parti kartını verdi ve Amin'e vermesini söyledi. Ayrıca Ruzi'ye içinde para ve mücevherler olan siyah bir çanta vererek,

eğer hala hayattaysa karısına vermesini söyledi. Sonra hepimiz aşağıya indik. Ruzi Terakki'yi hizmetçilerden birinin odasına götürdü ve bana Terakki için bir bardak su getirmemi söyledi. Fakat sonra fikrini değiştirdi ve ne benim ne Eghbal'in odadan ayrılmamamızı söyledi, ama ben yine de dışarı çıktım. Su bardağı bulamamıştım ve geri geldiğimde Ruzi ve Eghbal'in Terakki'nin ellerini bir havlu ile bağlamış olduklarını ve onu yatağa yatırmış olduklarını gördüm. Ruzi Terakki'yi bir minderle bağlarken Eghbal ayaklarından tutuyordu. Ruzi Terakki'nin ayaklarını tutmamı emretti fakat yapmadım. 15 dakika kadar sonra Terakki ölmüştü. Cesedini kefene sardık ve dışarı taşıdık.'

Hakimin bunların saat kaçta olduğunu sorması üzerine, Hadud, 23.30'da olduğunu söyledi. 'Terakki'yi girişte parkedilmiş bir arabaya koyduk. Direksiyona Ruzi geçti ve sarayın ana kapısına doğru sürdük. Yolda Jandad bizi durdurdu ve Ruzi'ye küçük bir verici vererek onunla haberleşmesini emretti. Daha sonra aynı arabayla mezarlığa gittik ve Terakki'nin mezarını hazır bulduk. Bana nöbetçi olarak durmam emredildi.

"Terakki gömüldükten sonra, Ruzi Muhafızlar'ın komutanıyla telsizle temasa geçti ve görevin tamamlandığını bildirdi. Sonra hep birlikte Muhafızlar'ın yerine gittik ve Jandad'ı odasında bulduk. Bizi görünce bir asker çağırarak bize yemek getirmesini emretti fakat kabul etmedik, çünkü çok heyecanlıydık. Jandad hiçbirşeyden sorumlu olmadığımızı, yalnızca Parti'nin kararlarını yerine getirmiş olduğumuzu söyleyerek bizi teskin etti. O sırada milis başkanı Ali Shah Paiman'dan Jandad'a telefon geldi ve Jandad ona Terakki'nin mezarının başına bir milis muhafızı konmasını emretti.'

Hakimin ADHP'nin kurucusu ve lideri Terakki'nin öldürülmesi konusunda şimdi ne düşündüğünü sorması üzerine, Hadud şöyle dedi: 'Aralık olaylarından sonra ve Amin'in ihaneti hakkında öğrendiklerimden sonra, Genel Kurmay Başkanı Yakub ve Muhafızlar Başkanı Jandad tarafından uygulanan Amin'in emir ve tebliğlerinin bir hainin emir ve tebliğleri olduğunu anladım. Herşeyin arkasında Amin'in komplosu olduğu şimdi benim için açıktır.'

Terakki'nin katledilmesi üzerine, soruşturma Hafızullah Amin'in bir hain ve Amerikan gizli servisi ajanı olduğunu ve bu iğrenç cinayetten sorumlu olduğunu göstermiştir.

N.M. Terakki'nin dul karısının suçlaması

Washington ve kimi diğer başkentler, 27 Aralık 1979'da diktatörlüğü yıkılır yıkılmaz Amin'in yasını tutmaya başladılar. Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin bir bildirisinde şöyle deniyor: 'ABD Başkanı Carter H.Amin'i ülkenin meşru cumhurbaşkanı olarak korumaya utanmadı. Oysa Amin'in meşru cumhurbaşkanı olduğu kesinlikle doğru değildir çünkü Amin iktidarı zorla gasbetmişti ve N.M.Terakki'ye karşı bir komplo düzenlemişti. Ardından kanlı bir diktatörlük kurmuş ve kendisine karşı gelen herkesi öldürmüştü. ABD yönetimi, H.Amin binlerce namuslu insanı — aydını, din adamını ve işçiyi — masum Afgan halkının mahkemesiz yargılarken neden sessiz kaldı? ADHP MK Genel Sekreteri ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Devrim Konseyi Başkanı N.M.Terakki'nin dul karısı N.Bibi Terakki ABD Başkanı J.Carter'a şu çağrıda bulundu:

'Bildiğiniz gibi Nisan 1978'de Afganistan'da bir halk devrimi gerçekleşti. Şüphesiz biliyorsunuz ki, devrim rahmetli kocam Nur Muhammed Terakki'nin önderliğinde Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin yönlendirmesi altında ulusal silahlı kuvvetler tarafından gerçekleştirildi. Nisan devrimi halkımızın büyük çoğunluğunun çıkarları doğrultusunda gerçekleştirildi ve dolayısıyla halkım tarafından coşku ve ilhamla karşılanması şaşırtıcı değildir.

'1979 Eylül ortasına kadar uzanan süre içinde, kocam meşru devlet başkanı — Devrim Konseyi Başkanı — olarak yorulmaksızın yeni mürefeh bir Afganistan yaratmak için çalıştı. Fakat geçen yılın Eylül ayında en hain yöntemleri kullanmaktan çekinmeyen komplocu ve dönek Amin haince ve iğrenç bir biçimde ülkede iktidarı ele geçirdi. Tekrar ediyorum, meşru devlet başkanı olan kocamı öldürdü ve ben de dahil tüm ailemizi korkunç zindanlara attı.

'Suçlu ve katil Amin'in savunma girişimleriniz bende ve tüm dürüst Afganlarda öfke ve nefret yaratıyor. Ona Afganistan'ın

'meşru başkanı' diyebiliyorsunuz. Sözleriniz Amin ve onun kasapları tarafından canice öldürülen kocam N.M.Terakki'nin hatırasına bir hakarettir. Bu sözler Amin tarafından işkence ile öldürülen binlerce masum Afganlının hatırasına küfretmekten başka birşey değildir.

'Ben malesef, kadın, çocuk demeden bu kana susamış çetenin cinayetlerine şahit oldum. Akrabalarım ve ben de Amin ve adamlarının cinayetlerinin kurbanları arasındaydık. Ve şimdi hesaplaşma günü gelince, rahmetli kocam, şanlı çocuklarımız ve tüm Afgan yurtseverleri tarafından kurulan Parti sevgili anayurdumuz Afganistan'ı bu canilerden temizleyince, siz halkın lanetlediği o kişileri koruyorsunuz.

'Neden Bay Başkan, hür Afgan halkının meşru Cumhurbaşkanı kocamı, halkımın mutluluğu ve geleceği için hayatını feda eden bu adamı canice öldürdükleri zaman sesinizi çıkarmadınız? Neden Bay Başkan, katil ve hain Amin gerçek Afgan yurtseverlerini hapsederken, işkence ederken ve öldürürken hiç ilgilenmediniz?

'Çocuklarımızın, rahmetli kocamın öğrencileri ve veliahtlarının, tekrar hürriyet alevini yakmış olmalarından ve ana vatanımızda yeniden adaleti kurmuş olmalarından dolayı mutluyum ve gurur duyuyorum. Onlar her zaman halkımızın mutluluğu için savaştılar ve halk onları destekledi. Halk onlara inanıyor ve anavatanlarının ve devrimin korunması davasının sonuna kadar onlarla olacaktır.

'Biz, Afgan halkı, hürriyeti, barışı ve bağımsızlığı canımızdan çok severiz ve bu uğurda kan dökmeye hazırız. Kendi yurdumuzda herşeyi düzene sokuyoruz ve kendi seçtiğimiz yolu takip etmemize kimsenin karışmamasını istiyoruz. Kötülük dilemiyoruz ve kendi ülkemize karşı hiçbir kötülükte bulunmuyoruz. Bugün bunların tam tersi oluyor — sizin hükümetiniz halkımıza karşı gelen karanlık güçlere açık ve kapalı destek vermektedir.'

Devrime karşı bir komplo

İktidarın ve ADHP yönetiminin emperyalizmin ajanı H.Amin ve taraftarları tarafından ele geçirilmesinin ülke için korkunç sonuçları oldu. Nisan devrimi, ilk baştaki hedeflerinden o kadar

uzaklaştı ki, Parti içindeki sağlıklı güçler Afganistan halkının istemlerini göze alarak ve Afganistan ulusal kurtuluş ordusunu kullanarak Amin ve kliğine son vermeselerdi, devrimin yeni bir aşamaya geçişini sağlamasalardı, Amin'in yönetiminin sonuçları felakat olabilirdi.

Afganistan İçişleri Bakanı Sayed Muhammad Gulabzoi'nin açıklaması

Olaylar kuşkuya yer vermeyecek bir biçimde gösteriyor ki Amin ve ortakları Afganistan'ın düşmanı emperyalist güçlerin maaş bordrosunda CİA ajanlarıydılar. Elde ettiğimiz enformasyon gösteriyor ki, Amin Pakistan'da gizlenen karşı-devrim güçleriyle birleşerek, gerici 'Afganistan İslam Partisi' ile işbirliği içinde, 29 Aralık 1979'da bir darbe yapmayı planlamıştı. Kendini devrime adamış tüm dürüst liderleri ve Partimizin aktif üyelerini öldürerek ülkede diktatörlüğünü kurmaya yeltendi.

ADHP'nin kurucusu ve özgür Afgan devletinin ilk başkanı N.M.Terakki'nin katledilmesinden hemen sonra, Amin Afganistan'da ve dışardaki karşı-devrimci unsurlarla ilişki kurma ve geliştirme eylemlerini hızlandırdı. 1979 Eylül'ü sonunda, Amin'in elçisi merkezi Pakistan'da bulunan 'Afganistan İslam Partisi' liderlerinden Gulbuddin Hekmatyar ile gizli bir görüşmede bulundu. Bu görüşmede 'çelişmeye son vermek ve olası işbirliği' üzerine anlaşmaya varıldı. Aynı zamanda Amin'in abisi, Abdullah, 'devrimcilik oynamaya' son vermek gerekliliği üzerinde açıkça konuşmaya başladı ve 'tüm yüksek Parti ve hükümet konumlarına akrabaların ve sadık kişilerin' atanması için çağrıda bulundu. CİA, Amin rejiminin iç gelişmesini gözönünde tutarak ABD'nin uzun erimli çıkarlarını karşılayabileceğini açıkladı.

4 Ekim 1979'da Amin Kabil'de ortaklarıyla birlikte 'Afganistan İslam Partisi' ile hangi koşullar altında bağlaşıklık kuracaklarını tartışıp onayladıkları ve birlikte bir darbe yapmak için belirli planlar üzerine karar aldıkları bir gizli konferans toplandı. Konferans darbeden hemen sonra Nisan devriminin yükselttiği bütün sloganların terkedilmesi, ADHP'nin feshedilmesi ve liderleri ve aktif üyelerinin en kısa zamanda ortadan kaldırılması üzerine karar aldı. 'Afganistan'ın yeni devletinde'

CİA ajanı Amin Cumhurbaşkanı, karşı-devrimci Gulbuddin Hekmatyar başbakan ve M.Yakub savunma bakanı olacaktı. Hükümet Amin'in abisi Abdullah, kuzeni Asadullah, M.Eqhbal, N.Suma, A.Jalil, eski enformasyon ve kültür bakanı H.W.Katawazi ve S.D.Sabri'den oluşacaktı.

1979 Aralık ortasında, Amin'in özel elçisi Ariana Afgan Havayolları Şirketi'nin özel bir uçağıyla Kabil'den ayrıldı ve darbe hazırlıklarının gelişmesini bildirmek üzere Paris, Roma, ve Karachi'de Amerikan ajanlarıyla görüşmeye gitti. 22-24 Aralık arasında, Amin'in özel 'elçisi' aynı amaçla Afgan karşı-devrimci mülteci guruplarının merkezlerinden Pakistan'ın Peshawar şehrine gitti.

Kabil'deki Washington temsilcileri, Amin'e darbenin düzenleyicilerinin 'gerekirse ABD silahlı kuvvetleri tarafından desteklenecekleri'ne ilişkin güvence verdiler.

29 Aralık 1979 tarihinin Afganistan tarihinde benzeri tarihlerin listesine yeni bir trajik tarih olarak eklenmemesinin tek nedeni, Parti'nin ve tüm yurtsever güçlerin devrimin kazanımlarını korumak üzere ayakta durması ve belirleyici an geldiğinde harekete geçerek Amin'i ortadan kaldırmalarıdır.

Basın toplantısı, Kabul, 21 Ocak 1980

Komplonun amacı Afganistan Nüfusunun yarısını yok etmekti

ADHP MK Genel Sekreteri, Devrim Konseyi Başkanı ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Başkanı Babrak Karmal:

Bağımsız Afganistan'a karşı ABD emperyalizminin Pekin ve Sadat ve Begin rejimleriyle işbirliği içinde düzenlediği planın engellenmesi Nisan devriminin bugünkü yeni aşamasının başlıca sonuçlarından biridir.

Babrak Karmal, ADC yönetiminin elinde, Amin'nin kişisel dosyası dahil olmak üzere, bu emperyalizmin ve CİA'nın ajanının emperyalist amaçlar uğruna Afganistan nüfusunun yarısını yoketmeye tereddüt etmeyeceğine ilişkin kuşkuya yer vermeyecek kanıtların bulunduğunu bir kez daha belirtti. Amin ve taraftarları CİA'nın verdiği görevleri yerine getirdiler. Gulbuddin Hekmatyar'la ve Pakistan'da gizlenen öteki karşı devrimci örgütlerin liderleriyle bağlaşıklık kurdular ve İsrail gizli servisi ile ilişki kurarak 1979 Aralığında Kabil'de kanlı bir

darbe yapmayı planladılar ve birçok Parti üyesini, aydını ve ordu subayını öldürdüler. Amin ve kliği, zamanında sergilenip durdurulmasaydı, Afganistan, Şili'de faşist cunta yönetimi ele geçirdiği zamanki gibi, ya da Kamboçya'da Pol Pot kliğinin iktidara el koyduğundaki gibi bir trajediyle karşı karşıya kalacaktı.

Basın toplantısı, Kabul, 21 Ocak 1980

YENİ, HÜR VE BAĞIMSIZ BİR AFGANİSTAN KURMAK İÇİN —

Babrak Karmal'ın söylevi

"ADHP MK, Devrim Konseyi, ADC devleti ve hükümeti adına Amerikan emperyalizminin ajanı, zorba ve diktatör H.Amin'in rejiminin yıkılması üzerine sizi selamlar ve kutlarım. Uzun süredir ezgi altında bulunan yurttaşlarım, Afganistan'ın imanlı müslümanları, sunniler ve şiiler, ulemalar ve din adamları, ülkenin kahraman ordusunun askerleri ve subayları, Afgan ticaret ve iş adamları, yurtsever toprak beyleri, çalışkan zanaatkârlar, huzuru bozulmuş olan Afganistan kabileleri, ülkemizin çobanları ve göçebeleri, hükümet memurları, aydınlar ve ilerici gençler, işçiler ve köylüler, anneler babalar, kardeşler ve cellat, katil ve şarlatan H.Amin ve köpekleri tarafından ezilmiş olan herkes, hepinizi selamlarım.

'Asya'nın kalbinde despotizm zincirinin bir halkasının, H.Amin ve köpeklerinin rejiminin kırıldığını bütün dünyaya duyuruyorum. Bu halk ve vatan haininin otokratik ve kanlı rejimi kendi cinayetlerinin ağırlığı altında çöktü ve korkunç maceralarına son verildi.

Afganistan Gerçeği, Novosti Press, Birinci İngilizce basım, Moskova 1980, s:83-94

* * *

Hindistan'ın *Janayugam* gazetesi muhabirinin özel olarak Novosti Press için yazdığı yazıdan alınmadır. Burada Sovyet birliklerini Amin'in çağırmadığını söyleniyor.

Oysa *Soviet News* "Amin ve Terakki'nin "tam 14 kez Kızıl Ordu'yu çağırdıklarını yazdı.

Abdul Zuhur, Amin'in yıkılmasını sözümona Sovyet Ordusunu sokarak onu deviren Sovyetler Birliği'nin marifeti olarak gösteren, Amerika, Pakistan ve Çin basınının geniş bir biçimde yaymakta olduğu masalla alay etti. 27 Aralık ayaklanmasının tüm planlanması ve uygulanmasının Kabul şehir komitesi ve Nisan devrimine bağlı kalan Ordu birlikleriyle eşgüdüm içinde, Demokratik Halk Partisi Yönetim Komitesi'nce yürütüldüğünü vurguladı.

Sovyet Ordusunu Afganistan'a kimin çağırdığı konusunda bir gürültüdür gidiyor. 10 Ocak 1980 günü düzenlenen basın toplantısında, Demokratik Halk Partisi Genel Sekreteri Babrak Karmal'a yöneltilen birçok sorudan biri de buydu. Batılı muhabirler Karmal'a ardı ardına bir sürü provokatif soru yağdırdılar. Ancak o bunların tümünü üstün bir kendine güven ve dengeli bir tutumla ustaca yanıtladı. Sınırlı Sovyet askersel kontenjanını davet edenin eski hükümet olduğunu belirten Karmal, bunun CİA ajanı olduğu kanıtlanmış bulunan Amin tarafından değil, Devrim Konseyi'nin çoğunluğunca yapıldığını açıkladı. Sovyet birliklerinin ülkeyi dış saldırıya karşı korumak amacıyla orada bulunduklarını, bu tehlike ortadan kalktığı anda, onların da çekileceğini belirtti.

K. Gopalakrishnan
"Janayugam" muhabiri
(Hindistan)

Afganistan Gerçeği Birinci basım, s: 103.

* * *

Aşağıdaki paragraf Novosti Press özel muhabiri Vladimir Nakaryakov'un 25 Ocak 1980'de yazdığı bir yazıdandır.

Demokratik Halk Partisi'nin ve Afgan devletinin lideri Babrak

Karmal'ın, ilk basın toplantısında Amin'in zorbalıkta Nazileri bile geride bıraktığını söylediğini anımsadım.

Vladimir Nakaryakov
APN özel muhabiri

Afganistan Gerçeği, Birinci basım s:127-128

İşçinin Sesi Yayınları

Türkçe yayınlar

İŞÇİNİN SESİ

EMPERYALİZMİN ZAYIF HALKASI TÜRKİYE
R.Yürükoğlu
(İlk basım Şubat 1978)
Beşinci basım Mart 1980
Büyük boy — 238 sayfa. Fiyatı: 2.50 Sterlin

PROLETERYA ENTERNASYONALİZMİ
R. Yürükoğlu
İkinci basım Eylül 1979
Küçük boy — 119 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

PARTİ DİSİPLİNİ
Cemil Silahtar
Ağustos 1979
Küçük boy — 78 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

ÜÇÜNCÜ PROGRAM VE GÖREVLERİMİZ
R.Yürükoğlu
Üçüncü basım Eylül 1979
Küçük boy — 116 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

AÇIK MEKTUP
Veli Dursun
Dördüncü basım Şubat 1980
Küçük boy — 31 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

TOPLU SÖZLEŞMELER VE DEVRİM SAVAŞIMI
Emine Engin
Ekim 1979
Küçük boy — 121 sayfa. Fiyatı: 1.50 Sterlin

TKP LENİNCİLER KONFERANSI KARARLARI 1980
Küçük boy — 64 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

SINIF SAVAŞININ VARDIĞI AŞAMA VE
KOMÜNİST PARTİSİNİN TAKTİKLERİ
R.Yürükoğlu
Üçüncü basım Haziran 1980
Küçük boy — 84 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

KÜRT SORUNU
Süleyman Sakalı
İkinci basım Ağustos 1980
Küçük boy — 194 sayfa. Fiyatı: 2.00 Sterlin

PROPAGANDA VE AJİTASYONUN GÜNCEL SORUNLARI
R.Yürükoğlu
İkinci basım Ekim 1980
Küçük boy — 136 sayfa. Fiyatı: 1.50 Sterlin

SOSYALİZM ÜSTÜN GELECEKTİR
R.Yürükoğlu
İkinci basım Ekim 1980
Küçük boy — 48 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

KIBRIS SORUNU
Emine Engin, Yıldırım Girneli
Birinci basım Ekim 1980
Küçük boy — 64 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

12 EYLÜL FAŞİST DARBESİ VE TKP EŞGÜDÜM KOMİTESİ KARARLARI
Birinci basım Aralık 1980
Küçük boy — 36 sayfa. Fiyatı: 1.00 Sterlin

TKP LENİNCİLER KONFERANSI TUTANAKLARI
Birinci basım Aralık 1980
Büyük boy — 336 sayfa. Fiyatı: 5.00 Sterlin

TKP II. LENİNCİLER KONFERANSI KARARLARI 1981
Üçüncü basım Mart 1981
Küçük boy — 134 sayfa. Fiyatı: 1.50 Sterlin

BU KAVGA GELECEK KAVGASIDIR
R.Yürükoğlu
Birinci basım Eylül 1981
Küçük boy — 64 sayfa. Fiyatı: 1.50 Sterlin

İŞÇİNİN SESİ
1. Cilt (96-129)
Fiyatı: 10.00 Sterlin

İŞÇİNİN SESİ
2. cilt (130-159)
Fiyatı: 10.00 Sterlin

GÜVENLİKLİ ÇALIŞMA
Hasan Derin
Birinci basım Kasım 1981
Küçük boy — 105 sayfa. Fiyatı: 2.00 Sterlin

KANKUN KONFERANSI VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ
R.Yürükoğlu
Birinci basım Ocak 1982
Küçük boy — 48 sayfa. Fiyatı: 95 pence

İngilizce yayınlar

TURKEY TODAY
Türkiye devrimci hareketinin aylık, tek İngilizce dergisi

TURKEY — WEAK LINK OF IMPERIALISM
R.Yürükoğlu
Paperback — 178 pages. Price:£2.50

PROLETARIAN INTERNATIONALISM
R.Yürükoğlu
Paperback — 68 pages. Price:£1.00

PARTY DISCIPLINE
Cemil Silahtar
Paperback — 64 pages. Price:£1.00

OPEN LETTER
Veli Dursun
Paperback — 95 pages. Price:£1.00

THE THIRD PROGRAMME AND OUR TASKS
R.Yürükoğlu
Paperback — 95 pages. Price:£1.50

CONFERENCE OF THE LENINISTS OF THE COMMUNIST PARTY OF TURKEY, RESOLUTIONS 1980
Paperback — 62 pages. Price:£1.00

SOCIALISM WILL WIN
R.Yürükoğlu
40 pages. Price:£1.00

CYPRUS QUESTION
Emine Engin, Yıldırım Girneli
Paperback — 60 pages. Price:£1.00

SECOND CONFERENCE OF THE LENINISTS OF THE COMMUNIST PARTY OF TURKEY, RESOLUTIONS 1981
April 1981
Paperback — 116 pages. Price:£1.50

THE 12TH SEPTEMBER FASCIST COUP AND THE RESOLUTIONS OF THE COORDINATING COMMITTEE OF THE COMMUNIST PARTY OF TURKEY
June 1981
Paperback — 30 pages. Price:£1.00

THE STRUGGLE FOR THE FUTURE
R.Yürükoğlu
November 1981
Paperback — 64 pages. Price:£1.50

REFLECTIONS ON THE CANCUN CONFERENCE
R.Yürükoğlu
January 1982
Paperback — 39 pages. Price:£1.00

Almanca yayınlar

DER SOZIALMUS WIRD SIEGEN
38 sf. — 4DM

EIN OFFENER BRIEF AN KOMMUNISTEN
43 sf. — 4DM

YAŞAYAN SOSYALİZM

SBKP 26. Kongre değerlendirmesi

R. Yürükoğlu

İŞÇİNİN SESİ KAVGA VE YORUM YAYINLARI 25

Afganistan devriminden çıkarılacak bütün dersler gelip dünya komünist hareketinin bugünkü konumuna düğümleniyor. Bu, Yürükoğlu yoldaşımızın *Sosyalizm Üstün Gelecektir*'de söylediklerinin ne denli doğru olduğunu somutta gösteriyor. Dünya komünist hareketinin sağa kaymışlığı, ideolojik birliğin parçalanmışlığı, içi boş bir örgütsel birlik ve bu yaklaşımla iç işlerine karışmama anlayışının nasıl gerçekte karışmanın da kötüsüne yol açtığı... bunlar hep Afganistan'ın dersleriyle doğrulanıyor.

İŞÇİNİN SESİ YAYINLARI 26

£2.00